Nr. 12. Kraków, dnia 31 grudnia 1928 r. Rocznik XLIX.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

TREŚĆ NUMERU: Budowa tanich mieszkań. — Inż. Czesław Boratyński i Inż. Edward Kreisler: Cmentarze, muzea i hale targowe (sprawozdanie z podróży służbowej odbytej w dniach od 8 do 22 grudnia 1928).

CZĘŚĆ URZĘDOWA: Obwieszczenia i rozporządzenia: Regulamin zimowy. — Odroczenie służby wojsk. uczniom średnich zakł. naukowych, reprobowanym przy egz. dojrz. — Spisy poborowych rocznika 1908. — Wykaz konsensów budowlanych wydanych w grudniu 1928 roku. — Zestawienie kosztów projektowanych robót wodociągowych w okresie conajmniej sześcioletnim 1927—1932.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA: Protokoły obrad Rady m. — Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

BUDOWA TANICH MIESZKAŃ.

Niniejszy artykuł przesłał w b. r. Prezydent m. Krakowa Międzynarodowemu Biuru kongresowemu rozbudowy miast za pośrednictwem Związku miast polskich, jako przyczynek z Polski do materjałów, dotyczących kwestji mieszkań dla osób bardzo ubogich.

Niniejsze uwagi mają za zadanie, nie przedstawić wyczerpująco kwestę mieszkaniową, a zwłaszcza budowę tanich mieszkań, lecz jedynie rzucić pewne myśli i podkreślić ważniejsze momenty.

Zajmiemy się najpierw rzeczami ogólniejszemi, a potem przejdziemy do szczegółów.

I. Kwestja mieszkaniowa jest przedewszystkiem kwestją gospodarczą. Mieszkanie jest dobrem ekonomicznem, ponieważ służy do zaspokojenia naszych potrzeb życiowych, a znajduje się w ilości ograniczonej. Człowiek nie może obejść się bez mieszkania i dlatego mieszkanie przedstawia się jako dobro niezbędne, podobnie jak pokarm lub odzież. Dostarczenie więc mieszkań tak samo, jak środków żywności należy do dziedziny aprowizacji koniecznej.

Podkreślamy gospodarczy charakter kwestji mieszkaniowej z dwóch powodów:

1) Charakter ten powoduje, że brak mieszkań pozostaje w związku z innemi kwestjami gospodarczemi głównie zagadnieniami finansowemi. Można wprost powiedzieć, że kwestja mieszkaniowa dzisiaj — to kwestja pieniężna. Sprawy mieszkaniowe trzeba rozpatrywać łącznie z całokształtem spraw gospodarczych, a nie wyrywać ich i traktować je zupełnie odrębnie. Niedomagania mieszkaniowe istniały już przed wojną, ale dopiero po wojnie brak mieszkań stał się wielką chorobą. Leczenie tej choroby musi postępować równomiernie z leczeniem całego organizmu społecznego, zachwianego przez wojnę.

Akcja mieszkaniowa powinna być zgodna z prawami ekonomicznemi i uwzględniać położenie gospodarcze danego kraju. Świadczeniom państwa, gmin i innych instytucyj publicznych musi odpowiadać zawsze stosownie wielka korzyść ogólno-społeczna. W przeciwnym razie wyniki takiej akcji, choćby chwilowo efektowne, będą ostatecznie ujemne.

2) Kwestji mieszkaniowej pragną niekiedy stronnictwa polityczne, jak to widzimy zagranicą, nadać charakter polityczny. Starają się one dostarczyć mieszkań jednej warstwie ludności na koszt drugiej warstwy i w ten sposób zyskać sobie sympatje wyborców i wpływ na rządy państwa. Takie postępowanie jest oczywiście błędne i szkodliwe. Budować mieszkania trzeba dlatego, że ich brakuje. Traktowanie tej budowy tylko pośrednio dla osiągnięcia korzyści politycznych musi być jednostronne, a ujemne dla gospodarstwa ogólnego. Jest przytem rzeczą niegodną, aby korzystając z nędzy ludności, a często z jej niewyrobienia politycznego, kupować sobie popularność za mieszkania, jakby za dawne „panem et circenses“.

II. Przy rozpatrywaniu kwestji mieszkaniowej niepodobna pominąć czynnika prawnego. Dla prawa charakterystyczny jest specjalny przymus. Przymus ten może odnośnie do naszej kwestji być albo dodatni albo ujemny tj. albo zmuszać do pewnych świadczeń n. p. podatków, budowania, albo też od świadczeń uwalniać np. nowe domy od podatków i kwaterunku.

Otóż przy stosowaniu przymusu trzeba uważać, aby świadczenia obciążyły równomiernie całą ludność i nie były zbyt wysokie, oraz unikać nakazów niewykonalnych np. zmuszania do budowy osób, które nie mają funduszów.

Pragnęlibyśmy jednak zwrócić uwagę na jedną doniosłą okoliczność. Mianowicie ustawodawca musi tak postępować, aby jego działalność wywołała zaufanie społeczeństwa. Ochrona lokatorów do pewnych granic potrzebna i słuszna, stała się niejednokrotnie powodem wyzysku jednej grupy ludzi przez drugą. To samo dotyczy inflacji i waloryzacji. U ludności zbudziła się nieufność. Ludzie boją się pożyczać na budowę i boją się budować, gdyż nie mają pewności, czy ustawodawca pod wpływem zmieniających się haseł i stronnictw nie

udaremni ich słusznego zysku. Nie pomogą najlepsze ustawy, bo te jutro można zmienić. Ustawodawca sam musi wykazać dobrą wolę, fachowość, uczciwość, stałość, bezstronność i zrozumienie swoich zadań. Bez tego specjalnego kredytu akcja mieszkaniowa będzie ciągle natrafiała na trudności.

III. W normalnych warunkach prawie każdy człowiek ma środki do zaspokojenia swoich niezbędnych potrzeb życiowych, to znaczy, że jest odpowiednia ilość przedmiotów i można znaleźć fundusze na ich nabycie. Przedmioty te pozostają w odpowiednim stosunku do zamożności człowieka czyli są tanie. Jeżeli równowaga ta będzie zachwiana, przychodzi okres nienormalny. Taki stan wywołała wojna w różnych dziedzinach. Dążenie więc do potanienia artykułów niezbędnych, a w szczególności mieszkań jest dążeniem do normalności życia społecznego.

IV. Osoby potrzebujące mieszkań można podzielić na następujące kategorje:

1) osoby, które mają zupełnie wystarczające fundusze na budowę mieszkań,

2) osoby, które mają na ten cel tylko część funduszów i potrzebują pomocy finansowej do budowy mieszkań,

3) osoby, które nie mają żadnych funduszów na budowę, ale mają dochody pozwalające płacić czynsz — zresztą umiarkowany — za nowe mieszkanie; tu należą urzędnicy, średni kupcy i przemysłowcy i t. p.,

4) osoby, które nie mają dostatecznego dochodu nawet na regularne płacenie takiego czynszu, ale mają środki, aby pozatem się utrzymywać; tu należą ubogie wdowy, niżsi urzędnicy, słudzy i rzemieślnicy obarczeni liczną rodziną i t. d., a stan ten może być tylko przemijający,

5) osoby, które nie mają żadnego stałego dochodu i muszą być ciężarem opieki społecznej jak niezaopatrzone sieroty, kaleki, ubodzy niezdolni do pracy i t. p.

O pierwszą kategorję nie potrzeba się troszczyć. Druga jest dobrym materjałem do zakładania spółdzielni przy poparciu instytucyj publicznych. Ostatnia kategorja musi być przedmiotem działalności opieki społecznej w ścisłem znaczeniu, gdyż same mieszkania im nie wystarczą.

Zagadnienie więc tanich mieszkań ogranicza się do trzeciej i czwartej kategorji. Członkom czwartej kategorji trzeba będzie niejednokrotnie dać mieszkania za darmo lub prawie za darmo, aby pozwolić im przetrzymać okres przesilenia gospodarczego i zdobyć później środki do normalnego życia. Inaczej jednostki wartościowe choć biedne, mogłyby marnie zginąć.

V. Przyczynami braku mieszkań są:

1) z jednej strony naturalny wzrost ludności, a właściwie ognisk domowych, jakoteż przypływ ludności do miast dla zarobku, nauki i t. d.

2) z drugiej strony zużycie się starych mieszkań, zamiana mieszkań na lokale przemysłowe, a wreszcie niedostateczne budowanie nowych mieszkań.

Stosownie do tych przyczyn powinna postępować działalność mieszkaniowa. Trzeba wpływać na ludność, aby nie cisnęła się do wielkich miast, trzeba zakładać za miastami osady przemysłowe, stare domy konserwować i nie dozwalać na używanie mieszkań na cele przemysłowe.

Przedewszystkiem jednak należy budować nowe mieszkania.

VI. Główną trudność przy budowie mieszkań stanowi mała ilość kapitału i wysoka stopa procentowa. Trudność ta potęguje się przy budowie t a n i c h mieszkań, ponieważ przewidywany zysk musi być mały albo nieraz równy zeru, a więc zmniejsza się lub znika moment interesu prywatnego. O ile więc budowa tanich mieszkań niema być zupełnie zaniechana musi wystąpić czynnik interesu p u b l i c z n e g o.

1) Uzyskanie kapitału nastąpić winno przedewszystkiem z podatków i to równomiernie obciążających ludność. W Polsce przeznaczony jest na ten cel tzw. podatek od lokali w wysokości 4% względnie nawet 6% od czynszów względnie wartości czynszowej.

Fundusze z tego źródła mogą być użyte już to wprost na budowę, już też tylko na kredyty budowlane albo pokrycie nadwyżki oprocentowania.

2) Wskutek obecnego ustawodawstwa społecznego bardzo wiele kapitału zbiera się w instytucjach społecznych jak Kasy chorych, zakłady pensyjne, zakłady ubezpieczeń od pożaru albo od nieszczęśliwych wypadków i t. d. Niektórzy wyrażają nawet obawę, że tamześrodkuje się wkońcu cały kapitał przedsiębiorstw przemysłowych. Jest to może przesada, ale słuszność wymaga użycia nadwyżki kapitału tych instytucyj na tak ważny cel społeczny jak budowa tanich mieszkań. Instytucje te mogą same budować, zwłaszcza dla swoich członków, albo też udzielać subwencyj lub kredytów na budowę. Tak postępują niektóre instytucje w Polsce.

3) Wśród sprzyjających okoliczności da się pomyśleć założenie stowarzyszeń i spółek o charakterze pół zarobkowym pół dobroczynnym, których członkowie wnosiliby wkładki na budowę tanich mieszkań nie dla siebie lecz innych. Wkładki mogłyby być skromnie oprocentowane i zabezpieczone wartością domów. Przytem niezamożni robotnicy mogliby dostarczać swej pracy, aby w ten sposób zapłacić sobie przyszłe mieszkanie.

4) Większe przedsiębiorstwa powinny o ile możności budować mieszkania dla swoich pracowników.

W każdym jednak razie należy propagować oszczędność i składanie drobnych kapitałów w bankach i kasach oszczędności. Uzyskane sumy będą także mogły zasilić akcję mieszkaniową, o ile zgromadzi się w ten sposób więcej kapitału.

VII. W poprzednim ustępie daliśmy już częściowo odpowiedź także na pytanie, kto ma budować tanie mieszkania. Przedewszystkiem jednak mieszkania takie powinny budować gminy zwłaszcza, gdy chodzi o użycie pieniędzy z podatków.

Przemawiają za tem następujące okoliczności:

1) Brak mieszkań przybrał takie rozmiary, że nie można liczyć jedynie na inicjatywę prywatną. Musi wystąpić czynnik publiczny podobnie, jak to było w czasie braku chleba i innych artykułów pierwszej potrzeby. Akcję mieszkaniową musi więc ująć w swoje ręce państwo i gminy. Akcja jednak państwa powinna być więcej ogólna i ramowa, natomiast budowę poszczególnych domów powinny prowadzić gminy, które lepiej uwzględnią stosunki i potrzeby miejscowe, różne w różnych miastach.

2) Osoby, którym dokuczył bardzo brak mieszkania, a które nie mogą go otrzymać od innych osób zwracają

się — i to nieraz natarczywie — do władz miejskich. Powaga gminy wymaga więc, aby uczynić zadość życzeniu obywateli i ratować ich w nieszczęściu.

3) Rozdział mieszkań, dokonywany przez gminy jest więcej objektywny, aniżeli przez osoby lub instytucje prywatne i uwzględnia wszystkich potrzebujących niezależnie od przynależności politycznej lub korporacyjnej.

4) Gminy mogą budować na własnych gruntach, co zmniejsza koszty budowy.

5) Mieszkania w domach miejskich mogą być tańsze niż gdzieindziej, gdyż gminy nie reflektują na zysk.

6) Jeżeli chodzi o osoby, które w pewnym okresie nie mogą płacić czynszu (kategorja czwarta), to gminy łatwiej, a może wyłącznie mogą przyznawać ulgi w płatności, a nawet całkiem czynsz darować.

7) Domy, budowane za publiczne pieniądze przez gminy pozostają w rękach publicznych. W przyszłości w razie polepszenia się stosunków będą gminy mogły sprzedać takie domy, a uzyskanych funduszów użyć na inne cele publiczne zwłaszcza te, których z powodu budowy mieszkań nie urzeczywistniły.

VIII. Gminy mogą budować albo przez swoje organy urzędowe albo też przez oddanie budowy w przedsiębiorstwo. Drugi sposób jest lepszy, ponieważ unika powiększenia personalu Urzędu budownictwa miejskiego i etatyzmu. W drodze licytacji ofertowej uzyskuje gmina możliwie najniższe ceny dzięki konkurencji, a przytem muszą być dotrzymane warunki licytacji co do planów, wyposażenia domów i t. d. ustalone przez gminę.

Pewną odmianę oddania budowy w przedsiębiorstwo stanowi koncepcja budowy domów przez prywatną firmę na gruntach gminnych pod warunkiem, że przez pewien czas firma będzie pobierała czynsze, a potem domy przechodzą na własność gminy. Na tem tle toczyły się pertraktacje między pewną firmą amerykańską a gminą miasta Berlina. O ile ten sposób nadaje się do budowy t a n i c h m i e s z k a ń można rozstrzygnąć tylko w konkretnym przypadku.

IX. Drażliwą i sporną jest kwestja wielkości domów z taniemi mieszkaniami. Naogół istnieje obecnie prąd przeciw budowie „koszar", a za budową domków jednorodzinnych z ogródkami. Niewątpliwie ten ostatni rodzaj jest jedynie humanitarny i higjeniczniejszy, i powinien być bezwzględnie stosowany w miastach szeroko rozbudowanych. Domki takie należy jednak budować nie oddzielnie, lecz systemem zwartym, bo oszczędzają miejsca i w zimie są cieplejsze.

Natomiast w miastach mało rozbudowanych, w których dzielnice dalsze nie mają urządzonych ulic ani komunikacji wygodnej z centrum, trzeba lepiej wyzyskać droższe grunty i budować z konieczności jako malum necessarium domy wielopiętrowe wielorodzinne. Unikać tylko trzeba przesady tak co do ilości pięter jakoteż szczupłości pomieszczeń. W mieszkaniach zbyt małych niejednokrotnie rodzina lokatora nie może się wprost pomieścić, zwłaszcza gdy dzieci dorosną. Ciasne mieszkania są petryfikacją powojennej nędzy mieszkaniowej. Wogóle trzeba się starać budować mieszkania skromne, ale coraz wygodniejsze.

X. Kilka słów pragniemy poświęcić również miejscu, gdzie mają być budowane tanie mieszkania. Wyłaniają się tu kwestje gruntu i kwestja dzielnic miasta.

1) Jesteśmy zdania, że tanie mieszkania powinny budować przedewszystkiem gminy i to na swoich gruntach. W ten sposób zmniejszają się koszty budowy i utrudnia się spekulację gruntową. Gminy też powinny prowadzić odpowiednią politykę gruntową, a w szczególności korzystać z różnych sposobności i kupować nowe grunty surowe, a potem je urządzić, stopniowo zabudowywać lub sprzedawać za słuszną cenę innym instytucjom, które będą budowały tanie mieszkania.

Gdyby w drodze dobrowolnej nie dało się nabyć potrzebnych gruntów, można uciec się do wywłaszczenia. Wywłaszczenie jednak musi być uzależnione od rzeczywistej konieczności i zapłaty odpowiedniego wynagrodzenia. Wymaga tego podkreślone wyżej zachowanie praw ekonomicznych i konieczność uniknięcia wyzysku.

2) W jakiej dzielnicy ma dana gmina ewent. inna instytucja budować tanie mieszkania, to zależy oczywiście od położenia gruntów, któremi gmina, ewent. instytucja rozporządza. W każdym razie budować trzeba, o ile jest dobra komunikacja, w dzielnicach dalszych, gdyż grunty położone bliżej środka miasta są droższe, a domy na takich gruntach musiałyby być lepiej wyposażone.

Sądzimy, że nie należy skupiać wszystkich domów z taniemi mieszkaniami w jednej dzielnicy. Przez to bowiem nadaje się pewnej części miasta wygląd monotonny i bezbarwny, zgromadza się niepotrzebnie w jednem miejscu ludność uboższą.

Pożądane jest natomiast rozmieszczenie odnośnych domów w różnych dzielnicach, zwłaszcza w pobliżu obszarów zieleni (ogrodów, miejsc spacerowych i t. d.).

XI. Wkońcu poruszymy sprawę czynszów w nowych domach. Wobec wysokich cen materjałów budowlanych i robocizny oraz wobec tego, iż buduje się z kredytów, czynsze za mieszkania chociaż słuszne są znaczne. Tymczasem nie wiele z osób, które żyją ze stałych dochodów, może płacić takie czynsze. Co do czynszów więc za nowe mieszkania i to zasadniczo za mieszkania budowane przez Gminy, trzeba odróżnić następujące przypadki:

1) czynsz będzie zwyczajnym procentem od własnych kosztów budowy powiększony o procent na amortyzację,

2) czynsz będzie tylko zwyczajnym procentem od własnych kosztów budowy,

3) czynsz będzie tylko częścią wspomnianego procentu.

Już drugi przypadek obejmuje czynsz ulgowy, ale wobec dzisiejszego zubożenia należy uważać trzeci przypadek za regułę. Niezamożni bowiem, a tych jest najwięcej, nie mogą płacić pełnych czynszów w nowych mieszkaniach i potrzebują ulg.

Wielkość tych ulg może się przedstawić w ten sposób, że

a) czynsze za nowe mieszkania będą analogiczne do czynszów z mieszkań podlegających ochronie lokatorów,

b) czynsze za nowe mieszkania będą przystosowane do dochodów tej grupy ludności, dla której są przeznaczone.

Jak wyżej wspomnieliśmy, niejednokrotnie trzeba będzie także zrzec się czynszu za mieszkanie, zajmowane przez b a r d z o biednego.

Ulgi te jednak przedstawiają się dla udzielającego ich jako wydatek i ten wydatek musi być pokryty. Oprócz więc funduszów budowlanych w ścisłem znaczeniu, należy utworzyć fundusze na pokrycie ulg czynszowych za nowe mieszkania.

Ulgi, a właściwie zrzeczenia się czynszów, mające charakter dobroczynny i humanitarny powinny znaleźć swój wyraz w budżetach gmin i państwa w dziale wydatków na opiekę społeczną.

Bez takiej akcji uzupełniającej mogłaby akcja czysto budowlana chybić celu o ile chodzi o niezamożnych i bardzo biednych.

Inż. CZESŁAW BORATYŃSKI.
Inż. EDWARD KREISLER.

Cmentarze, muzea i hale targowe.

(Sprawozdanie z podróży służbowej, odbytej w dniach od 8-go do 22 grudnia 1928).

Z polecenia Pana Prezydenta miasta odbyliśmy w grudniu b. r. podróż służbową do Niemiec i Czech; celem zapoznania się z budową cmentarzy, muzeów prowincjonalnych i hal targowych. Sprawozdanie niniejsze obejmuje spostrzeżenia dokonane przez nas we Wrocławiu, Berlinie, Szczecinie, Hamburgu, Kolonji, Frankfurcie nad Menem, Norymberdze i Pradze. Stosunkowo wielki program, a krótki czas i spóźniona pora roku, usprawiedliwią może niejaką pobieżność niniejszego sprawozdania.

I. Cmentarze.

Należyte zrozumienie zadań cmentarza i jego ukształtowania jako zagadnienie urbanistyczne datuje się dopiero od ostatnich lat XIX w. Stworzenie nowej wiedzy budowy miast, a raczej skoordynowanie tej wiedzy i ujęcie jej w pewne stałe pojęcia, rzuciło nowe światło na budowę cmentarzy. Zrozumiano, biorąc przykłady ze starych południowych cmentarzy i analogję budowy miast, że współdziałanie sztuki architektonicznej, ogrodniczej i rzeźbiarskiej może stworzyć harmonijny obraz będący wykładnikiem kultury doby obecnej. Ten punkt wyjścia sprawił, że cmentarz będący dawniej tylko ogrojcem kościelnym, staje się obecnie częścią składową miasta o charakterze parku nie zatracając przytem swego przeznaczenia.

System cmentarzy parkowych, którego przykładem jest Ohlsdorf pod Hamburgiem, jest typem amerykańskiego cmentarza wymagającym olbrzymich przestrzeni, w którym szeroko rozsiane pomniki gubią się w zieleni nie przychodząc do wyrazu jako akcent pierwszorzędny.

Cmentarze leśne (w Niemczech, Monachjum) są oparte na wzorach szwajcarskich i południowo-francuskich, wymagają jeszcze większych przestrzeni o specjalnym układzie topograficznym.

Obecnie istnieje raczej tendencja do stwarzania szeregu cmentarzy dzielnicowych, aniżeli jednego centralnego tak ze względu na duże przestrzenie wymagane przez cmentarz centralny, jak i ze względu na nieproporcjonalnie wielkie trudności w utrzymaniu i administracji.

Plan cmentarza musi być uzależnionym od położenia topograficznego; równa płaszczyzna (jak w Krakowie) wymaga podziału ściśle architektonicznego z wyraźnie zaznaczonemi osiami z geometrycznym podziałem; kaplica, większe pomniki i studnie mogą tu być jako dominanty architektoniczne. Zaletą będzie przejrzystość i zwięzłość układu. Wejścia będą łącznikiem architektonicznym między cmentarzem a otoczeniem budowlanem zewnętrznem. Wreszcie powiązanie charakterystycznych form, rytmiczne ujęcie typów, socjalne zestopniowanie kwater i rozwiązanie architektoniczne płaszczyzny i bryły budynków to są elementy składające się na dodatni projekt cmentarza.

Cmentarze niemieckie.

I. Wrocław.

a) Oswitzer Friedhof. Jestto stary cmentarz ulepszony. Charakteryzuje go, jak zresztą wszystkie niemieckie cmentarze, kompletny brak sarkofagów; zieleń strzyżona, krematoryjny cmentarz w osobnej kwaterze. Na ogół wiele brzydkich kwater, a dość dużo pomników granitowych. Groby murowane w osobnej kwaterze, oddzielone niskim żywopłotem. Napisy na ogół dobre, ryte wprost w kamieniu przy braku tablic. Roślinność częścią romantyczna, częścią geometryczna. Ładna aleja brzóz, oraz dużo zieleni zimowej i duże płaszczyzny trawy. Drogi nieszczególne aczkolwiek szerokie $3\frac{1}{2}-5$ m). Bardzo brzydkie budynki administracyjne wprost bez jakiegokolwiek smaku. Wychodki umieszczone w samym cmentarzu. Miejsca pod groby familijne przy głównych alejach bardzo hojne. Charakterystycznem jest umieszczanie tablic o przekopaniu danych kwater.

b) Coseler Friedhof. Wspólny cmentarz żydowski i chrześcijański odgrodzony laskiem; oba w tym samym charakterze. Widać pieczołowitość w układzie geometrycznym. Dużo doskonałego żywopłotu i szereg osi widokowych. Gdzieniegdzie bardzo dobre studnie kamienne oraz dobre urny. Specjalnie opracowana jest część cmentarza wojskowa. Groby i pomniczki niekiedy małe i przyziemne.

II. Szczecin.

Cmentarz założony w roku 1900, projektowany przez Radcę Budownictwa miejskiego Majera, a założenia ogrodowe przez dyrektora cmentarza Jana Hanniga. Do roku 1927 pochowano 83.500 ludzi. Sieć wodociągowa wynosi 21 km, drogi kołowe 11 km, drogi piesze 60 km. Szkółka drzew i szklarnie zajmują 7 hektarów powierzchni i są zaopatrzone w najbardziej nowoczesne urządzenia nawadniające. Teren na ogół płaski, chudy i suchy ma powierzchni ogółem 64 hektary. Założenie cmentarza wyraźnie geometryczne, o charakterze wybitnie parkowym z monumentalnemi osiami, z całym szeregiem znakomitych miejsc. Duża ilość wody stojącej zregulowanej. Niezwykła pieczołowitość ogrodnicza z nakładem kolosalnej pracy i kosztów składają się na zwarte i podniosłe wrażenie, które z miejsca opanowuje widza. Pomniki kamienne doskonałe, porozrzucane niekiedy swobodnie, giną wśród zieleni parkowej. Cmentarz jako projekt pomyślany jest bardzo żywo, posiada szereg pięknych miejsc wypoczynkowych dla oka, gdzie romantyczność roślinności kontrastuje z geometrycznością założenia (okrągły staw). Istnieją całe partje utrzymane w naturalnym wyglądzie zalesionym, w którym to zale-

sieniu dyskretnie kryją się dobrze architektonicznie opracowane większe pomniki i grobowce. Monumentalnie zaznaczona jest główna oś, biegnąca prostopadle do kaplicy, a składająca się z szeregu teras i rytmicznie podkreślona drzewami w kształcie piramid. Dużo pieczołowitości widać w założeniu cmentarza urnowego, który rozwinął się naokoło okrągłego stawku, ujętego w smutne brzózki. Zasadniczą rolę odgrywa w tym cmentarzu wysoka kultura ogrodnicza, której tak bardzo brakuje u nas odnośnie do cmentarza, której efektem są na Szczecińskim cmentarzu pyszne zestawienia wszelkich możliwych tonów zieleni, harmonizujące z sobą, całe pola róż, szereg efektów wywołanych doborem roślinności.

Architektura budynków a szczególnie kaplicy, aczkolwiek może dobra w masie, jednak charakterem północy i wprost barbarzyństwem szczegółów jest obca naszemu odczuciu. Jako rekompensata służyć może cały szereg dobrych dotknięć architektonicznych, a więc mostki bardzo swobodne i wdzięcznie pomyślane; w osobnej części romantycznej cmentarza, jako koncepcja część muzealna, bardzo dobre studnie małe na skrzyżowaniu alei czy ścieżek, większe na zamknięciach aleji, wreszcie całkiem duża jako zamknięcie aleji lipowej monumentalna z klinkieru. Pochwały godne również jest wprowadzenie wody w park w formie dużego stawu na głównej osi i kilku drobniejszych częścią geometrycznych, częścią jak w lesistej partji, naturalnych.

Cmentarz posiada od trzech lat fungujące krematorjum z osobnym cmentarzem krematoryjnym. Cenzura pomników istnieje od roku 1912. Podczas gdy niektóre niemieckie miasta nie posiadają na swych cmentarzach cenzury (Monachjum) lub posiadają niedawno (Ohlsdorf), szczeciński będący jedynym dla tego miasta, posiada cenzurę ogromnie surową ograniczającą w sposób bardzo skrupulatny samowolę laika. Istnieje cały szereg ścisłych przepisów pilnie przestrzeganych co prowadzi to oczywiście do wyraźnego podniesienia kultury powyższego cmentarza. Rzecz prosta, że zatwierdzenie projektów na pomniki, jak zresztą wszędzie, tak i tu załatwiane jest przez ludzi fachowych i we własnym zarządzie, jako władzy administracyjnej cmentarza o osobnej i szerokiej organizacji, a nie jako władzy policyjno-budowlanej.

III. Ohlsdorf.

Cmentarz w Ohlsdorfie powstał w roku 1875, projektowany początkowo przez Majera potem przez Cordesa, o pow. 371 ha, 18 km długości, a 2 km szerok., posiada 14 kaplic. Cmentarz typowo o charakterze parkowym, o kolosalnych rozmiarach, połączony z cmentarzem krematoryjnym. Dzięki swoim olbrzymim rozmiarom rozbija wrażenie pomimo, że jest doskonale utrzymany i dobrze pomyślany w szczegółach. Brak mu tej zwartości co w Szczecinie. Dużo psują stare nagrobki projektowane dowolnie o fantastycznych niekontrolowanych formach. Części nowe są opracowane skrupulatnie. Przepisy budowlano-administracyjne są bardzo szczegółowe co uwidacznia się z korzyścią dla całości cmentarza zwłaszcza w nowej części. Tak również i tutaj plany na grobowce i pomniki zatwierdzane są we własnym zarządzie przez komisję złożoną z 5-ciu członków, w czem Dyrektora cmentarza jako przewodniczącego, 2-ch architektów i 2-ch członków. Podobnie jak cmentarz szczeciński posiada Ohlsdorf dokładne, bardzo dobrze opracowane przepisy i wytyczne odnośnie do projektu pomników w ogólności, a szczególnie do dekoracji grobów, które w wielu wypadkach pokrywają się ze wspomnianemi już przepisami szczecińskiemi. Architektura budynków, zwłaszcza kaplic, jest nad wyraz przykra i pretensjonalna.

IV. Frankfurt.

Cmentarz centralny składający się ze starej i nowej części, oraz cmentarza żydowskiego, bardzo duży i bogaty nie przedstawia nic specjalnie ciekawego z wyjątkiem części nowej łączącej się ze starą, dość zresztą nieorganicznie. Nowa część pomyślana jest hojnie z główną aleją bardzo szeroką, z poważnemi i niezłemi budynkami, halą, krematorjum, kaplicą i zarządem. Przy aleji głównej znajdują się groby familijne oddzielone od siebie zamiast żywopłotami, drzewami szpilkowemi tworzącemi szpalery, tło pomników zaś z żywopłotu. Groby na ogół bogate, nie zawsze dobre, widać że cenzura nie jest do tego stopnia doprowadzona jak na cmentarzu w Ohlsdorfie lub w Szczecinie. Na ogół projekt nowej partji cmentarza pomimo poprawności nie posiada znaczniejszych walorów artystycznych, mając przytem dużo pretensji. Założenie jest o charakterze architektoniczno-parkowym z dużą przewagą zieleni, a w niektórych miejscach z ogromną rozrzutnością. Architektura budynków kamienna tworzy zharmonizowaną całość i łączy się z murem i kioskami na sprzedaż kwiatów na zewnątrz cmentarza.

Stara część nie przedstawia nic ciekawego, groby porozstawiane jeden obok drugiego. Cmentarz żydowski pomimo pięknych i bogatych pomników Rotschyldów nie przedstawia się zajmująco ani pod względem układu ani formy.

V. Norymberga.

Südfriedhof. Jeden z wielu cmentarzy rozwiązany geometrycznie, poważnie o charakterze parkowym, z wielką ilością miejsca. Główna aleja potraktowana umiejętnie około $3^1/_2$ m szeroka, otoczona szkarpami z dojściem na nie zapomocą ramp i schodów, gdzie znów równolegle biegną drogi. Na osi głównej znajduje się kaplica zresztą dość nieudana. Kwatery oddzielone od siebie i zamknięte żywopłotami, osie wyraźnie zaznaczone, na zamknięciach aleji znajdują się studnie. Cmentarz wojskowy osobno zamknięty żywopłotem i potraktowany bardzo skromnie, a poważnie i rzeczowo (krzyże kamienne jednakie). Pomniki naogół o większych wymiarach niż na północnych cmentarzach.

Cmentarz czeski.

P r a g a. Cmentarz centralny o charakterze zupełnie niezdecydowanym z kompletnem nieprzemyśleniem układu zieleni i stosunku wzajemnego nagrobków do siebie. Pomniki o innym charakterze niż w Niemczech, a raczej podobne zupełnie do naszych z przesadną ilością kamienia nierzadko o dodatnich i przemyślanych formach architektonicznych, jednakże te dobre szczegóły giną w „rupieciarni" cmentarza. Szczególnie przykre wrażenie robi krematorjum, część cmentarza, pomyślana jako szereg szuflad wzdłuż muru cmentarnego zasłoniętych od zewnątrz szybkami na sposób witryn sklepowych. Wogóle zadzi-

wiającym jest fakt, że przy dużej kulturze architektonicznej Czech, może się znaleść tak nienowoczesny cmentarz.

Natomiast stary cmentarz żydowski nie mający żadnej wartości jako cmentarz, posiada wybitną wartość historyczną i architektoniczną, jako zbiór starych nagrobków z interesującą legendą.

Wytyczne dla projektu nowego cmentarza.

Założenia.

Istnieją trzy typy cmentarzy:
1) leśne,
2) architektoniczne,
3) ogrodowo-parkowe.

Dla nowego cmentarza rakowickiego i podgórskiego najracjonalniejszym będzie system architektoniczny częścią w połączeniu z parkowym ze względu na poziomość kształtowania topograficznego, jak również z uwagi na stosunkowo niewielkie tereny pod budowę cmentarza.

Drogi.

Drogi cmentarne powinny być jaknajkrótsze i jaknajprostsze, mocne, skanalizowane. Szerokość zależna od planu ogólnego, średnio $3^1/_2$ m. dla dróg głównych.

Roślinność.

Zasadą w projekcie nowego cmentarza musi być przewaga zieleni nad kamieniem. Ponad ziemią wystawać może tylko pomnik bez fundamentu, groby odgrodzone od siebie przy głównych alejach żywopłotem, który odpowiednio pomyślany i przystrzygany daje w efekcie bardzo dobre wyniki. Tworzą sią także „szuflady" z zieleni, w których kryją się większe pomniki, zieleń łączy je w jedną całość poprawiając niejednokrotnie uchybienia architektoniczne.

Pomniki.

Głównym warunkiem zapewnienia wartości artystycznej pomników musi być szczegółowa cenzura tychże, a to tak samych projektów jak i szczegółów. Specjalnie szczegółowe przepisy należy wydać przy budowie nowego cmentarza, a to zwłaszcza odnośnie do wysokości pomników. Obecnie jest niewłaściwa olbrzymia przewaga kamienia nad naturą, co stwarza przykry i przytłaczający nastrój. Pomniki nie powinny przekraczać wysokości oka. Piwnice murowane być winny wyłącznie pod ziemią (50 cm. pod ziemią) tak, aby na nich mogły jeszcze róść rośliny względnie murawa. Rabatki kamienne należy znieść jako niepraktyczne i nieestetyczne. Ozdabianie grobów dopuszczalne być winno tylko wieńcami i kwiatami ciętemi.

Materjał pomników.

Należy unikać przy ozdobach, sztucznych materjałów. Specjalną uwagę należy zwrócić na szczerość, jakość i obróbkę materjału. Niedopuszczalne winny być materjały białe i czarne (marmury, granity polerowane). Mogą być one użyte w obróbce kamieniarskiej. Wpuszczanie tablic, co tak chętnie jest praktykowane dotychczas, z czarnego lub białego marmuru polerowanego z napisami powinno być zabronione. Napisy mogą być ryte wprost w kamieniu lub nasadzane z metalu (bronz, mosiądz, tombak), przytem nieobojętnym jest charakter pisma. Wykluczyć należy porcelanowe lub gipsowe figurki, fotografje, płyty szklane, ozdoby lane z cementu, polerowane terrazzo i czarny sztuczny kamień oraz groby murowane z cegły bez względu na wyprawienie. Wszelkie naśladowanie materjałów naturalnych również nie powinno być dopuszczalne. Pomniki mają być opracowane tak, aby można je oglądać ze wszystkich stron. Sztuczny kamień może być użyty w obróbce kamiennej z mieszaniną z kamienia naturalnego. Fundowanie silne, a niewidoczne.

Plany na grobowce.

Winny być wnoszone w skali 1 : 10 z podaniem materjałów obróbki, rozłożenie napisu, koloru pisma, sytuacji 1 : 25. Szczegóły wykonawcze i pisma 1 : 1, na żądanie modele.

Architektury budynków nowego cmentarza (hala, kaplica) muszą być pieczołowicie opracowane z użyciem dobrych materjałów.

II. Muzea.

Plany.

Typ muzealny XIX wieku przeważa dotychczas wszędzie. Plany Muzeów wykazują przeważnie hale z bocznem światłem, na piętrze sale z światłem górnem i gabinety z bocznem. Typ Muzeum stanowi do dziś właściwie wyłącznie gmach „Starej Pinakoteki" w Monachjum.

Dla gabinetów z bocznem światłem jako dobry przykład może służyć Muzeum w Kassel. Muzeum Staedla we Frankfurcie nad Menem (starsza część) aczkolwiek wzorowane na gmachu muzealnym w Kassel posiada gabinety gorsze, szczególnie pod względem oświetlenia.

Oświetlenie.

Stara Pinakoteka Monachijska (architekt Klenze) posiada w salach z górnem światłem ogromnie wysoką skalę i światło umieszczone tak wysoko, że w salach tych niema najmniejszych oślepień, właśnie z powodu wysokości świetlni.

Refleksy i odbicia spotyka się zwykle w dużych salach o przeważającej długości, przy niskiej a długiej świetlni.

Stara Pinakoteka posiada jeszcze jedną ważną charakterystyczną cechę: wskazała właściwą metodę oświetlania sal zamiast światłem górnem — światłem bocznem, bardzo wysoko umieszczonem. Jest to pierwszy przykład tego systemu oświetlenia w Niemczech, systemu, który właściwie pochodzi z Anglji.

Z nowych, nielicznych zresztą gmachów muzealnych oświetlonych tą metodą istnieje znane z bardzo dokładnych opisów Muzeum w Winterthur i Muzea w Hamburgu i w Frankfurcie nad Menem, gdzie sale z górnem światłem oświetlone są latarniami pionowemi nad stropem.

Metoda ta posiada szereg zalet:

a) światło jest naturalniejsze niż przy oświetleniu poziomą świetlnią (obraz powinien być oglądany w takiem oświetleniu przy jakiem go malowano);

b) świetlnia pionowa jest znacznie łatwiejsza w konserwacji, abstrahując w tej chwili od jej szczelności —

czyszczenie jej nie jest połączone z takim wysiłkiem fizycznym jak przy świetlni poziomej. Zaletą jej jest również większe bezpieczeństwo ogniowe, aniżeli świetlni poziomej. Rdzewienie konstrukcji żelaznej, stałe przeciekania, są to codzienne objawy przy systemie świetlni poziomej, czego przy oświetleniu górno-bocznem unika się kompletnie;

c) wrogiem świetlni poziomej jest śnieg i opady atmosferyczne w ogólności. Dla topienia śniegu i lodu potrzeba przeprowadzenia instalacji centralnego ogrzewania jako sieci rur pomiędzy górną a dolną świetlnią, co oczywiście pociąga za sobą znaczne koszta.

Świetlnia pozioma przynosi z sobą w lecie silne nagrzania, działając jak pryzmat, a w zimie powoduje ogromne straty ciepła na wymienione wyżej topienie śniegu i lodu, co przy oświetleniu latarnią odpada;

d) przez szereg dni zimowych bywają sale o poziomych świetlniach mocno przyćmione z powodu nagromadzonych mas śniegu, podczas gdy przy systemie górno-bocznym oświetlenia, śnieg, kładąc się obok pionowych szyb rozjaśnia salę refleksami. Istnieje jednak typ świeltni poziomej, nie dającej oślepień. Jest to system wprowadzony w niektórych salach British Muzeum, gdzie długa pozioma świetlnia podzielona jest poprzecznie wysokiemi belkami, tworząc w ten sposób rodzaj stropu kasetonowego (Kunsthalle w Hamburgu).

Gabinety.

Gabinety o bocznem świetle muszą posiadać ściśle dobrane wymiary wysokości, głębokości i szerokości. Jednym z niewielu doskonałych przykładów są gabinety w Muzeum Hamburskiem (Kunsthalle). Oświetlenie dają im okna o wysokim parapecie (2.20 m) na całą prawie szerokość ściany, a to dla uniknięcia ślepych kątów. Ściany boczne gabinetów są lekko zbieżne ku tylnej ścianie, drzwi a raczej otwory wejściowe znajdują się przy ścianie okiennej.

Rzeźba.

Idealnem oświetleniem dla eksponatów plastycznych są sale o świetle zenitowem w centralnych założeniach. Doskonałym przykładem jest Altes Museum Schinkla w Berlinie, z rotundą wzorowaną na Panteonie i w Hamburgu najpiękniejsza z sal muzealnych, również okrągła z kopułą, (dotąd nie wykończona).

Z uwagi na znaczny procent dni bezsłonecznych w naszym klimacie projektować należy oświetlenie tak, aby było odpowiedniem w dnie ponure, a w dniach słonecznych dało się regulować zasłonami.

Ogrzewanie.

Dotychczasowy system ogrzewania polegający na tem, że radjatory umieszczone były pod podłogą i gorące powietrze dostawało się na salę otworami, (np. jak u nas w Sukiennicach), został kompletnie zarzucony, podobnie jak metoda, polegająca na tem, że źródło ciepła znajdowało się na środku sali (zwykle pomiędzy kanapkami, względnie w środku pufu).

W nowych Muzeach rury centralnego ogrzewania ukryte są w boazerji ścian, (Instytut Staedla Frankfurt), albo w ściętym narożniku sali, bądź ujęte w kominek, (Winterthur), albo zupełnie ukryte z otworami wentylacyjnemi na dole i na górze (Kunsthalle Hamburg).

System ten również nie daje ostatecznych wyników i kwestja ogrzewania i wentylacji jest dotychczas w znacznej mierze sprawą jeszcze otwartą. Ogrzewanie gabinetów z bocznem światłem wprowadzono w Kunsthalli Hamburskiej, przeprowadzając rury pionowe w węgarach okiennych, a nie jak gdzieindziej zapomocą radjatorów umieszczonych pod oknami.

Muzea niemieckie.

Berlin. 1) Kaiser Friedrich Museum.

Muzeum olbrzymie, zewnętrznie imponujące, wewnątrz jednak nie posiada ani jednej sali z górnem światłem, dobrej. Interesujące zresztą jest oświetlenie hali z klatką schodową, zenitowe i lukarnowe, zresztą nie najlepsze. Ogromna wystawność wnętrz i fasad nie stoi w żadnym stosunku do wartości tego Muzeum pod względem przeznaczenia.

2) Altes Museum.

Altes Museum zbudowano w r. 1830, pierwszorzędnie architektonicznie z doskonałą kopułą, wzorowaną na Panteonie, z bardzo dobrem oświetleniem. Kopuła ma 21 m. średnicy i 22.80 m. wysokości. Pozatem sale bardzo skromne w wytwornych materjałach pozbawione pretensjonalności zabijającej eksponaty, jak w Kaiser Friedrich Museum.

Hamburg. Kunsthalle.

Nowa część zbudowana przez arch. Schumachera. Rozpoczęta w r. 1911, dotychczas nie skończona, na bardzo prostym rzucie jest wynikiem długoletnich studjów architekta Erbego i dyrektora Muzeum Lichtwarka, następnie arch. Schumachera i dyr. Alb. Pauliego. Charakterystycznem dla tego Muzeum jest ogromna skromność formy, dzięki czemu eksponaty przychodzą do pełnego wyrazu swej wartości artystycznej. Bardzo dobre i przestudjowane oświetlenie sal tak górne jak i boczne. Wszystkie sale, westibul, klatka schodowa w doskonałych proporcjach, gładkie, powściągliwe w dekoracji z użyciem szlachetnych materjałów (trawertyn i marmur).

Sale i gabinety obite lnianą materją, pomalowaną w spokojne, a soczyste tony, bardzo miłe dla oka. Pod materją na wysokości około 3 m. od podłogi dykta, celem umożliwienia swobodnego przybijania lżejszych obrazów. Dołem biegnie drewniana boazerja 50—60 cm. wysoka. Drzwi w salach nie są rozmieszczone osiowo, z uwagi na pozostawienie jak najwięcej płaszczyzny wystawowej. We wszystkich salach na podłodze linoleum, co jest znacznie lepszem od dębiny i terazza. Ogrzewanie zwłaszcza dużych sal niewłaściwe. Na ścianach widać smugi z dymu nad kaloryferami. Architektura wewnętrzna bardzo subtelna, znakomite szczegóły profilowań, drzwi itp. Architektura zewnętrzna bardzo poważna w dużej mierze dzięki użytemu materjałowi (tuf frankoński).

Stara część wewnątrz poprawiona przez arch. Schumachera nie przedstawia nic ciekawego. Widok zewnętrzny robi smutne wrażenie z powodu użycia czerwonego piaskowca, żółtawego klinkeru i terrakoty. Prócz

sal na pomieszczenie eksponatów posiada Muzeum dużą salę wykładową, bibljotekę publiczną i całe skrzydło na pomieszczenie sztychów wraz z salami wystawowemi tychże. Hamburg posiada bowiem największe w Niemczech zbiory sztychów.

Kolonja. Das Wallraf Richards Museum.

Muzeum to może służyć jako przykład złego budownictwa muzealnego. Budynek zewnętrznie nic niemówiący, wnętrze nad wyraz niemiłe, dzięki przesadnym wysokościom sal i za małym świetlniom. Wogóle niema ani jednej sali dobrze oświetlonej. Podłoga parkietowa fatalna. Malowanie ścian jaskrawe i rażące.

Frankfurt n/M. Instytut Staedla.

Specjalnie interesująca jest nowa część, oddana do użytku w roku 1921. Muzeum, w szczególności nowa część naogół wzorowaną jest na Hamburskiej Kunsthalle, z bardzo oryginalnie rozwiniętemi stropami, z oświetleniem latarnianem, częścią w głębokich kasetonach, ściany traktowane podobnie jak w Hamburgu, jednak pokrycie materją sięga wyżej, aż pod sufit. Wnętrza opracowane artystycznie. Na specjalną uwagę zasługuje stolarszczyzna, drzwi i boazerje.

Zewnętrznie przedstawia się nowa część bardzo ujmująco, bez pretensji, dobrze wkomponowana w całość. Część stara przedstawia się oczywiście znacznie gorzej pod względem oświetlenia i rozkładu.

Norymberga, Germanisches Musenm.

Stare Muzeum z pięćdziesiątych lat ubiegłego stulecia posiada nowsze skrzydło dobudowane później.

Museum mimo wspaniałych zbiorów jest zewnętrznie i wewnętrznie tak w starej jak i w nowej części, ogromnie niemiłe i zimne. Oświetlenie nieszczególne, gabinetów bocznych lepsze.

Współczesne budownictwo muzealne jest sprawą nader trudną i wymagającą poza zasadniczemi problemami dłuższych studjów. Jako przykład może służyć „Kunsthalle" w Hamburgu, gdzie od roku 1907 do 1911 trwały prace przygotowawcze, a budowa nie jest jeszcze ukończoną.

W budownictwie muzealnem, wymagającem znacznego polotu przy zdolności dostosowania form artystycznych do potrzeb współczesnych, zajmują Niemcy w Europie dalsze miejsce, wyżej stoją w tym kierunku np. narody północne, jak Szwedzi, Duńczycy, Anglicy a nawet Norwegowie.

III. Hale targowe.

Nowych hal targowych w Niemczech średniej wielkości względnie małych jest naogół niewiele. W ciągu naszej podróży, a zwiedziliśmy przecież kilkanaście miast, mieliśmy sposobność oglądnąć jedną tylko halę dzielnicową nowocześnie urządzoną, na której mogłyby się do pewnego stopnia wzorować hale krakowskie.

Cały szereg hal starszych, w których pokaźną ilość obfituje każde z miast niemieckich, przedstawia typ hal żelaznych, jak we Wrocławiu, w Berlinie, Hamburgu, w Kolonji, bardzo przestrzennych, nieraz ogromnych rozmiarami, z galerjami, z wyciągami, (Kolonja) ze sklepami od wewnątrz i zewnątrz, o oświetleniu górnem i bocznem, względnie wyłącznie bocznem.

Wszystko to jednak nie jest obrazem XX wieku i nie może służyć w żaden sposób za wzór do naśladowania.

Jedyną, jak wyżej wspomniano, halą nowoczesną z żelbetu i cegły byłaby jedna z hal Hamburskich przeznaczona na dole na sprzedaż artykułów spożywczych, a na galerji, dostępnej z wewnątrz na sprzedaż kwiatów.

Hala ta jest wyjątkowo ujmująca o pięknym wyglądzie zewnętrznym, o prostocie i celowości form wnętrza, dobrze oświetlona bocznie. Zaopatrzona w chłodnię w piwnicach, centralnie ogrzana i dobrze wentylowana. Podłoga z terrazza, ściany wyłożone wykładką z kafli. Podział na koje przeprowadzony za pomocą siatek żelaznych nie zamykanych o powierzchni 4 do 4 m^2.

Większe miasta posiadają przeważnie centralne hale targowe, z których jedną oglądaliśmy zupełnie nową we Frankfurcie nad Menem. Autorem jej jest Prof. Marcin Elsaesser, Dyrektor Budownictwa.

Hala ta zarówno architektonicznie, jak i inżyniersko niezwykle interesująca. Koszt jej wynosił 15.000.000 Marek. Posiada długości 1/4 km przy szerokości 50 m i zamknięta jest po obu stronach siedmioma kondygnacyjnemi blokami. W jednym z tych bloków znajdują się chłodnie o powierzchni 3.000 m^2 podczas gdy w drugim zarząd hali, kasa hali, bank Rzeszy, biura i część biur Budownictwa miejskiego (3 piętra). W osobnem skrzydle znajduje się olbrzymia restauracja dla hali, filja Miejskiej Kasy Oszczędności, poczta, dworzec towarowy, biura, dyrekcja hali i 25 mieszkań dla urzędników, Równolegle do hali targowej biegnie nad Menem hala hurtu połączona z właściwą halą dwoma mostami i tunelem. Posiada ona w parterze i piwnicach ogromne składy z przynależnemi biurami, również mieści się tam hala celna i miejska „dożywialnia" dzieci szkolnych (Schulkinderspeisung). Hala wybudowana jest z żelbetu o ogromnie śmiałej konstrukcji przewyższającej dotychczasowe wysiłki w tej dziedzinie. Zewnętrznie wyłożona jest klinkierem.

Równocześnie znajduje się w budowie podobna hala w Lipsku projektowana przez architekta Rittera, która składa się z tych 3-ch wnętrz nakrytych kopułami, każda o rozpiętości 76 m, spoczywająca zaledwie na 8-miu słupach. Zaznaczyć należy, że grubość sklepienia wynosi tak w frankfurckiej, jak i lipskiej hali tylko $7\frac{1}{2}$ cm. Jak wyżej wspomniano, obie hale są ostatnim wyrazem techniki żelbetu i można, oglądając te wyniki mieć nadzieję, że żelbet dla tych ogromnych rozpiętości, który nie dawał się dotąd ekonomicznie wyzyskać, wyprze przy stosowaniu tych sklepiennych konstrukcyj (jak we Frankfurcie i Lipsku) panujące dotychczas i bezkonkurencyjnie i niepodzielnie żelazo i drzewo, jako konstrukcje hal targowych.

IV. Uwagi ogólne.

Umiejętność przystosowania starego miasta do potrzeb nowoczesnych jest sprawą ogromnie trudną i czułą. Szczególnie o ile chodzi o przeróbki parterów istniejących domów na cele nowoczesnych sklepów, o kwestję oświetlenia i reklamy, o sygnały komunikacyjne świetlne, kioski na sprzedaż gazet czy papierosów, kolumny reklamowe, przystanki tramwajowe i autobusowe, wychodki podziemne, tanki benzynowe i t. d., są to zagadnienia

niezmiernej wagi tak ze względów estetycznych, czy urbanistycznych jak zarówno i ze względów użytkowych.

Umiejętność pogodzenia tych dwu tak różnych czynników, a to użytkowości i wyglądu jest u nas stałą bolączką, głównie z powodu braku tradycji w tym kierunku. Okazuje się jednak na szeregu przykładów zaczerpniętych z zagranicy, że względy te dają się doskonale rozwiązać w sposób artystyczny, uwzględniający jednak całkowicie potrzeby życia. I tak odnośnie do portali, zaobserwowaliśmy, jak dobrze niekiedy wyglądają przeróbki parteru uniezależnione od reszty fasady w szczególności odnosi się to do fasad z drugiej połowy ubiegłego stulecia, względnie początku XX wieku, które nieposiadają naogół żadnych walorów artystycznych. Oczywiście są to kwestje wymagające poważnego i umiejętnego traktowania przez projektującego architekta. Dużą rolę odgrywa skomponowanie wystawy z wnętrzem sklepu, przy uwzględnieniu jego przeznaczenia, wreszcie dobór materjałów, na co kładzie się tak duży nacisk zagranicą. Przytem kwestja oświetlenia reklam świetlnych względnie napisów u nas jeszcze ciągle niedoceniana, jest zagranicą środkiem pomocniczym kształtowania charakteru nowego miasta. Reklama świetlna umiejętnie pomyślana, sharmonizowana z architekturą i podkreślająca jej elementy w sposób możliwie dyskretny, potrafi wywołać najzupełniej pożądany efekt. W szczególności korzystną jest pionowa forma reklam. Oczywiście tak tu, jak i w każdej dziedzinie kompozycji plastycznej wytyczną będzie celowość i umiejętność wkomponowania w otoczenie (sharmonizowanie).

Równie ważną kwestją dla obrazu miasta są „drobiazgi architektoniczne“, wywołane koniecznością życia a więc: przystanki tramwajowe, kioski na sprzedaż tytoniu i wody, poczekalnie tramwajowe, wychodki podziemne, transformatory, latarnie uliczne, tanki benzynowe, stanowiska dla policji ruchowej i t. p., które to zagadnienia na pozór drobne, w rezultacie bardzo trudne, z uwagi na skrępowanie użytkowością, wymagają tem więcej umiejętności opanowania formy przez projektanta. W każdym razie pewnem jest, że korzystny efekt będzie wprost proporcjonalny do rzeczowości i dyskretnego, a możliwie niepretensjonalnego ujęcia. Dobre przykłady spotykaliśmy niekiedy wśród chaosu złych rzeczy w czasie naszej podróży i tak: doskonałe latarnie uliczne o wytwornej formie betonowej w połączeniu ze szkłem w Hamburgu, Kolonji, Frankfurcie i Pradze. Kioski w Berlinie, Kolonji, w innych miastach gorsze, specjalnie zaś złe w Norymberdze, transformatory w Kolonji i Frankfurcie nad formą których w Krakowie nikt nie pomyślał, przystanki tramwajowe są w całych prawie Niemczech jednakowe bardzo dobre w formie, wyzyskane dla reklamy świetlnej. Ciekawe przystanki posiada stare miasto w Pradze, a mianowicie na cienkim słupku żelaznym świetlna kula błękitna. Na ogół, wspomniane objekty w Niemczech nie są zawsze dobre, dodatniem jest jednak widoczne zrozumienie tej sprawy w ostatnich czasach, specjalnie przez Magistraty niektórych miast jak np. we Frankfurcie.

W każdym razie stwierdzić można, że zrozumienie tych spraw zaczyna się do nas przesączać, czego dowodem niech będą kioski na plantach budowane ostatnio i szereg poczynań w tej dziedzinie wprowadzonych w życie przez krakowski Magistrat.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 34820/28
VII.

Kraków, dnia 3 grudnia 1928.

Regulamin zimowy.

ROZPORZĄDZENIE.

Magistrat przypomina przepisy §§ 3, 9, do 24 Regulaminu utrzymania czystości i porządku dla m. Krakowa oraz przepisy rozporządzenia z dnia 16 listopada 1927 r. K. 30639/27 VII, dotyczące utrzymania porządku i czystości w mieście w porze zimowej.

Przepisy te brzmią:

1) w czasie od 1 października do końca marca należy oczyszczać chodniki ze śniegu, lodu i błota o godzinie 7-mej rano tak aby wozy przeznaczone do uprzątania błota i śniegu nie były narażone na stratę czasu. Oczyszczenie to powinno odbywać się w razie potrzeby i kilka razy na dzień;

2) śnieg, lód i błoto usunięte z chodników należy ułożyć w kupki na połowie szerokości ścieku od strony ulicy. W ulicach przez które przechodzi tor kolei elektrycznej należy śnieg, lód i błoto składać w połowie ścieku po tej stronie ulicy, gdzie niema toru tramwajowego;

3) w razie gołoledzi należy śliskie miejsca wzdłuż realności posypywać piaskiem lub przesianym popiołem. Zamiatanie chodników asfaltowych odbywać się powinno po każdym opadzie śniegu.

W razie tworzenia się skorupy lodu, należy chodniki te posypywać piaskiem lub przesianym popiołem. Lód z chodników asfaltowych należy podczas odwilży uprzątać drewnianemi łopatami. Zabrania się używania do tego celu drągów żelaznych, siekier, rydli itp. narzędzi;

4) za wszelkie uszkodzenia chodników, powstałe ze złego czyszczenia, odpowiada właściciel realności i stróż, a naprawa uszkodzonych chodników zostanie zarządzona na koszt winnych;

5) śnieg z dachów należy zrzucać na podwórze i zaraz go wywozić na miejsce na ten cel przeznaczone. Zrzucanie śniegu z dachów na chodniki nastąpić może tylko w takim przypadku, jeżeli położenie dachu nie dozwala na zrzucanie śniegu na podwórze. Śnieg zrzucony na chodniki obowiązani są właściciele realności własnym kosztem uprzątnąć i wywieść. Zrzucanie śniegu na chodnik odbywać się ma w jednym czasie na każdej stronie ulicy osobno, całym rzędem domów, a nie pojedynczo. Zrzucany śnieg na ulice, przez które nie prowadzi tor tramwajowy, ma być natychmiast zebrany na jedno miejsce w połowie ścieku od strony ulicy.

W ulicach, przez które prowadzi tor tramwajowy, zrzucanie śniegu z dachów odbywać się ma ze wszystkich domów równocześnie w dniu przez Magistrat wyznaczonym; w czasie zrzucania śniegu z dachów na ulicę obowiązani są właściciele realności ustawić na chodniku przed swymi domami koziołki drewniane, zamykające ten chodnik;

6) przekraczający powyższe przepisy karani będą na podstawie § 60 ust. 30 Statutu dla m. Krakowa przy zastosowaniu Rozp. Rady Ministrów z dnia 21 stycznia

1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 89, a w razie nieszczęśliwych wypadków narażą się nadto na odpowiedzialność karno-sądową.

Magistrat wzywa do ścisłego przestrzegania powyższych przepisów, gdyż w razie dostrzeżonych uchybień, niezależnie od pociągnięcia winnych do odpowiedzialności karnej, stosować będzie ustawą przewidziane środki przymusowe.

Nad przestrzeganiem powyższych przepisów czuwać będą organa Policji Państwowej i Magistratu.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Nr. Wojsk. 1270/2 Warszawa, 13 listopada 1928 r.

Okólnik Nr. 215.

Do

Panów Wojewodów (wszystkich) z wyjątkiem tarnopolskiego i Pana Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

Mogą zajść wypadki, że poborowi uczniowie szkół średnich ogólno-kształcących, zostali przy egzaminie dojrzałości reprobowani na przeciąg $^1/_2$ roku.

Ponieważ poborowi tacy w danym wypadku mimo nie ukończenia szkoły z dobrym wynikiem przestali być uczniami ostatniej klasy, przeto z odroczenia służby wojskowej w myśl art. 61 p. l. ust. o pow. obow. wojskowym nie mogą już korzystać.

Z uwagi jednak na to, że powołanie takich poborowych do czynnej służby wojskowej tuż w okresie jesiennego wcielenia uniemożliwiłoby im ukończenie nauki i pozbawiło prawa do skróconej służby wojskowej, Min. Spraw Wojskowych zgodziło się udzielać tym poborowym przesunięcia terminu wcielenia do szeregów do czasu wcielania $1^1/_2$ rocznych w roku następnym.

Udzielanie jednak wzmiankowanych przesunięć terminów wcielenia uzależnione będzie od przedłożenia przez petentów władzom wojskowym (P. K. U.) zaświadczeń o przynależności ich do oddziałów wychowania fizycznego posiadania I względnie II stopnia p. w. odbycia obozów letnich, wogóle od czynnego udziału w przygotowaniu się do służby (wojskowej) w okresie przedwcieleniowym do czynnej służby wojskowej.

Ponadto petenci będą musieli przedłożyć zaświadczenia, wydane przez odnośne władze szkolne o zachodzącej przeszkodzie w ukończeniu szkoły średniej wzgl. uzyskania egzaminu dojrzałości (np. choroby, tragiczne wypadki w rodzinie i tp.) co musi być w każdym wypadku stwierdzone przez powyższą władzę szkolną przy równoczesnem postawieniu przez nią opinji o odnośnym uczniu oraz wniosku, czy na przesunięcie terminu zasługuje i rokuje nadzieję na pomyślne rezultaty naukowe w okresie, który mu w drodze wyjątku władze wojskowe przyznać zamierzają.

Prośby powyższe winni petenci kierować do M. S. Wojsk. Biuro Uzupełnień przez właściwe P. K. U. w ten sposób, aby przynajmniej cztery tygodnie przed okresem wcielenia jesiennego, były już złożone, gdyż podania składane w terminie późniejszym rozpatrywane nie będą.

O powyższem zechce Pan Wojewoda zawiadomić podległe powiatowe władze administracji ogólnej i zarządzić zarazem podanie 4-go, 5-go i 6-ego ustępu niniejszego pisma do wiadomości ogółu ludności w sposób w danej miejscowości praktykowany.

Za Naczelnika Samorz. Wydziału Wojskowego

(Lubodziecki) Radca Minister.

Województwo krakowskie
L. Ad. 9199/1 ex 28 Kraków, 21 listopada 1928 r.

Okólnik Nr. 106.

Panu Prezydentowi stoł. król. miasta Krakowa do wiadomości i wydania dalszego właściwego zarządzenia i powiadomienia ogółu ludności miasta o treści niniejszego reskryptu w sposób dotychczas praktykowany.

Za Wojewodę:

Mikosz m. p.

Magistrat stoł. król. miasta Krakowa.
L. 42427/28
V Kraków, 3 grudnia 1928 r.

Udzielam interesowanym do wiadomości.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 46452/28
V. Kraków, 28 grudnia 1928 r.

Spisy poborowych rocznika 1908.

OBWIESZCZENIE.

Stosownie do przepisu art. 27 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym Magistrat podaje do wiadomości, że spisy poborowych rocznika 1908 zostają wyłożone do przejrzenia na przeciąg dwóch tygodni od 1 stycznia 1929 roku począwszy w Wydziale V Magistratu (oficyna I piętro drzwi Nr. 20) w godzinach urzędowych.

Każdemu pominiętemu w spisie lub niewłaściwie wpisanemu przysługuje prawo żądania uzupełnienia lub sprostowania mylnego wpisu.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

Wykaz

konsensów budowlanych, wydanych w grudniu 1928 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. III.				
Abraham Nussbaum	kabina na windę	Straszewskiego 7.	T. Wexner	10015
Dz. IV.				
Gmina m. Krakowa	mieszkanie poddaszne stróża	Jabłonowskich 19	— —	10361
Dz. V.				
Józef Szczawiński	wychodki ciepłe	Długa 12	St. Drozdowski	9293
Dz. VI.				
Karolina Jastrzębska	przebud. wychodków spłukiw.	Wielopole 7	P. Jurkiewicz	10040
Stefan Sieczkowski	przebud. wychodków part. bud. front.	Wielopole 12	F. Zwoźniak	10550
Emilja Lamensdorf	bud. part. na kotłownię	Lubicz 15	S. Manber	11339
Dz. VII.				
Schewach Prokocimer	wew. drobne przeróbki na part. I. p.	św. Agnieszki 2	Ł. Rok	6721
Dz. VIII.				
I. Teichthal	przebud. part. front. lokalu sklepowego na part.	Krakowska 17	B. Zimmerman	10732
Gusta Monderer	nadbud. III. p. i dobud. III. p. ofic.	Mostowa 6	Z. Prokesz	4956
Dz. X.				
Antoni Załubski	I. p. dom	św. Jacka lk. 240/5	W. Warczewski	10099
Dz. XI.				
Marja Duninowa	klozety	Rynek 6	E. Oraczewski	7981
Dz. XII.				
Zygmunt Kopczyński	stajnia z wozownią	Filarecka 1 Senatorska 5	Z. Szufa	5446

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XII.				
Oskar Bruder	wyciąg osobowy	Al. Krasińskiego 20	H. Lamensdorf	10587
Nachman Lustgarten	pl. dod.	Na Stawach lsp. 49	J. Kryłowski	6030
Dz. XIII.				
Ant. Stankiewiczowa	dobud. I. p. traktu front. z poddaszem	Kr. Jadwigi 30	E. Skawiński	7037
Dz. XV.				
Zygmunt Bielski	mieszkanie w poddaszu pl. dod.	Sienkiewicza	J. Burzyński	10588
Inż. Stanisław Polański Fr. i M. Zamojscy	ogrodzenie real.	Sienkiewicza 16 Kaz. Wielk. 103	— —	6980
S. Schajer	dom III. p.	J. Lea lk. 165/24	S. Jonkler	5860
Bertold Weinsberg	pl. dod. lk.	lk 8/74, 75 i 76	W. Krzyżanowski	6403
Edyta Blaszczekowicz	dom II. p.	J. Lea lk. 225/I	J. Merenda	6952
Karol Dziewoński	wyciąg osob. z pop. elektr.	Ruska 4	L. Wojtyczko	10441
Salomea Janasowa	ogrodzenie od frontu	Kaz. Wielkiego 69	J. Bujas	10627
W. Nowakowski	wyciąg osobowy	Sienkiewicza Wybickiego Pomorska	— —	11675
Dz. XVI.				
Marja Jaszczurowa	dobud. part. od frontu	L. Rydla 16	S. Singer	11239
Dz. XVII.				
Marja Długosz	nadb. poddasza na II. p. i adapt. I. p.	Cieszyńska 12	W. Warczewski	9298
Dz. XVIII.				
Dr. Adam Krupiński	I. p. dom	Olsza lk. 71, 72	J. Kolarzowski	8699
XIX.				
Amalja Grünberg	pl. dod. dobud. II. p.	Mogilska 39	J. Karwat	9928

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. XIX.		
F-ma Zieleniewski	drew. prow. barak. dla celów magaz.	Grzegórzecka	— —	10850
Władysław Potulicki	pl. dod. werandy i wew. adapt.	Kielecka 18	W. Warczewski	7259
		Dz. XXI.		
Marjanna Królowa	dom przyziemny	Płaszów lk. 1659/16	A. Dostal	11228
		XXII.		
Stanisław Paszkot	przebud. mieszk. II. p.	Krasickiego 16	J. Bereta	10466
Ludwik i Marja Spólnik	przyziemna ofic. i ustęp	Wielicka 19	J. Merenda	10840
Inż. Ludwik Serafin	III. p. dobud. lewej ofic. domek stróża na prawo w podwórzu	Zamojskiego 34	E. Skawiński	6178

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

Wodociąg stoł. król. miasta Krakowa.

Do L. 456/5 z. w. 1928.

Zestawienie kosztów projektowanych robót wodociągowych w okresie co najmniej sześcioletnim 1927—1932.

B) I. Grunta.

1. Wykupno gruntów.	Zł.
a) Zakupno gruntów na prawym brzegu Wisły w Kostrzu, Bodżowie ca 8 mg. 1073 s2 .	27.100
b) Zakupno gruntów wzdłuż drogi Ks. Józefa w Krakowie i wzdłuż drogi Kraków-Chełmek w Przegorzałach	43.700
c) Zakupno gruntów między zbiornikiem zwierzynieckim, a ul. Ks. Józefa ca 10 mg. .	50.000
d) Zakupno gruntów między zbiornikiem zwierzynieckim, a mostem djabelskim pod rurociąg 500 mm ca 2 mg.	10.000
e) Zakupno 3 mg. gruntów pod zbiornik w Podgórzu	15.000
f) Zakupno 3 m. gruntów pod zbiornik w Bronowicach	9.000
g) Zakupno 3 mg. gruntów pod zbiornik w Borku	9.000
Razem wykupno gruntów . .	163.800

2. Uporządkowanie gruntów.	
a) Wygotowanie planów własności wodociągowej w podziałce 1 : 1000	20.000
b) oparkanienie gruntów w Bielanach i Kostrzu	60.000
c) urządzenie gruntów pod zbiornik Wola Justowska	5.000
d) uporządkowanie gruntu w Kole Tynieckim i Kostrzu	35.315
e) urządzenie plaży	150.000
Razem uporządkowanie gruntów	270.315
Razem suma I. kosztów gruntów	434.115

C) II. Ujęcie.

a) Budowa 30.000 m^2 filtrów naturalnych przy ruchu ziemi 120.000 m^3	240.000
b) Budowa 30 studzien w Bielanach . . .	300.000
c) Rekonstrukcja lewarów 3.000 mb. . .	600.000
d) Budowa drugiej studni zbiorowej . . .	40.000
e) Pogłębiarka	6.000
f) Przeróbka starej studni zbiorowej . .	20.000
II. suma kosztów ujęcia	1,206.000

D) III. Zakłady pomp.

1. Wstawienie nowej pompy rotacyjnej na 25.000 m^3	150.000	w toku wykon.
2. Wykonanie kotłowni (rozszerzenie)	36.300	
3. Ustawienie kotła i 320 m^2 pow. ogrz.	150.000	w toku wykon.
4. Budowa komina . . .	60.000	w toku wykon.
5. Wykonanie hali maszyn elektrycznych	100.000	
6. Instalacja 600 HP. maszyny wybuchowej i generatora prądu zmiennego i		
7. Tablica rozdzielcza i transformatory i		
8. Kable . . . . razem	250.000	
9. Urządzenie magazynów i warsztatów w Bielanach	100.000	
10. Zakupno łodzi 100 ton dla transportu węgla .	30.000	
11. Zakupno łodzi motorowej	20.000	
12. Przewóz na Wiśle (prom.)	25.000	
13. Wykończenie hali nad Wisłą (żuraw.)	12.000	
14. Pompa odwietrzająca i urządzenie do oczyszczania wody zasilającej kotły	16.000	
15. Wyłożenie kafelkami hali pomp elektrycznych . .	8.000	
16. Pompa do Kobierzyna na 20 1/s	10 000	
17. Wał ochronny	25.000	
18. Wykonanie wodociągu na kopiec Kościuszki . .	60.000	
19. Rozbudowa kolejki dla dowozu węgla i składy węgla	40.000	częśc. wykon.
III. Suma Zakładów pomp	1,092.300	

E) IV. Sieć rurociągów.

1. Budowa II-go rurociągu z komorą zasów i kolejką rury 824.000, fracht 6.000, wykopy i ułoż.	965.000
2. Budowa II-go rurociągu grawitacyjnego	152.000
3. Rozbudowa sieci wodociągowej. Rurociąg grawitacyjny	661.790
4. Przekroczenie Wisły w Dębnikach . .	100.000
5. „ „ w Dąbiu	100.000
6. „ kolei Bonarka . . .	25.000
7. Wodomierze	126.320
IV. Suma sieci rurociągów głównych . .	2,130.110

F) V. Zbiorniki.

1. Zbiornik Krakusa	200.000
2. „ Wolski i urządzenie	150.000
3. „ Bronowicki i urządzenie . . .	127.000
4. „ Borecki	100.000
5. „ Prądnicki (rozszerzenie) . . .	100.000
6. Rekonstrukcja zbiornika Zwierzynieckiego, rurociągi	20.000
V. Suma Zbiorników	697.000

G) VI. Dworzec wodociągowy.

1. Rekonstrukcja stacji prób wodomierzy . .	10.000
2. Rozszerzenie warsztatów i obrabiarki . .	10.000
3. Budowa magazynów i warsztatów . . .	50.500
4. Podwyższenie budynku o jedno piętro, oparkanienie i chodnik	90.000
VI. Suma Dworca wodociągowego . . .	160.500

H) **VII. Urządzenia społeczne.**

1. Budowa domu robotniczego odpoczynkowego w Bielanach	20.000	częśc. wykon.
2. Budowa domu robotniczego odpoczynkowego w Krakowie	60.000	
3. Budowa domu 4-o mieszkaniowego przy zbiorniku Kościuszki . . . . . . : . .	90.000	
4. Budowa domu 4-o mieszkaniowego przy zbiorniku Krakusa	90.000	
5. przy zbiorniku Woli . . .	60.000	
6. „ „ w Bronowicach	60.000	
7. „ „ w Borku . .	60.000	
8. „ wodociągu rezerwowym dla maszynistów	60.000	
9. przy wodociągu rezerwowym dla służby	60.000	
VII. Suma urządzeń społeczn.	560.000	

Zestawienie.

	Zł.
I. Grunta	434.415
II. Ujęcie	1,206.000
III. Zakłady pomp	1,092.300
IV. Sieć rurociągów	2,130.000
V. Zbiorniki	697.000
VI. Dworzec wodociągowy	160.500
VII. Urządzenia społeczne	560.000
Razem . .	6,280.215

Kraków, dnia 29 listopada 1928 r.

Jaszczurowski w. r.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie jawne 203, w kad. XVII, z dnia **6 grudnia 1928 roku.**

Obecni: *Prezydent m. Senator inż.* Karol Rolle.

Wiceprezydenci m. Witołd Ostrowski.
„ Dr. Ludwik Schneider.
„ Dr. Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m. wz. Władysław Laberschek.

Radców m. obecnych **77.**

Początek posiedzenia o godz. **6·30 wieczorem.**

Przed porządkiem dziennym.

Wspomnienia żałobne.

Prezydent Rolle poświęcił gorące wspomnienie żałobne zmarłemu długoletniemu członkowi Rady m. Janowi Nepomucenowi Godzickiemu, zasłużonemu na polu opieki społecznej, oraz poświęcił kilka słów humanitarnej działalności śp. Dra Ludwika Motyki, który był jednym z najbardziej cenionych obywateli Krakowa z powodu wysokiej miary działalności humanitarnej.

Przemówienia Prezydenta Rollego wysłuchała Rada miejska na znak żałoby stojąc.

Urlopy.

Rada miejska udzieliła rm. Inż. Wacławowi Krzepowskiemu 4-o tygodniowego urlopu celem poratowania zdrowia

Z porządku dziennego:

Sprawa zamiany gruntów w gminie kat. Przegorzały przy Zakładach Wodociągu miejsk. między Gminą m. Krakowa, a p. Józefem Ochmańskim,

Imieniem Komisji dla Zakładów przemysłowych Dyr. Jaszczurowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się kontrakt zamiany gruntów z daty Kraków, dnia 18 czerwca 1926, zawarty między Gminą miasta Krakowa, a P. Józefem Ochmańskim, a to:

1) Celem wyrównania granic i uzyskania dla Gminy miasta Krakowa, względnie dla Wodociągu miejskiego potrzebnych gruntów t. j. p. gr. lk. 429/2 i 428/5 celem przeprowadzenia wału powodziowego dla ochrony miejskiego Zakładu pomp w Bielanach, aż do drogi Wojewódzkiej Kraków-Chełmek i do założenia na parcelach gruntowych lk. 428/5, 421/7 i 418/2 rurociągu pompowego rezerwowego, Gmina miasta Krakowa i P. Józef Ochmański przeprowadzają obustronnie zamianę części swych realności według planu sytuacyjnego z daty Kraków, dnia 15 kwietnia 1928 roku w stanie wolnym od wszelkich długów i ciężarów hipotecznych, o równym obszarze i równowartościowe bez żadnej dopłaty, oceniając wartość zamiennych gruntów po cenie 2·60 Zł za 1 s^2.

2) Gmina miasta Krakowa, jako właścicielka realności lwh. 35, ks. gr. gm. kat. Przegorzały, wydziela i odstępuje P. Józefowi Ochmańskiemu z tejże realności następujące parcele gruntowe:

lk. 428/6	o pow.	14 a 60 m^2
427/4	„	— „ 74 „
428/3	„	12 „ 15 „
426/1	„	4 „ 27 „
425/2	„	7 „ 39 „
424/2	„	2 „ 95 „
421/5	„	3 „ 24 „
421/6	„	— „ 40 „
422/3	„	— „ 91 „
z lwh. 168—½ drogi		
428/4	o pow.	— „ 48 „
razem		47 a 13 m^2

3) P. Józef Ochmański, właściciel realności lwh. 167, ks. gr. gm. kat. Przegorzały, odstępuje w zamian po podzieleniu Gminie miasta Krakowa następujące parcele gruntowe:

lk. 428/5	o pow.	27 a 53 m^2
429/2	„	15 „ 66 „
418/2	„	2 „ 20 „
421/7	„	1 „ 74 „
razem		47 a 13 m^2

4) Gmina miasta Krakowa zezwala p. Józefowi Ochmańskiemu na przejazd, przechód i przegon bydła:

a) przez p. gr. lk. 428/5 na przestrzeni 4 m, t. j. przez pas ziemi od drogi Wojewódzkiej Kraków-Chełmek do p. gr. lk. 428/4,

b) przez p. gr. lk. 418/2 na przestrzeni 4 m, t. j. przez pas ziemi od drogi Wojewódzkiej Kraków-Chełmek do p. gr. lk. 418/1 lub 419,

c) zezwala się P. Józefowi Ochmańskiemu i Zofji z Ochmańskich Marchewkowej na wolny przejazd, przechód i przegon bydła przez p. gr. lk. 427/3 na przestrzeni od parceli lk. 428/4 ku parceli gr. lk. 524,

d) Gmina miasta Krakowa oddaje P. Józefowi Ochmańskiemu do użytku bezpłatnego, tytułem dzierżawy do końca września 1928 r. część p. gr. lk. 428/5 o powierzchni 600 m^2 oraz p. gr. lk. 428/ i 427/1, wchodzące w skład realności lwh. 35, Gminy miasta Krakowa własnej, ks. gr. gm. kat. Przegorzały, jako odszkodowanie za utratę w bieżącym roku zbioru siana z odstąpionych przez niego parcel lk. 429/2 i części lk. 428/5, oraz przyznaje mu jednorazowo ryczałtową kwotę złotych 200 z tytułu odszkodowania za te grunta odstąpione P. Ochmańskiemu przez Gminę w drodze zamiany na podstawie kontraktu, które obecnie leżą odłogiem,

e) Gmina miasta Krakowa zezwala nadto P. Ochmańskiemu na zbiór pszenicy z parcel gruntowych lk. 421/7 i 418/2 odstąpionych przez niego w drodze zamiany z terminem do końca lipca 1928 r.

5) Wszelkie koszta związane z kontraktem i intabulacją ponosi w całości Fundusz Wodociągowy Gminy miasta Krakowa. (L. 447/7 Z. W. 1928).

Uchwalono.

Sekretarz odczytał następujące pismo Związku Legjonistów Polskich:

Związek Legjonistów Polskich
L. 1318. Warszawa, dnia 28 października 1938.

Do

Prezydjum stoł. król. miasta

Kraków.

Plenarny Zarząd Główny Związku Legjonistów, na posiedzeniu w dniu 14 bm. w obecności płk. Walerego Sławka, Prezesa Zarządu Głównego Dra płk. Piestrzyńskiego i Prezesów wszystkich Okręgów Związku Legjonistów na terenie Rzeczypospolitej, powziął następującą jednomyślną uchwałę:

I. Plenarny Zarząd Główny Związku Legjonistów przyjmuje do zatwierdzającej wiadomości pismo Magistratu stoł. m. Krakowa, L. I. 8374/27, z dnia 11 lutego, na mocy którego Gmina stoł. król. m. Krakowa odstąpiła Związkowi Legjonistów grunt w Oleandrach o powierzchni około 3940 metr. na prawach budowli, na rzecz budowy „Domu im. Józefa Piłsudskiego" w Oleandrach.

II. Plenarny Zarząd Główny Związku Legjonistów wyraża Prezydjum i Radzie miejskiej stoł. król. m. Krakowa najgorętsze podziękowanie za ten obywatelski czyn, będący silnym wyrazem czci i głębokiego umiłowania idei naszego Wodza Komendanta Piłsudskiego, który z grodu podwawelskiego, z historycznych „Oleandrów" wywiódł pierwsze zastępy żołnierzy Niepodległej Polski.

III. Plenarny Zarząd Główny Związku Legjonistów zwraca się do Prezydjum i Rady miejskiej stoł. król. m. Krakowa z gorącą prośbą o dalsze popieranie zamierzeń Komitetu budowy „Domu im. Józefa Piłsudskiego" w Oleandrach.

Za Zarząd Główny:

Sekretarz: *J. Nowak* mp.

Prezes: *Dr. płk. Piestrzyński* mp.

Interpelacje i wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał szereg interpelacyj i wniosków nagłych, a mianowicie:

Interpelacja Rm. Puchałki i tow.

„Z okazji dziesięciolecia Odrodzenia Niepodległej Rzeczypospolitej z szeregu samorządów przyznano pracownikom jednorazowy zasiłek w wysokości trzynastej pensji miesięcznej, chcąc przez to ulżyć ich ciężkiemu położeniu gospodarczemu. Organizacje pracowników Gminy m. Krakowa, tak urzędników, jak i niższych funkcjonarjuszy zwróciły się do Pana Prezydenta z prośbą o przyznanie im trzynastej pensji.

Wobec tego, że sprawa ta jest pilna, zapytujemy Pana Prezydenta:

1) Czy rozpatrzył już prośbę pracowników miejskich?

2) Czy gotów jest przyjść na Radę miejską z wnioskami o przyznanie pracownikom miejskim trzynastej pensji?

Pan Prezydent oświadcza, że sprawa jest w toku i na najbliższe posiedzenie Rady miejskiej przyjdzie z wnioskiem.

Interpelacja Rm. Marskiego i tow.

„Ze względu, że wojskowość oddała już część gruntu z ujeżdżalni celem rozszerzenia ulicy Włóczków, jednakowoż Ministerstwo Robót Publicznych wzbrania się przekazania tego gruntu Gminie, rzekomo z powodu nie dopełnienia przez Gminę pewnych warunków, przeto podpisani upraszają o wyjaśnienie wzgl. o rychłe rozszerzenie ulicy Włóczków, której obecny stan pochłonął już życie ludzkie".

Pan Prezydent oświadcza, że sprawa jest w toku.

Interpelacja Rm. Ks. Kasprzyka i tow.:

„Stosunki mieszkaniowe w mieście przedstawiają się nad wyraz opłakanie. Wprawdzie fama stugębna głosi, jako rzecz pewną, iż mieszkań dla osób zamożnych jest w Krakowie pod dostatkiem; wiadomo jednak jest, iż warstwy uboższe i klasa pracująca pod względem mieszkaniowym znajduje się w warunkach nie do zniesienia. Setkom rodzin grozi eksmisja z mieszkań, które Komisje magistrackie uznają za niemożliwe do zamieszkania; w piwnicach, suterynach, nawet klozetach mieszkają ludzie. Stosunki są wręcz rozpaczliwe, bowiem tanich mieszkań dla warstw biedniejszych nie buduje się, bo się to nie opłaca.

Temu głodowi mieszkaniowemu winno zaradzić miasto. Ale nie wystarczy budować jeden lichy barak; miasto musi przygotować plan budowy tanich mieszkań na szeroką skalę, a będąc w posiadaniu poważnych

parcel budowlanych, może przeprowadzić budowę tanich mieszkań. Rzecz całą należy zawczasu przygotować, by z wczesną wiosną przystąpić do budowy.

W swoim czasie zgłosił Rm. Adelman gotowy projekt budowy tanich mieszkań, ale Prezydjum ten projekt gdzieś zagubiło i dotąd ani słychu o jakiejś poważniejszej akcji ze strony miasta w tym kierunku. Ludność miasta, doprowadzona do ostateczności, zapowiadanemi i grożącemi eksmisjami, czeka na jakąś inicjatywę ze strony miasta.

Zapytujemy Pana Prezydenta, co zamierza począć i jaki projekt budowy tanich mieszkań przygotował, by zrozpaczonej ludności zabezpieczyć dach nad głową".

Interpelacja Rm. Marskiego i tow.

„Podpisani ponawiają analogiczną interpelację z poprzedniego posiedzenia Rady w sprawie fatalnego stanu ulicy Flisackiej, z tym dodatkiem, że grozę stanu tej ulicy powiększa fakt, że z chwilą oświetlenia ulicy Kościuszki lampami elektrycznemi, ulicę Flisacką zaprzestaną wogóle oświetlać".

P. Prezydent oświadcza, że na powyższe dwie interpelacje odpowie na następnem posiedzeniu.

Interpelacja Rm. Dr. Krzetuskiego i tow.

W dziennikach krakowskich pojawiła się onegdaj półoficjalna wiadomość, jakoby Pan Prezydent miasta odkrył niewłaściwą gospodarkę w jednym z Zakładów miejskich i usunął czynniki działające na szkodę miasta. Podpisani zapytują Pana Prezydenta miasta czy jest skłonny Radzie miejskiej na dzisiejszem posiedzeniu jawnem lub tajnem podać szczegóły swoich spotrzeżeń i zarządzeń.

P. Prezydent oświadcza, że na powyższą interpelację odpowie na dzisiejszem tajnem posiedzeniu.

Wniosek Rm. Packana i tow.

„W rocznicę dziesięciolecia Niepodległości Polskiej i z uwagi na wzrastającą drożyznę Rada miasta uchwala przyznać wszystkim pracownikom miejskim 13-tą pensję, zaś pracownikom dziennie płatnym ich 30-krotny dzienny zarobek, z tem, że dodatek ten wypłacony będzie do końca grudnia 1928 r."

Wniosek Rm. Dr. Krzetuskiego i tow.

1. „Założyć w Krakowie plac wystawowy, celem urządzania perjodycznych wystaw przemysłu krajowego.

2. Wybudować, jako budowlę stałą Halę Wystawową z przeznaczeniem na wystawy, koncerty popularne, masowe zgromadzenia ludowe i jako zimową Halę sportową.

3. Upoważnić Pana Prezydenta miasta, aby w Banku Gospodarstwa Krajowego lub w innej Instytucji uzyskał na powyższy cel pożyczkę długoterminową.

4. Upoważnić Pana Prezydenta miasta do porozumienia się ze Związkiem Przemysłowców Polski zachodn. i Centralnym Związkiem Przemysłowców i Górnictwa, aby do tej budowy przyczyniły się subwencjami jednorazowemi i rocznemi.

5. Jak również, aby z podobnem żądaniem zwrócił się do Urzędu Wychowania Publicznego i Przysposobienia Wojskowego".

Wniosek Rm. Kluczki i tow.

„Obecna nawierzchnia na drodze prowadząca przez Al. Królewską sporządzona jest z kamienia wapiennego, wskutek czego przy olbrzymim ruchu kołowym, głównie automobili i autobusów, zmienia się stale w proch i błoto.

Najgorzej pod tym względem przedstawia się sprawa ta na odcinku od ul. Montelupich, przez most kolejowy, aż po starą rogatkę, gdzie droga jest najwęższa i szybko przejeżdżające auta obrzucają przechodniów błotem, narażając ich w ten sposób nietylko na dotkliwą nieprzyjemność, ale i na straty przez zniszczenie odzieży.

Ludność zamieszkała poza wymienionym odcinkiem nie może dłużej znosić takiego stanu, a trzeba jak najszybciej temu zaradzić.

Ponieważ na przedstawienie sprawy tej na posiedzeniu Komisji drogowo-kanałowej otrzymałem odpowiedź niezadawalającą, stawiam w imieniu Klubu radców miejskich P. P. S. następujący wniosek:

Wzywa się Prezydjum miasta, aby zarządziło jak najrychlej przebudowę nawierzchni drogowej przy Al. Królewskiej, na odcinku od ul. Montelupich, przez most kolejowy, aż po starą rogatkę, na nawierzchnię stałą".

Wniosek Rm. Dr. Krzetuskiego i tow.

„Zwalnia się od zapłaty procentów zwłoki dotyczących podatku lokatorskiego wszystkich zalegających z tym podatkiem, którzy najpóźniej do dnia 30 grudnia 1928 zaległości te w całości zapłacą".

Wniosek Rm. Stączka i tow.

„Wzywa się Pana Prezydenta miasta, aby jak najrychlej uzyskał u dotyczących Władz wojskowych ostateczne oddanie w posiadanie i w Zarząd Władz miejskich dróg t. zw. fortecznych w obrębie miasta Krakowa położonych, a to w celu ich uporządkowania i konserwacji".

Wniosek Rm. Stączka i tow.

„Fatalna budowa nawierzchni ul. Warszawskiej, aż po starą rogatkę i ul. Kamiennej od Podkopu kolejowego, aż po Aleję Królewską, tudzież prow. łącznicy Aleji Królewskiej z ul. Murowaną, a także wadliwa konstrukcja mostu kolejowego, którego wklęsłość jest jednym wielkim zbiornikiem płynnego błota, obficie zalewającego jedyny prymitywny, zaledwie 1 metr szeroki chodnik, utrudnia niezmiernie mieszkańcom tej połaci miasta komunikację ze śródmieściem. Silny ruch autobusowy i samochodowy w stronę Warszawy powoduje obryzgiwanie błotem przechodniów i niszczenie ich odzieży.

Wobec faktu, że projektowana budowa podjazdu kolejowego za życia obecnego pokolenia niema widoków przeprowadzenia, wnosimy o niezwłoczne gruntowne zbadanie stanu dróg Dzielnicy XVII i XVIII i zarządzenie ich naprawy wzgl. regularnego oczyszczania z lawy błota".

Wszystkie powyższe wnioski za zgodą wnioskodawców odesłał Pan Prezydent do poszczególnych Sekcyj do regulaminowego traktowania.

Wniosek Rm. Kluczki i tow.

„Ulica Wileńska w Dz. XVIII jest w stanie zupełnego zaniedbania tak, że przechodnie toną formalnie w błocie.

Wobec tego, że dotychczasowe starania, aby ulicę tę uporządkować, nie odniosły skutku, Rada miejska wybierze ze swojego grona Komisję złożoną z 3 członków, która wraz z odpowiednimi czynnikami miejskimi zbada w ciągu dni 3 sprawę na miejscu i wyda opinję co do konieczności naprawy tej drogi".

Wniosek ten za zgodą wnioskodawcy odesłał Pan Prezydent do Komisji drogowo-kanałowej z tem, że przedtem ma się odbyć komisja na miejscu przy współudziale wybranych przez Radę miejską radców miejskich: Kleinbergera, Kluczki i Pelza.

Następnie P. Prezydent złożył sprawozdanie co do wyniku śledztwa dyscyplinarnego przeciw inżynierowi elektrowni miejskiej p. Nowakowi. P. Prezydent oświadczył, że Komisja dyscyplinarna po kilkogodzinnem posiedzeniu i przesłuchaniu kilkunastu świadków nie znalazła żadnych zarzutów i całkowicie uwolniła p. Nowaka od odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W odpowiedzi na to oświadczenie radca Kluczka imieniem Klubu P. P. S. złożył następującą deklarację:

Władze karno-sądowe prowadzą obecnie dochodzenia przeciw p. Nowakowi, Bielińskiemu i spólnikom o nadużycia w Elektrowni miejskiej.

Klub radców P. P. S. uważa forum sądowe za jedynie właściwe do zajęcia się sprawą i do wydania w tej sprawie wyroku.

Dlatego też w toku dochodzeń karno-sądowych klub w tej chwili w sprawie samej głosu nie zabiera.

Klub na życzenie radców m. tow. Dr. Rosenzweiga i Ziffera i na skutek uchwały Klubu zwraca się do Pana Prezydenta z życzeniem, aby pozwolił p. Nowakowi radców m. Dr. Rosenzweiga i Ziffera zaskarżyć, gdyż na sali sądowej będą oni prowadzili dowód prawdy.

Pan Prezydent zaznaczył, że już zezwolił inż. Nowakowi na zaskarżenie Rm. Dr. Rosenzweiga i Ziffera o obrazę czci.

Następnie przystąpiono do załatwienia spraw **porządku dziennego.**

I. Powołanie p. Dr. Marjana Starzewskiego na członka Rady miejskiej w miejsce śp. Jana Godzickiego.

Imieniem Prezydenta m. i Sekcji III radca m. Dr. Tiles wnosi:

Rada miejska uchwali:

Na opróżnione miejsce przez śmierć radcy m. śp. Jana Godzickiego, powołuje się do Rady m. Dra Marjana Starzewskiego. (L. prez. 10810/28).

Uchwalono.

II. Przydzielenie pp. Radców m. do Sekcyj i Komisyj.

Imieniem Prezydenta miasta i Komisji-Matki Wiceprez. m. Ostrowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Przydzielić:

1) p. Jana Englischa do Komisji sanitarnej,

2) p. Jana Jaworskiego do Sekcji II skarbowej i Sekcji VI opieki społecznej,

3) p. Józefa Marskiego do Komisji drogowo-kanał.,

4) Dr. Adolfa Meiselsa do Sekcji V i VI dla spraw wojskowych, przynależności i opieki społecznej, oraz do podkomisji dla Lasu Wolskiego,

5) Dr. Salomona Oberlendera do Sekcji III prawniczej, oraz Komisji administracyjnej,

6) p. Jana Oplustila do Komisji Muzeum Przemysłowego,

7) p. Henryka Pachońskiego do Komisji dla podpisywania kontraktów,

8) p. Wojciecha Stankiewicza do Sekcji IV szkolnej, Komisji przemysłowej, oraz Komisji łowieckiej,

9) Dr. Leopolda Zarzyckiego do Sekcji II skarbowej, Sekcji III prawniczej, oraz Sądu honorowego Rady miejskiej. (L. prez. 9420/28).

Uchwalono z tem, że dodatkowo powołano rm. Dr. Daniela Lauera do Sekcji II skarbowej i Komisji administracyjnej, zaś rm. Łazarza Rocka do Komisji administracyjnej.

III. Regulamin obrad Sekcyj i Komisyj Rady m.

Imieniem Prezydenta m. i Sekcji III Rady miejskiej referent rm. Dr. Lauer wnosi:

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się przedłożony regulamin obrad Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Regulamin ramowy obrad Sekcyj i Komisyj Rady miasta.

§ 1.

Rada miasta dzieli się na 8 sekcyj:

1) Sekcja I dla spraw gospodarczych
2) „ II „ „ skarbowych
3) „ III „ „ prawniczych
4) „ IV „ „ oświatowo-szkolnych
5) „ V „ „ przynależności i obywatelstwa, wojskowych
6) Sekcja VI dla spraw opieki społecznej i sanitarnych,
7) „ VII „ „ policji miejscowej
8) „ VIII „ „ targowych i aprowizacyj.

Sekcje I i VII oraz Sekcje V i VI obradują wspólnie, jako sekcje połączone.

§ 2.

Sekcje mogą wyłonić ze swego grona komisje stałe i czasowe. Komisje mogą wybrać subkomisje stałe względnie czasowe do rozpoznawania i przygotowania wniosków w pewnych szczegółowych sprawach. W szczególności wyłaniają:

1) Połączone sekcje I i VII następujące komisje:
a) sprawunkową,
b) dla spraw zakładu czyszczenia m. i straży pożarnej,
c) dla spraw plantacyjnych,
d) dla spraw cmentarnych,
e) dla spraw „Lasu Wolskiego“,

2) Sekcja II dla spraw skarbowych komisję: dla nadzoru nad M. Izbą Obrachunkową i Kasą miejską;

3) Sekcja IV dla spraw oświatowych i szkolnych komisje:
a) dla spraw Archiwum miejskiego,
b) dla spraw m. Biura statystycznego,

4) Połączone Sekcje V i VI, komisję dla spraw Zakładów sanitarnych. Rada miasta ustala skład komisyj i Sekcji na podstawie wniosków „Komisji Matki“.

Powoływanie do Sekcyj i Komisyj Członków Rady m. powinno się odbywać o ile możności z uwzględnieniem ich fachowych wiadomości. Zastępywanie Członków sekcyj i komisyj przez zastępców jest niedopuszczalne, za wyjątkiem członków Sejmu i Senatu.

§. 3.

Poza sekcjami wybiera Rada miasta następujące samoistne komisje:

1) komisję dla spraw drogowych i kanałowych. Komisja ta wyłania:
a) subkomitet dla spraw regulacyjnych,
2) komisję dla zakładów przemysłowych,
3) komisję rekursową,
4) komisję Muzeum Narodowego,
5) komisję teatralną,
6) komisję Muzeum Przemysłowego,
7) Radę artystyczną
8) komisję sanitarną,
9) komisję administracyjną,
10) komisję dla popierania rozwoju m. Krakowa.
11) komisję przemysłową.
12) komisję łowiecką,
13) komisję dyscyplinarną,
14) Komitet Rozbudowy z przyłączoną komisją mieszkaniową,
15) Sąd honorowy Rady miasta,
16) Komisję „Matkę"
17) Weryfikatorów protokołów obrad Rady m.

Rada miasta ma prawo zaprosić na członków samoistnych Komisyj osoby do Rady miasta nienależące z głosem stanowczym.

§ 4.

Posiedzenia sekcyj oraz samoistnych komisyj zwołuje Prezydent miasta w porozumieniu z przewodniczącym odnośnej Sekcji lub Komisji. Posiedzenia komisyj wyłonionych z sekcji zwołuje przewodniczący sekcji, który przewodniczy również obradom komisji.

§ 5.

Regulaminy szczegółowe względnie zakres działania każdej sekcji lub komisji uchwala Rada miasta na wniosek odnośnej sekcji wzgl. komisji i sekcji III.

§ 6.

Posiedzenia sekcyj i samoistnych komisyj odbywają się w miarę potrzeby. Czas, miejsce, porządek dzienny oznacza Prezydent miasta (§ 4). Zawiadomienia pisemne z porządkiem dziennym obrad, a w sprawach ważniejszych z tekstem wniosków, doręczone być mają członkom na 2 dni przed terminem posiedzenia.

Sekcje względnie komisje wybierają przewodniczącego i 1-go względnie 2 zastępców. Na posiedzeniach przewodniczy wybrany przewodniczący lub jego zastępca, w razie ich nieobecności Prezydent lub wyznaczony przez niego Wiceprezydent.

§ 7.

Prezydent miasta oznacza, które sprawy przedstawione być mają rozpatrzeniu sekcji względnie komisji oraz którym sekcjom i komisjom, tudzież w jakim porządku sprawy do rozpatrzenia mają być przedłożone.

§ 8.

Obrady sekcyj i komisyj rozpoczynają się w 15 minut po oznaczonej jako rozpoczęcie posiedzenia godzinie. Posiedzenia nie są publiczne. Przewodniczący może zarządzić tajność obrad.

Członkowie Rady nie będący członkami odnośnej sekcji mogą brać udział w posiedzeniu bez prawa głosowania.

Wiceprezydenci głosują w sekcjach, których są członkami.

Oświadczenia zapadają w formie uchwał. Do ważności uchwał sekcyj i komisyj o pełnym składzie wymagany jest komplet 7 członków, w sekcjach połączonych 13 członków, w innych komisjach ilość członków większa od połowy.

Uchwały zapadają większością głosów. Prezydent miasta oraz wiceprezydenci mają prawo brać udział we wszystkich posiedzeniach.

Głosowanie odbywa się przez podniesienie ręki. Przewodniczący może zarządzić głosowanie w inny sposób.

§ 9.

Przedmiotem obrad są sprawy na porządku dziennym posiedzenia zamieszczone.

Sprawy, w których już zapadły uchwały, mogą być poddane ponownemu rozpatrzeniu na najbliższem następnem posiedzeniu. Sprawy, które spadły z porządku dziennego winny być poddane rozpatrzeniu na najbliższem posiedzeniu możliwie przed innemi sprawami.

§ 10.

Wszelkie zapytania, życzenia, zażalenia w sprawach porządkiem dziennym nie objętych, winny być zgłaszane przed otwarciem posiedzenia, rozpatrywane być mogą jednak dopiero po wyczerpaniu porządku dziennego. Prezydent miasta, wiceprezydenci lub referenci odnośnych spraw mogą udzielać wyjaśnień natychmiast lub zastrzec danie odpowiedzi lub wyjaśnienia na jednem z następnych posiedzeń.

§ 11.

Przewodniczący kieruje obradami, poddając rozpatrzeniu sprawy na porządku dziennym zamieszczone oraz wnioski tychże dotyczące, kieruje tokiem obrad, udziela głosu, ustala porządek mowców wedle pierwszeństwa zgłoszenia się do głosu, przyjmuje wnioski, daje wyjaśnienia, odbiera głos, zamyka dyskusję, zarządza głosowanie i stwierdza jego wyniki.

Prezydent miasta względnie wiceprezydenci dla dania wyjaśnień mogą zabierać głos poza kolejnością mowców.

§ 12.

Wszelkie wnioski w toku dyskusji zgłoszone mają być przedkładane na piśmie.

§ 13.

W razie zachodzącej potrzeby przewodniczący może skrócić czas przemówienia do minut 5-ciu. Po zamknięciu dyskusji na wniosek jednego z członków jedynie zapisani mowcy mogą głos zabierać.

§ 14.

Członek sekcji względnie komisji nie może brać udziału w obradach nad sprawami, w których załatwianiu sam jest interesowany, nad sprawami swych krewnych i powinowatych do 4-go stopnia włącznie, wreszcie w sprawach, w których on jest zastępcą prawnym osób w nich interesowanych.

§ 15.

Na posiedzeniach sekcyj względnie komisyj referują bądź wyznaczeni członkowie Zarządu miasta, bądź wyznaczeni przez przewodniczącego lub Prezydenta miasta członkowie sekcyj lub komisyj, bądź też wyznaczeni przez Prezydenta miasta referenci Magistratu.

Sekcja względnie komisja może wybrać ze swego łona referenta na Radę m., wówczas Prezydent miasta obowiązany jest referentowi dostarczyć aktu odnośnej sprawy. Akta te po zreferowaniu sprawy ma referent zwrócić Prezydentowi miasta a nie wolno czynić na nich żadnych skreśleń lub dopisów.

§ 16.

Prezydent miasta wyznacza dla każdej sekcji i komisji protokolanta z grona urzędników Magistratu. Protokolant prowadzi księgę protokołów, posiedzeń uchwał sekcji i komisji, zapisując w nich chronologicznie zapadłe uchwały, ewentualnie zdania przeciwne i zamieszczając odpis ich na odnośnych aktach. Protokół podpisuje przewodniczący i protokolant.

§ 17.

Protokół obejmować ma: datę posiedzenia, imiona i nazwiska obecnych na posiedzeniu członków, nazwisko referenta, oznaczenie sprawy, tudzież zapadłe uchwały ewent. zdania przeciwne.

Odpis na akcie zawierać winien dosłowną treść uchwały, datę posiedzenia i podpis protokolanta.

W dyskusji, która się rozwinęła, brali udział radcy m. Dr. Rowiński, który wnosi, aby zawiadomienia pisemne z porządkiem dziennym obrad doręczane były członkom nie na 2 dni przed terminem posiedzenia ale na 3 dni względnie na 4 dni. Wniosek ten w głosowaniu upadł, natomiast uchwalono poprawkę tegoż Radcy, aby w § 8 przed słowem »w 15 minut« dodać słowo »najpóźniej«.

Również uchwalono poprawkę rm. Dr. Landaua Rafała, aby w § 8 wymagany komplet w sekcjach połączonych wynosił 10 członków a nie 13. Resztę regulaminu uchwalono w brzmieniu proponowanem przez referenta.

IV. Regulamin Rady artystycznej.

Imieniem Prezydenta m. i Sekcji III referent Rm. Dr. Lauer wnosi:

Radą miejska uchwali:

Zatwierdza się przedłożony Regulamin Rady Artystycznej miasta Krakowa. (Lprez. 1607/928)

Regulamin Rady artystycznej.

§. 1.

Rada artystyczna jest ciałem opinjodawczem i doradczem Prezydenta miasta, Magistratu i Rady m. w sprawach dotyczących zabytkowego i artystycznego wyglądu miasta.

§. 2.

Prezydent miasta przedstawia Radzie artystycznej do zaopinjowania:

a) projekty budowlane przedłożone Budownictwu m. do zatwierdzenia,

b) projekty sporządzone z urzędu, a dotyczące rozbudowy miasta (plany regulacyjne, parcelacyjne większych obszarów, sprawy otwarcia nowych ulic, zakładania parków, skwerów itp.

c) projekty zewnętrznego wyglądu wystaw sklepowych, portali, szyldów, wywieszek itp. przedkładane władzom miejskim do zatwierdzenia.

§. 3.

Rada artystyczna wybierana jest na okres 3-letni o składzie następującym: Prezydent miasta jako przewodniczący (z prawem poruczenia przewodnictwa jednemu z Wiceprezydentów) 17 członków wybranych przez Radę m. a to 4 radców m. po 1 delegacie Urzędu konserwat., Tow. Miłośników Krak., Tow. Technicznego, Izby budowniczych, Koła architektów, Akademji sztuk pięknych, Szkoły przemysłu artystycznego, 3 członków kooptowanych z grona osób fachowych, Naczelnik Budownictwa m. Oddział A., oraz Dyrektor Muzeum Narodowego.

Ustępujący członkowie mogą być ponownie wybrani.

§. 4.

Członkowie Rady tracą swą funkcję:

1) przez śmierć,

2) przez zrzeczenie się,

3) z przyczyn przewidzianych w §§ 23 i 52 statutu Gminy m. Krakowa.

4) przez upływ czasu, na który zostali powołani.

§. 5.

W razie ustąpienia członka następuje powołanie nowego w myśl przepisów §. 3. niniejszego regulaminu.

Członek Rady artystycznej nie może spełniać swej funkcji w przypadkach określonych w §. 52 statutu Gminy m. Krakowa.

§. 6.

Rada artystyczna załatwia sprawy na ogólnem posiedzeniu względnie przez wybrany przez siebie Komitet, którego skład i zakres działania określi Rada.

§. 7.

Posiedzenia Rady wzgl. Komitetu zwołuje Przewodniczący lub jego zastępca okólnikiem, który winien oprócz czasu i miejsca posiedzenia zawierać także porządek obrad.

Do ważności uchwał wymaganą jest obecność przynajmniej 5 członków oprócz Przewodniczącego.

Uchwały zapadają większością głosów, w razie równości rozstrzyga Przewodniczący.

Posiedzenia Rady i Komitetu nie są publiczne.

Z obrad zarówno Rady, jak i Komitetu spisuje się protokół, który podpisuje Przewodniczący i protokolant.

§. 8.

Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem uchwalenia przez Radę miejską.

W dyskusji, która się nad tą sprawą rozwinęła, brał udział radca miejski Inż. Kleinberger, który poruszył jednostronną działalność dotychczasowej Rady oraz żądał powiększenia liczby radców miejskich w tej Radzie z 4 na 5.

Następnie Pan Prezydent oddaje przewodnictwo Rady miejskiej w ręce P. Wicepr. Dra Schneidra, a sam

wygłasza przemówienie, w którem przedstawił zabiegi Zarządu miasta i bronił działalności Rady artystycznej, wyrażając jej Członkom za bezinteresowną pracę podziękowanie, przyczem zwrócił się z apelem do sfer kupieckich, by okazywały większe zrozumienie dla urządzenia wystaw sklepowych, tak bardzo wpływających na zewnętrzny wygląd miasta.

Poczem objął napowrót przewodnictwo obrad.

Po dalszej dyskusji uchwalono, że w skład Rady artystycznej wchodzi 17 członków prócz przewodniczącego z tą zmianą, że Rada m. wybiera pięciu radców.

Resztę regulaminu uchwalono w brzmieniu proponowanem przez Prezydenta miasta i Sekcję III.

V. Regulamin Komisji Matki Rady m.

Imieniem Prezydenta m. i Sekcji III. referent radca m. Dr Lauer wnosi:

Rada miejska uchwali:

Zatwierdza się przedłożony Regulamin Komisji-Matki. (L. prez: 11151/28).

Regulamin Komisji Matki Rady miejskiej.

§. 1.

Rada miasta powołuje na czas kadencji swego urzędowania Komisję Matkę dla załatwiania spraw, związanych z organizacją Sekcyj, Komisyj i Podkomisyj, w szczególności dla spraw ilościowego i osobowego składu poszczególnych Sekcyj, Komisyj i Podkomisyj Rady miejskiej.

§. 2.

W skład Komisji Matki wchodzą reprezentanci poszczególnych Klubów i ugrupowań radzieckich w ilości 1 do 2 członków z każdego Klubu, zgłoszonych przez Przewodniczących Klubów i ugrupowań na ręce Prezydenta miasta przed posiedzeniem Rady miejskiej, na którem wybór Komisji Matki ma być dokonany.

Analogicznie zatwierdza Rada miejska wszelkie zmiany osobowe w składzie Komisji Matki.

§. 3.

Komisji Matce przewodniczy Prezydent miasta, względnie jeden z jego zastępców.

§. 4.

Udział poszczególnych klubów i ugrupowań Rady miejskiej w obsadzie sekcji I do VIII oraz Komisji administracyjnej dla zakładów przemysłowych i drogowo-kanałowej ustala się w ten sposób, że każdy klub, względnie ugrupowanie Rady miejskiej desygnuje na każdych 4 członków jednego do Sekcji lub Komisji, przyczem pozostałe reszty w $^2/_4$ i $^3/_4$ dają jedno miejsce.

§. 5.

Zasada wyżej (§. 4.) przyjęta nie dotyczy składu Komisji:

1) przemysłowej,
2) rekursowej,
3) teatralnej,
4) statystycznej,
5) archiwalnej,
6) Muzeum Narodowego,
7) Muzeum Przemysłowego,
8) sanitarnej,
9) popierania rozwoju m. Krakowa,
10) do podpisywania kontraktów,
11) dyscyplinarnej,
12) łowieckiej,
13) Komitetu rozbudowy m. Krakowa,
14) Rady artystycznej,
15) Sądu honorowego, oraz

a) Podkomitetu sprawunkowego Sekcji I,

b) Podkomitetu Sekcji I dla spraw ogrodowych, plantacyjnych i Lasu Wolskiego,

c) Podkomitetu Sekcji I dla spraw cmentarnych,

d) Komitetu Sekcji I i VII dla Zakładu czyszczenia miasta i M. Straży pożarnej,

e) Komisji Sekcji II dla nadzoru nad M. Izbą obrachunkową i Kasą miejską.

We wszystkich jednak wypadkach, gdzie klucz klubowy nie obowiązuje, każdy z klubów winien mieć swego zastępcę.

§. 6.

Przydział członków Rady m. do Sekcyj, Komisyj i Podkomisyj zgłaszają na ręce Prezydenta miasta Przewodniczący Klubów.

Radcy miejscy wszelkie ewentualne swoje życzenia zgłaszają na piśmie do Prezydenta miasta skierowanem.

§. 7.

Wszelkie wnioski Komisji Matki przedstawia na Radzie miasta Prezydent miasta.

§. 8.

Posiedzenia Komisji Matki zwołuje w miarę potrzeby i swego uznania Prezydent miasta.

Uchwalono z wnioskiem r. m. Rymara, aby w art. 2 pozostawić 3 pierwsze wiersze, resztę skreślić. Wniosek r. m. Dra Schreibera, aby ad §§ 2 i 4 dodać:

„Przy obsadzeniu Komisji Matki oraz Sekcji I do VIII i Komisji uwzględniać należy jednak również i tych Radców, którzy nie należą do żadnego Klubu — atoli reprezentują pewną znaczną grupę mieszkańców przez żaden z istniejących Klubów niereprezentowanych“ odrzucono.

VI. Etat M. Zakładów Sanitarnych.

Imieniem Prezydenta m., Sekcji II i III referent r. m. Dr Lauer wnosi:

Rada miejska uchwali:

a) Siły lekarskie:

7 posad lekarzy tj. jedna posada lekarza kierownika w VII. st.

6 posad lekarzy ordynatorów w VIII. st.

b) Niższy personal:

18 pracowników w stopniu XV. do XI.

Rozszerzenie etatu M. Urzędu Zdrowia:

1 posada młodszego asystenta chemika miejskiego w stopniu IX.

Uchwalono. (L. prez: 913/28).

VII. Veniam aetatis dla robotników Zakładu Czyszczenia Miasta.

Imieniem Prezydenta miasta oraz Sekcji II i III Rm. Siemek wnosi:

Rada miasta uchwali:

Przyznaje się veniam aetatis następującym robotnikom m. Zakładu Czyszczenia miasta:

1) Banasiowi Stanisławowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 5 maja 1874 r., a pracującemu w Gminie od 10 czerwca 1915 r.

2) Bugajowi Janowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 15 sierpnia 1875 r., a pracującemu w Gminie od 8 kwietnia 1913 r.

3) Fischerowi Stanisławowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 23 marca 1872, a pracującemu w Gminie od 20 września 1918 r.

4) Goldmanowi Józefowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 5 marca 1880 r., a pracującemu w Gminie od 1 sierpnia 1914 r.

5) Hałajkiewiczowi Stanisławowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 21 listopada 1878 r., a pracującemu w Gminie z przerwą od 1 listopada 1917 r.

6) Jagusztynowi Janowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 5 marca 1887, a pracującemu w Gminie od 1 lutego 1926 r.

7) Kaczmarczykowi Józefowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 24 września 1887 r., a pracującemu w Gminie od 31 stycznia 1927 r.

8) Potasińskiemu Antoniemu, robotnikowi miejskiemu, ur. 6 czerwca 1886 r., a pracującemu w Gminie od 20 lutego 1926 r.

9) Ptakowi Mikołajowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 24 lutego 1886 r., a pracującemu w Gminie od 7 kwietnia 1924 r.

10) Różdze Józefowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 16 marca 1885 r., a pracującemu w Gminie od 17 kwietnia 1926 r.

11) Szelidze Józefowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 23 lutego 1882 r., a pracującemu w Gminie od 9 stycznia 1920 r.

12) Szkolnikowi Józefowi, robotnikowi miejskiemu, ur. 6 października 1887 r., a pracującemu w Gminie od 1 czerwca 1920 r.

Uchwalono.

VIII. Gwarancja Gm. m. Krakowa w wysokości 1,000.000 Zł. Spółce „Caro".

Imieniem Sekcji II i III, referent radca miejski Dr. Lang wnosi:

Rada miasta uchwali:

Zmienia się uchwałę Rady miejskiej z dnia 15 grudnia 1927 r. w sprawie udzielenia gwarancji Spółce „Caro" w następujący sposób:

Spółce „Caro" przedsiębiorstwu dla prowadzenia i popierania handlu bydłem, mięsem i przetworami zwierzęcemi, Spółce z ogran. odp. w Krakowie, jako prowadzącej z ramienia miasta Krakowską Kasę Targową, udziela się gwarancji do kwoty 1,000.000, słownie miljon złotych, względnie równowartości według dzisiejszego kursu dolara, celem otwarcia tejże Spółce względnie Krakowskiej Kasie Targowej kredytu w rachunku bieżącym w jednej z instytucyj finansowych pod następującemi warunkami:

1) gwarancja dotyczyć będzie tylko kredytu udzielonego w rachunku bieżącym, któryto kredyt wraz z pobocznemi należytościami nie może przenosić sumy 1,000.000 słownie miljona złotych, względnie równowartości według dzisiejszego kursu dolara.

2) gwarancja zostaje udzieloną na czas do 31 grudnia 1930 r.

3) na zabezpieczenie wszelkich praw Gminy miasta Krakowa wyniknąć mogących wystawi Spółka „Caro" Gminie m. Krakowa stosowną deklarację, zdolną do intabulacji na realności Spółki przy ul. Batorego na pełną kwotę 1,000.000 zł.

4) w razie uzyskania przez Spółkę „Caro" na podstawie niniejszej gwarancji kredytu w jednej z instytucyj finansowych do wysokości 1,000.000 zł. w rachunku bieżącym, zobowiązaną jest Spółka wszystkie swoje akcepty spłacić i nadal nie wystawiać weksli własnych.

5) odsetki i wogóle wszelkie koszta połączone z niniejszą transakcją będzie pokrywała z własnych funduszów Spółka „Caro" i w tym celu złoży stosowną deklarację.

Do podpisania wszelkich dokumentów i aktów prawnych, związanych z niniejszą transakcją, upoważnia się Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcę, oraz radców m. pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich radców m. Teodora Kluczkę i Marcelego Dutkiewicza.

(L. Prez. 9.872/28).

Nad tą sprawą wywiązała się obszerna dyskusja, w której udział brali radcy m.: Holeksa, Marski, Dr. Gross, Dr. Krzetuski, Dr. Emilewicz i Kluczka.

Po wyjaśnieniu udzielonem przez Wiceprezydenta m. Dra Wielgusa i referenta rm. Dra Langa uchwalono wnioski z uzupełnieniem do punktu 4, że kredyt za poręką Gminy może być udzielony jedynie do wysokości, pokrytej akceptami wekslowymi dłużników „Caro", złożonymi w Banku do dyspozycji Gminy, oraz z wnioskiem rm. Dra Grossa, że połowę zysku należy odkładać na rezerwę na pokrycie ewentualnych strat, z kredytów udzielonych przez „Caro", aż do uzyskania funduszu rezerwowego, na ten cel przeznaczonego, przynajmniej we wysokości 500.000 zł.

IX. Pożyczka 150.000 złotych dla Spółki mieszkaniowej.

Imieniem Sekcji II i III referent rm. Dr. Lang wnosi:

Rada miasta uchwali:

Uzupełnia się uchwałę Rady miasta z dnia 27 stycznia 1928 r. ustęp 1 w tym kierunku, że zaciągnąć się mająca pożyczka przez Spółkę mieszkaniową dla miast, Spółkę z ogran. odpow. do wysokości 150.000 złotych na podstawie poręki uchwalonej powyższą uchwałą Rady miejskiej w Banku Gospodarstwa Krajowego względnie w Kasie Oszczędności m. Krakowa, może być użytą nietylko na dokończenie budowy dwóch trzechpiętrowych przy ul. Słonecznej, lecz również na budowę innych domów mieszkalnych budowanych przez tę Spółkę mieszkaniową w Krakowie. (L. prez. 9301/28).

Uchwalono z wnioskiem rm. Dr. Krzetuskiego, aby odnieść się do Kasy Oszczędności miasta Krakowa o stworzenie osobnej Sekcji budowy tanich małych mieszkań.

X. Pobór podatku od obrotu i podatku od świadectw przemysłowych.

Imieniem Sekcji II i III referent rm. Dr. Krzetuski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Na zasadzie art. 8 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 Dz. u. Nr. 94, poz. 747 Gmina miasta Krakowa pobierać będzie w roku 1929 dodatki gminne:

a) do państwowego podatku od obrotu w wysokości 25% tego podatku;

b) od ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych w wysokości 30% ceny świadectw i kart.

Uchwalono.

XI. Stopa procentowa dodatku gminnego do państwowego podatku gruntowego.

Imieniem Sekcji II i III referent rm. Dr. Krzetuski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Na podstawie art. 14 ustawy z 15 czerwca 1923 Dz. U. Nr. 65, poz. 505 i art. 4 ustawy z 11 sierpnia 1923 r. Dz. U. Nr. 94, poz. 747 Rada miasta ustanawia stopę procentową dodatku gminnego do państwowego podatku gruntowego w Krakowie na rok 1929 w wysokości 135% tego podatku z zastrzeżeniem, że dodatek 45% ponad normę 90% będzie pobierany od stawki podatku państwowego nie obejmującej dodatku progresywnego.

Magistrat wyjedna przepisane zezwolenie Władzy nadzorczej na pobór powyższego dodatku.

Uchwalono.

XII. Dodatek gm. do opłat państw. od patentów na wyrób i sprzedaż trunków.

Imieniem Komisji administracyjnej st. radca Mgtu Racławicki wnosi:

Rada miasta uchwali:

Dodatek gminny do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków, przetworów wódczanych i spirytusowych pobierać w roku budżetowym 1929/30 w następującej wysokości:

a) przy wyrobie trunków 100%,

b) przy sprzedaży trunków 200%.

Uchwalono.

XIII. Statut o opłatach gm. od umów o przeniesienie własności nieruchomości.

Imieniem Sekcji II i III referent rm. Dr. Krzetuski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Celem uzgodnienia statutu o opłatach gminnych od umów o przeniesienie własności nieruchomości z przepisami art. 3 rozporządzenia Prez. Rzp. z 22 marca 1928 r. Dz. U. Nr. 36 poz. 335 zmienia się §§ 1, 2 i 3 rzeczonego statutu w ten sposób, że otrzymują one następujące brzmienie:

§ 1.

Na zasadzie art. 3 rozporządzenia Prez. Rzp. z 22 marca 1928 Dz. U. Nr. 36, poz. 335 Gmina miasta Krakowa jest uprawnioną do poboru opłat od umów o odpłatne przeniesienie własności nieruchomości.

§ 2.

Opłatę tę pobiera się od pism stwierdzających umowę o odpłatne przeniesienie własności położonych na obszarze gminy miasta Krakowa nieruchomości, i podlegających opłatom skarbowym w myśl ustawy z dnia 1 lipca 1926 Dz. U. Nr. 98, poz. 570.

§ 3.

Wysokość opłaty wynosi połowę państwowej opłaty stemplowej. Do uiszczenia jej jest obowiązany solidarnie pozbywca i nabywca nieruchomości.

Uchwalono.

XIV. Opłaty od psów w roku 1929.

Imieniem Sekcji II referent rm. Dr. Krzetuski wnosi:

Rada miasta uchwali pozostawić na rok 1929 opłaty dotychczasowe od psów tj. 30 zł. od każdego pierwszego psa, zaś od każdego następnego 40 zł. rocznie, płatne w 2-ch równych ratach półrocznych.

Uchwalono. (L. VIII 10710/28).

XV. Zmiana statutu o kosztach Komisyj i podwód.

Imieniem Sekcji II i III referent rm. Dr. Tomasik wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Uchyla się przepis § 1 statutu o kosztach Komisyj i podwód, w miejsce którego wchodzą następujące postanowienia:

Tytułem zwrotu kosztów komisyj Magistrat pobierać będzie od stron:

1) Za komisje podjęte w interesie stron lub przez strony spowodowane z wyjątkiem wyszczególnionych niżej pod 2, 3, 4 i 5 po 4 zł. za każdego członka komisji.

2) Za komisje budowlane przy zatwierdzeniu planów i wydaniu zezwolenia na użytkowanie budowy, nadbudowy, przebudowy i dobudowy:

a) budynków mieszkalnych oraz budynków przeznaczonych na cele drobnego przemysłu i rękodzieła po 2 zł. za każdego członka komisji i od każdej ubikacji z wyłączeniem przedpokoji, łazienek, klozetów, spiżarni, nyż dla służby i piwnic;

b) budynków przeznaczonych na cele widowiskowe i rozrywkowe, jak teatry, kina, sale tańca, koncertowe i t. p. oraz na cele przemysłowe i handlowe prócz wymienionych wyżej w punkcie a) tudzież budynków o bardziej skomplikowanej strukturze po 12 gr. od 1 m. kw. pow. użytkowej i każdego członka komisji.

Przy zatwierdzeniu planów dodatkowych budynków wyżej wymienionych, które to plany nie zwiększają ilości ubikacyj mieszkalnych lub przemysłowych, względnie powierzchni użytkowej tychże, nie pobiera się żadnej opłaty; przy zatwierdzaniu zaś planów dodatkowych, obejmujących takie zwiększenie będzie pobierana opłata według powyższych norm od nadwyżkowej ilości ubikacyj względnie powierzchni użytkowej. Gdyby opłata za czynności

komisyjne, wymienione wyżej pod 2a i b, obliczona według norm tam określonych, okazała się niższą od opłaty ustanowionej za komisje wymienione wyżej pod 1), to opłatę za nie pobiera się według normy tegoż punktu 1).

3) Za Komisje dla badania obciążenia i wytrzymałości stropów po 20 zł. za każdego członka komisji.

4) Za Komisje budowlane przy wydawaniu zezwolenia:

a) na ustawienie silników mechanicznych i wykonanie lub zmianę urządzeń pomocniczych związanych z budynkiem jako to: dźwigów wszelkiego rodzaju, ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, ogólnych urządzeń centralnego ogrzewania, dołów kloacznych i t. p., o ile do wykonania tych robót jest wymagane przedłożenie planów do zatwierdzenia po 16 zł. w przeciwnym razie po 10 zł. za każdego członka komisji;

b) na wykonanie stałych ogrodzeń robót ziemnych o stałem przeznaczeniu, murów oporowych, rusztowań, ustępów, studzien i tymczasowych budynków, niezbędnych przy budowie, tudzież na rozebranie budynków lub ich części po 6 zł. za każdego członka komisji.

5) Za wszelkie inne komisje budowlane, nie wyszczególnione wyżej pod 2), 3) i 4), t. j. podjęte w związku z robotami budowlanemi, do wykonania których potrzebne jest tylko zgłoszenie w Budownictwie miejskiem po 10 zł. jednorazowo.

Ustanowione wyżej kwoty ulegają podwyżce o 50%, jeśli czynności komisyjne trwają dłużej niż 3 godziny.

Niezapłacone w terminie opłaty komisyjne będą ściągnięte egzekucyjnie wraz z odsetkami zwłoki w wysokości 2% miesięcznie i kosztami egzekucyjnemi.

II. Uchwala się do statutu o kosztach komisyj i podwód następujące przepisy o kosztach doręczania pism urzędowych.

Koszta doręczania pism urzędowych.

Strony obowiązane są do zwrotu kosztów doręczania pism urzędowych, zawierających załatwienia wniesionych przez nie podań lub załatwienia dokonane w ich interesie.

Opłata za doręczenie wynosi 20 gr., która to kwota winna być uiszczona przy wniesieniu podania, a w każdym razie przed doręczeniem odnośnego pisma urzędowego.

Powyższe postanowienia wchodzą w życie z dniem ogłoszenia powyższej uchwały Rady miejskiej.

Uchwalono. (Do L. M. II 13585/28).

XVI. Zakupno urządzeń pożarnych.

Imieniem Sekcji I i VII i Sekcji II radca m. Inż. Adelman wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Zakupić dla Miejskiej Straży pożarnej u firmy »Austro-Daimler« Towarzystwo budowy motorów S. A.

a) 2 pompy pożarnicze »Knausta« centryfugalne na podwoziach »Austro-Fiat« w cenie oferowanej po 5770 Funt Szt.

b) 4 samochody osobowo-rekwizytowe ze sprzętem pożarniczym na podwoziach »Austro-Fiat« w cenie po 4516 Funt Szt.

c) 3 beczkowozy na podwoziach »Austro-Fiat« z pompami centryfugalnemi »Knausta« w cenie po 6650 Funt Szt.

II. Zakupić dla Miejskiej Straży pożarnej jedną drabinę mechaniczną typu »Magirus« na podwoziu samochodowem »Magirus« za cenę około 11.000 Funt Szter.

III. Związany z powyższem wydatek pokryć z wydatków nadzwyczajnych Działu XII § 185 a z budżetu na rok 1928/1929 w kwocie około 100.000 zł., resztę zaś ceny kupna z każdocześnie wstawić się mających potrzebnych na ten cel kredytów w wydatkach nadzwyczajnych w Dziale XII w okresach budżetowych na lata 1929/1930, 1930/1931, 1931/1932 i ewentualnie na rok 1932/1933.

IV. Upoważnia się P. Prezydenta miasta, aby zakupił wyżej wymienione objekty na warunkach bliżej w zamówieniu ustalić się mających.

(L. 36794/928/VII).

Uchwalono.

XVII. Kredyt dodatkowy na budowę kanału w ulicy Reymonta w Dz. XIV.

Imieniem S. II i Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej referent Rm. Dr. Tomasik wnosi:

Rada miasta uchwali:

Na budowę kanału w ulicy Reymonta w dz. XIV Czarna Wieś w długości łącznej 230 m tj. do Laboratorjum Górniczego zatwierdzoną przez Komisję drogowo-kanałową i gruntową w dn. 3 października 1928 przyznaje się kredyt dodatkowy w poz. VIII § 68 d. budżetu 1928/29 w kwocie 14.000 zł.

(L. Magtu 3505/1928)
Bb.

Uchwalono.

XVIII. Kredyt dodatkowy na budowę kanału w ulicy Wandy i ul. Grzegórzeckiej,

Imieniem Sekcji II referent Rm. Dr. Tomasik wnosi:

Rada miasta uchwali:

Na budowę kanału w ulicy Wandy i ulicy Grzegórzeckiej dz. XIX Grzegórzki w długości łącznej 409 m do granic realności obuwia »Ada« Spki z ogr. odp. zatwierdzoną przez komisję drogowo kanałową i gruntową w dniu 3 października 1928 przyznaje się w dz. VIII § 68 poz. d. budżetu 1828/29 kredyt dodatkowy w wysokości 24.000 zł. (L. Magtu 1994/29)
Bb.

Uchwalono.

XIX. Kredyt dodatkowy na pokrycie kosztów odnowienia fundamentów kościoła N. Panny Marji.

Imieniem S. II i Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej referent Rm. Dr. Tomasik wnosi:

Rada miasta uchwali:

Przyznaje się kredyt dodatkowy w dz. VIII § 68 poz. d. w wysokości 20.000 zł., na pokrycie kosztów odwodnienia fundamentów kościoła N. P. Marji od strony placu Marjackiego. (L. Magtu 2345/1928)
Bb.

Uchwalono.

XX. Kredyt dodatkowy na budowę kolektorów zachodnich.

Imieniem S. II i Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej referent Rm. Dr. Tomasik wnosi:
Rada miasta uchwali:
Przyznaje się w dz. VIII § 172 poz. a wydatki nadzwyczajne kredyt dodatkowy w kwocie 125.000 zł., do początku przyszłego roku budżetowego na budowę kolektorów zachodnich (wyraźnie sto dwadzieścia pięć tysięcy zł.) (L. M. 3639/28)
Uchwalono. Bb.

XXI. Wywłaszczenie parcel na rzecz Gminy celem regulacji i urządzenia ul. Augustjańskiej.

Imieniem Sekcji I i VII referent Rm. Inż. Kleinberger wnosi:
Rada miasta uchwali:
I. W celu regulacji i urządzenia ul. Augustjańskiej należy wyjednać wywłaszczenie na rzecz Gminy m. Krakowa.
a) parceli lkat. 137 wchodzącej w skład realności lwh. 78 ks. gr. gm. kat. Kraków Dz. VIII Kazimierz o powierzchni 221·80 metrów kwadr. stanowiącej własność P. Ernestyny ze Süsserów Rattlerowej,
b) parceli lkat. 131 wchodzącej w skład realności lwh. 83 ks. gr. gm. kat. Kraków Dz. VIII Kazimierz o powierzchni 238·80 metrów kwadr., stanowiącej własność PP. Markusa, Bendeta, Rozalji, Salomona, Osiasa i Dra Maurycego Süsserów.
II. Koszta połączone z wywłaszczeniem pokryć z funduszu m. Dz. II § 139 wydatki nadzw. budżetu 1928/9. (L. I. 5208/28)
Uchwalono.

XXII. Nabycie drogą wywłaszczania gruntów na rozszerzenie cmentarza podg.

Imieniem Sekcji I, referent Rm. Breuer wnosi:
Rada miasta uchwali:
1) Nabyć drogą wywłaszczenia od
a) Jana i Anny Szarajów,
b) Stanisławy Ślizowej, Marji Lebiestowej, Feliksa Czyżowskiego,
c) Marji Bilskiej,
d) Tekli Nowakowskiej
potrzebne na cele rozszerzenia cmentarza m. podgórskiego grunty o łącznej powierzchni 18.053 m^2.
2) Upoważnić P. Prezydenta miasta do poczynienia wszelkich kroków celem wyjednania wywłaszczenia.
3) Koszty nabycia gruntów i wszelkie należytości z nabyciem tych gruntów połączone, pokryć z zaciągnąć się mającej na ten cel pożyczki. (L. I 3731/28).
Uchwalono.

XXIII. Sprzedaż parcel gm. Spółdzielni mieszkaniowo-budowlanej urzędników Banku Gospodarstwa Krajowego.

Imieniem Sekcji I i VII. referent Rm. Marski wnosi:
Rada m. uchwali:
I. Sprzedać Spółdzielni mieszkaniowo-budowlanej urzędników Banku Gosp. Kraj. z ograniczoną odpowiedzialnością w Krakowie parcele gminne lkat. 1779/8 i 1782/3 oraz części parcel lkat. 1779/9 i 1782/2 objęte lwh. 940 ks. gr. gm. kat. Zwierzyniec tj. grunt o obszarze około 808·5 metr. kw., oznaczony barwą zieloną na planie Budownictwa miejskiego z dnia 13 października 1928 r. za cenę po 40 (czterdzieści) złotych za jeden metr kwadr. pod następującemi warunkami:
1. Cena kupna zapłacona będzie w całości w ciągu 8 dni po zawiadomieniu o niniejszej uchwale.
2. Spółdzielnia rozpocznie na powyższym gruncie budowę domu według planów zatwierdzonych przez Magistrat najdalej do 31 grudnia 1930 (tysiąc dziewięćset trzydziestego) roku, a ukończy ją i uzyska konsens na zamieszkanie najdalej do 31 grudnia 1932 (tysiąc dziewięćset trzydziestego drugiego) roku.
3. W razie nierozpoczęcia budowy tj. niewybudowania fundamentów i piwnic w zakreślonym terminie, wolno będzie Gminie m. Krakowa odkupić wspomniany grunt za zwrotem zapłaconej ceny bez procentów, przyczem koszta wykonania tego prawa odkupu ponosi spółdzielnia względnie jej prawnonastępcy. Prawo to będzie wpisane do księgi gruntowej.
4. Spółdzielni względnie jej prawnym następcom nie wolno będzie pozbywać powyższego gruntu bez zgody Gminy m. Krakowa przed uzyskaniem konsensu na zamieszkanie (używanie) wystawionego tamże domu. Zakaz ten ma być wpisany do księgi gruntowej.
5. Gmina sprzedaje powyższy grunt w stanie wolnym od długów i ciężarów hipotecznych z wyjątkiem podanych wyżej ograniczeń.
6. Koszta kontraktu, intabulacji, pomiarów, planów, stempli, należytość przenośną i wogóle wszystkie koszta niniejszej transakcji ponosi w całości kupująca spółdzielnia.
II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy PP. Radców m. Inż. Fr. Drobniaka i J. Marskiego, a w razie przeszkody PP. radców m. Dra L. Merza i Z. Siemka względnie innych upoważnionych wogóle do podpisywania dokumentów. (L. I. 7325/28).
Uchwalono.

XXIV. Sprzedaż cz. parceli gm. pp. inż. Józefowi Godzińskiemu i Ewelinie Godzińskiej.

Imieniem Sekcji I. referent Rm. Breuer wnosi:
Rada m. uchwali:
I. Sprzedać p. inż. Józefowi Godzińskiemu i Ewelinie Godzińskiej po połowie części parceli gm. l. kat. 854/14 lwh. 4 Dz. XXII o powierzchni około 370 m. kw. oznaczoną na planie sytuacyjnym Budownictwa m. B. z dnia 29 sierpnia 1928 kolorem zielonym za cenę po 15 złotych za jeden metr. kw. a to pod następującemi warunkami:
1. Grunt powyższy sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.
2. Spłata ceny kupna ma nastąpić w ten sposób, że kwota 3.550 złotych zostanie zapłaconą w przeciągu 8 dni, licząc od zawiadomienia o uchwale zezwalającej na sprzedaż powyższego gruntu, reszta zaś w ratach miesięcznych po 100 (sto) złotych bez procentów, które będą potrącane z poborów służbowych. Powyższą resztę ceny kupna wolno spłacić wcześniej.
3. Co do terminów rozpoczęcia i ukończenia budowy, sposobu zabudowania i usytuowania budowy, za-

kazu sprzedaży, oraz rygorów obowiązuje zasadniczo uchwała Sekcji I. komisji podgórskiej i komisji gruntowej z dnia 7 listopada 1923.

4. Koszta urządzenia ulic wzdłuż powyższej parceli poniesie Gmina m. Krakowa.

5. Podpisanie kontraktu i zaintabulowanie prawa własności nastąpi dopiero po całkowitej spłacie ceny kupna.

6. Koszta kontraktu, stempli, mapek, instalacji oraz należytości od przeniesienia własności poniosą nabywający.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. Dra Józefa Emilewicza i Karola Łuczkę, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Karola Breuera i Dra Edwarda Färbera, względnie innych uprawnionych wogóle do podpisywania kontraktów.

L. I. 4133/28.

Uchwalono.

XXV. Linje regulacyjne w Dz. XXI. Płaszów.

Imieniem Sekcji I. referent rm. Dr. Merz wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Zatwierdza się linie regulacyjne drogi gminnej lk. 2290 i lk. 2257 w Dz. XXI. Płaszów oznaczone na planie Bud. m. Oddział B. z dnia 12 stycznia 1928 r. czerwono i literami:

a-b-c-d-g-h-i-j-k-l-m

wraz z linją budowlaną:

a'-b'-c'-d'-g'-h'-i'-k'-l'-m'

od strony północnej oraz literami:

n'-o-p-q-r- oraz u-v-w-x-y-z od strony południowej.

II. Niniejszy plan zabudowania należy wyłożyć w Bud. miej. B. do publicznego przeglądu na przeciąg 4-ch tygodni w terminie 8 dni licząc od dnia uchwały Rady miejskiej. (L. M. 212/1928 B. b.)

Uchwalono.

Przewodniczący zamyka posiedzenie jawne o godzinie 10·30 wieczorem.

Posiedzenie tajne w kad. XVII, z dnia 6 grudnia 1928 r.

Obecni: *Prezydent m.* Senator inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.

„ Dr. Ludwik Schneider.

„ Dr. Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m. wz. Władysław Laberschek

Radców m. obecnych **77.**

Początek posiedzenia o godzinie **10·30 w nocy.**

I. Dar w drodze łaski p. Zofji Marjewskiej.

Imieniem Prezydenta m. i Sekcji II i III, referent rm. Łuczko wnosi:

Rada miejska uchwali:

Pani Zofji Marjewskiej, sierocie po śp. Franciszku Marjewskim, długoletnim b. burmistrzu m. Podgórza i wiceprezydencie m. Krakowa, przyznaje się dar z łaski w kwocie 150 zł. miesięcznie, od dnia 1 listopada 1928 począwszy na czas aż do odwołania.

Uchwalono. (L. prez. 9954/28).

II. Przyznanie praw emerytalnych p. Feliksowi Jasieńskiemu.

Imieniem Prezydenta m. i Sekcji II i III, referent rm. Dr. Lang wnosi:

Rada miejska uchwali:

W uznaniu położonych dla Gminy m. Krakowa zasług przyznaje się p. Feliksowi Jasieńskiemu, honorowemu kustoszowi Muzeum Narodowego, prawa emerytalne do pełnej emerytury, odpowiadającej posiadanej przezeń grupie poborów służbowych z uwolnieniem od opłat emerytalnych.

Uprawnienie to odnosi się również do jego żony.

Uchwalono. (L. prez. 5622/28).

Następnie Prezydent m. Rolle udzielił wyjaśnień na wniesioną na posiedzeniu jawnem interpelację rm. Dra Krzetuskiego w sprawie nadużyć w Magistracie.

Wyjaśnienia dotyczyły sprawy zarzutów postawionych dyr. Elektrowni inż. Bielińskiemu, inż. Elektrowni Rud. Nowakowi, inż. budownictwa Oddz. B. Skąpskiemu i drogomistrzowi Sobczykowi.

Rada miejska przyjęła wyczerpujące sprawozdanie Prezydenta miasta do wiadomości, poczem Przewodniczący zamyka posiedzenie tajne o godzinie **11 w nocy.**

Posiedzenie jawne 204 w kad. XVII. z dnia 13-go grudnia 1928 r.

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* Senator inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. Dr. Piotr Wielgus.

„ Witołd Ostrowski.

„ Dr. Ludwik Schneider.

Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.

Radców m. obecnych **60.**

Początek posiedzenia o godzinie **6·15** popoł.

Przed porządkiem dziennym.

Ślubowanie nowego Radcy m.

Na wstępie Prezydent m. Rolle oświadcza, iż w myśl reskryptu Wojewody krak. z dnia 3 listopada 1928 r. L. Sam. 47277/28 powołał p. Jana Jaworskiego na członka Rady m. i wezwał go do złożenia ślubowania radzieckiego.

Sekretarz odczytał przepisaną rotę, poczem p. Jan Jaworski przez podanie ręki Prezydentowi m. złożył ślubowanie radzieckie. (L. prez. 10806/28).

Interpelacje.

Sekretarz odczytał następujące interpelacje:

1) Klubu Radców m. P. P. S.

„Dochodzą nas zażalenia na to, że budownictwo miejskie czyni utrudnienia przy zatwierdzaniu planów, wykonywaniu nowych budowli, przeróbek i regulacjach ulic i że wskutek tego budowa domu niejednokrotnie ulega odroczeniu.

Ponadto w sądzie często spotyka się orzeczenia Magistratu wydawane stronom prywatnym, iż dom jest pustką, grozi zawaleniem i t. d. lub, że nie podlega ochronie lokatorów, a orzeczenia te niejednokrotnie ulegają korekturze przez Sąd.

Wnosimy: Rada miasta poleca sekcji ekonomicznej, aby wydała zarządzenia mające na celu usunięcie powyższych niedomagań".

Prezyd. Rolle w odpowiedzi na powyższą interpelację wyjaśnił, że wyda w tym względzie odpowiednie zarządzenia.

2) Klubu Radców m. P. P. S.:

„Magistrat zgodnie z ustawą wydał i oplakatował zarządzenie mające na celu utrzymanie czystości w mieście.

Tymczasem w domu miejskim przy ul. Wybickiego przed okna komisarjatu miejskiego na chodniku wysypuje się śmieci.

Zapytujemy P. Prezydenta, czy gotów jest zarządzić, aby także w domach miejskich utrzymywano czystość, do której utrzymywania obowiązana jest cała ludność miasta".

Prezyd. Rolle wyjaśnia, że w sprawie tej wyda zarządzenia, a winnych przekroczenia pociągnie do odpowiedzialności.

3) Klubu pracy gospodarczej:

„Poleca się Prezydjum miasta, ażeby posiedzenia Rady miasta zwoływano nie raz w miesiącu, lecz w miarę potrzeby tj. tyle razy, by sprawy porządku dziennego mogły być należycie bez pośpiechu przy pełnym komplecie omawiane i uchwalone.

Porządek dzienny posiedzenia Rady m. z dnia 6 bm. obejmował 33 spraw, oprócz interpelacyj i posiedzenia tajnego, co w przyszłości nie powinno mieć miejsca".

W odpowiedzi na powyższą interpelację Prezyd. Rolle oznajmił, że interpelację niniejszą przyjmuje do wiadomości jako życzenie.

4) Klubu pracy gospodarczej:

„Od szeregu miesięcy mnożą się w Krakowie zatrważające nieszczęśliwe wypadki najechania przechodniów na chodnikach ulic przez samochody niewprawną kierowaną ręką, a niestety z powodu braku energicznej u nas opieki nad tym działem wzmagającej się z dnia na dzień komunikacji a także z powodu obojętności przechodniów na widok pokrzywdzonych osób, przechodzą one bezkarnie i bez notowania w kronice policyjnej. Przed paru miesiącami Rm. Stączek był osobiście świadkiem przejechania wieśniaka na chodniku A-B w Rynku Gł. przy wjeździe samochodu w ul. św. Jana. Kierowca jechał szybko, żadnych nie dając sygnałów, najechanego okrążyło zbiegowisko ludzi beztroskich o pomoc dla niego i dopiero po długiem bieganiu Rm. Stączek zdołał odszukać kompetentnego stójkowego, który zaopiekował się wypadkiem.

Przed paru dniami najechał znów samochód obok kościoła Marjackiego na stenotypistkę z biura tut. adwokata pannę J. St. obalił ją na chodnik, wytrząsając z teczki znaczną ilość gotówki podjętą z Banku. Kontuzjonowana straciła przytomność i sama nie mogła legitymować kierowcy samochodu, który mimo licznie gapiących się przechodniów, odjechał bezkarnie niezaczepiony przez nikogo. Powaloną zaopiekowała się jedynie jakaś żydówka, pozbierawszy sumiennie rozrzucone po bruku banknoty i odwiózłszy nieszczęśliwą do domu jej rodziców. Była to pora południowa, a ruch w tym czasie i na tem miejscu był wzmożony.

Nieostrożnie i za szybko jeżdżą też autobusy Miejskiego Towarzystwa Tramwajowego po wąskich zwłaszcza ulicach. Onegdaj np. przejeżdżające autobusy linji Barbakan—Prądnik Czerwony o godz. 13·30 i pędziły po błotnistej szosie osławionego odcinka od ul. Montelupich po starą rogatkę z zawrotną wręcz szybkością obryzgując przechodniów z sadystyczną uciechą, rozbawionych tem kierowców.

Wobec powyższego zapytujemy Pana Prezydenta miasta, co zamierza uczynić, by przykrym tym warunkom dla pieszej komunikacji miasta kres położyć i względne bezpieczeństwo mienia i życia ogółowi mieszkańców zapewnić".

Prezydent oświadczył, że da odpowiedź na następnem posiedzeniu.

Wniosek nagły.

Sekretarz odczytał wniosek nagły rm. Kluczki i towarzyszy w sprawie pomieszczenia dla eksmitowanych dozorców domowych.

„Dotychczasowa akcja miasta w kierunku budowy baraków dla eksmitowanych okazała się za zbyt niewystarczającą, tak, że obok innych bezdomnych umieszczono zaledwie parę rodzin dozorców domowych. Większa zaś część tych nieszczęśliwych eksmitowanych pozostaje bez dachu nad głową, a liczba ich na przyszłość znacznie się zwiększy przez wystąpienie Magistratu do Komisji rozjemczej z pismem, aby na przyszłość nie utrudniano sprawy rozwiązania stosunku służbowego dozorców domowych ze strony właścicieli realności, co oznacza pozbywanie dozorców domowych dachu nad głową.

Uważając, że położenie takie jest katastrofalne, Rada miejska uchwala bezzwłocznie przystąpić do dalszej budowy baraków na 200 mieszkań.

Na ten cel przyznaje się kredyt w wysokości Zł. 200.000. Sekcji Skarbowej poleca się uzyskanie pokrycia tego wydatku, ewentualnie przez zaciągnięcie na ten cel pożyczki".

Nagłość wniosku uzyskała regulaminowe poparcie. Rm. Kluczka uzasadnia wniosek. W dyskusji na ten temat zabierali głos rm. Marski, Dr. Emilewicz, ks. Kasprzyk, Ziffer, oświadczając się za wnioskiem. Po udzielonych wyjaśnieniach przez Prez. Rollego, wniosek rm. Kluczki i tow. uchwaliła Rada m. znaczną większością.

Urlop.

Rada m. udzieliła 4 tygodn. urlopu celem poratowania zdrowia rm. Szarkowi.

Porządek dzienny.

I. Podatek od plakatów, szyldów i anonsów.

Imieniem Sekcji II i III rm. Z. Siemek wnosi:

Rada miasta uchwali:

Statut

o poborze na rzecz Gminy miasta Krakowa podatku od plakatów, szyldów i anonsów.

§ 1.

Podatkowi podlegają:

1) Wszelkie w formie druku, pisma, obrazu lub rysunku jakimkolwiekbądź sposobem rozpowszechniane

lub publicznie uwidaczniane ogłoszenia, reklamy, napisy, znaki i plakaty firmowe zakładów i przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych tudzież osobistych zawodów i zajęć zarobkowych (podatek od plakatów).

2) Szyldy, godła firmowe, wszelkie szafki reklamowe (gablotki) z wystawionemi przedmiotami, wystające, w mur wpuszczone lub wolno stojące, umieszczone na fasadach i w sieniach domów, oraz w portalach lokali przemysłowych, latarnie i lampy z napisami treści reklamowej (podatek szyldowy).

3) ogłoszenia drukowane, powielane mechanicznie lub w sposób podobny (afisze — podatek od anonsów).

§ 2.

Od podatku są zwolnione:

1) Ogłoszenia urzędowe oraz ogłoszenia wyborcze do reprezentacji publicznej.

2) Ogłoszenia władz kościelnych i prawnie uznanych zrzeszeń religijnych i wyznaniowych.

3) Ogłoszenia instytucyj społecznych i spółdzielni.

4) Ogłoszenia o odczytach i zgromadzeniach publicznych.

5) Ogłoszenia osób poszukujących pracy.

6) Ogłoszenia o pogrzebach i nabożeństwach żałobnych, oraz

7) wszelkie ogłoszenia, znaki i napisy przedstawicieli państw obcych.

8) Jeden szyld lub napis firmowy utrzymywany przez przedsiębiorstwa handlowe zaliczone do III i IV kategorji oraz przez przedsiębiorstwa przemysłowe czterech ostatnich kategoryj.

9) Wszelkie szyldy i napisy utrzymywane w sieniach i podwórzach zamkniętych, (a nie w sieniach domów przechodnich lub pasaży).

O ile przedsiębiorstwo handlowe lub przemysłowe, które utrzymuje w sieni lub podwórzu zamkniętem wolne od podatku szyldy lub napisy, posiada również szyld lub napis, umieszczony na domu frontowym, to szyld ten lub napis podlega podatkowi, według stawki z § 3 ustęp II, p. 1 niniejszego statutu.

Pozatem Magistrat może przyznawać ulgi podatkowe w poszczególnych na uwzględnienie zasługujących wypadkach.

§ 3.

Podatek wynosi:

I. Od jednego szyldu lub napisu firmowego, utrzymywanego z obowiązku nałożonego ustawą o prawie przemysłowem przez przedsiębiorstwa handlowe zaliczone do I i II kategorji, oraz przez przedsiębiorstwa przemysłowe zaliczone do czterech pierwszych kategoryj — 10 zł. rocznie.

II. 1) Od umieszczanych w miejscach widocznych w celach reklamowych wszelkich innych szyldów, napisów, znaków, ogłoszeń i plakatów obrazkowych lub pisanych na blasze, płótnie, tekturze, drzewie, szkle, marmurze i t. d.

a) o powierzchni	do 0.50 m^2	10	zł. rocznie
b) „	od 0.50 m^2 do 1 m^2	16	„ „
c) „	„ 1 m^2 do 2 m^2 . .	30	„ „
d) „	„ 2 m^2 do 3 m^2 . .	50	„ „
e) ponad 3 m^2	. . . . :	60	„ „

Powyższe stawki obniża się dla firm handlowych mających siedzibę w dzielnicach miasta IX do XXI o 25%.

Od napisów umieszczanych na szybach okien, drzwiach, markizach i roletach podatek wynosi 25% mniej, od napisów zaś, znaków, i plakatów i t. d, umieszczanych na dachach i szczytach domów lub w poprzek ulicy — 50% więcej od stawki normalnej.

2) od gablotek, latarń i lamp reklamowych, szyldów transparentowych i świetlnych, wypukłych godeł reklamowych oraz od reklam wyświetlanych na placach i ulicach własnemi aparatami 25 zł. rocznie.

3) od afiszów — 5% należytości za wydrukowanie i ogłoszenie.

4) od reklam wyświetlanych w teatrach, kinoteatrach i wogóle miejscach publicznych — 15% opłaty za każdorazowe wyświetlenie reklamy.

§ 4.

Podatek opłacają osoby fizyczne i prawne, których dotyczy przedmiot podatku.

§ 5.

Podatek od przedmiotów wymienionych wyżej w ustępie II punkt 1 i 2 należy uiszczać bezpośrednio w Głównej Kasie miejskiej bez osobnego wezwania płatniczego w dwu równych ratach półrocznych, z których pierwsza jest płatną w miesiącu marcu, a druga w miesiącu wrześniu każdego roku.

W celu przypisu tego podatku płatnicy są obowiązani złożyć w Głównej Kasie miejskiej pisemną deklarację podatkową i oznaczyć w niej przedmiot podatku, a o ile chodzi o szyldy, napisy i t. p. przedmioty w płaszczyźnie, także powierzchnię tychże w metrach kwadratowych, oraz podać firmę i adres przedsiębiorstwa, tudzież kategorję, do której jest zaliczone w myśl przepisów ustawy o podatku przemysłowym.

Każdy przybytek lub ubytek przedmiotów podlegających podatkowi od szyldów i plakatów, oraz zmiany w stanie tych przedmiotów, o ile wpływają na wysokość podatku, należy zgłosić pisemnie Magistratowi w ciągu 3-ch dni celem sprostowania w rejestrze podatkowym.

§ 6.

Podatek wymieniony wyżej w ustępie II. p. 3 i 4 winni inkasować na rzecz Gminy właściciele przedsiębiorstw ogłoszeń i reklam przy poborze należności za ogłoszenie względnie za wykonanie reklamy i zainkasowane kwoty podatku wnieść do Kasy miejskiej w dniach 1 do 16 każdego miesiąca.

Tytułem wynagrodzenia za pobór tego podatku potrącać będzie Kasa miejska przy wpłacie 5% sumy podatkowej na rzecz wzmiankowanych przedsiębiorstw.

§ 7.

Niezapłacony w terminie podatek ściągnie Magistrat w drodze egzekucyjnej wraz z kosztami egzekucyjnemi i odsetkami za zwłokę w wysokości 2% miesięcznie.

§ 8.

Przeciw wymiarowi podatku można odwołać się w terminie i trybie przepisanym art. 48 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 Dz. u. Nr. 94 poz. 747.

§ 9.

Za przekroczenie niniejszego statutu popełnione przez ukrócenie podatku winni karani będą w myśl

art. 62 ustawy z 11 sierpnia 1923 Dz. u. Nr. 94 poz. 747 grzywną do wysokości 20-krotnej kwoty ukróconego lub na ukrócenie narażonego podatku, pozatem w myśl art. 63 do 67 rzeczonej ustawy.

§ 10.

Niniejszy statut po zatwierdzeniu przez Władzę nadzorczą wchodzi w życie z dniem 1 marca 1929.

Rm. Schechter zgłasza rezolucję:

„Uchwalając nowy statut o poborze gminnego podatku od szyldów, reklam i ogłoszeń Rada miejska zaznacza, że ze względu na to, że handel jest nadmiernie obciążony podatkami tak na rzecz państwa jak i gminy — podatki od szyldów i protestowanych weksli powinny być jak najrychlej skasowane o ile finanse gminy na to pozwolą“.

Rm. Schenker zgłasza następujący wniosek:

„Art. II. ustęp 1 będzie brzmiał: Od umieszczanych w miejscach widocznych, zewnątrz domów, sklepów i portali w celach reklamowych wszelkich innych szyldów, napisów, znaków, ogłoszeń i plakatów obrazkowych lub pisanych na blasze, płótnie, tekturze, drzewie, szkle, marmurze itd. bez względu na wielkość zł. 10·—.

Powyższe stawki obniża się dla firm handlowych mających siedzibę w dzielnicach miasta IX do XXI o 25%“.

Rm. Inż. Adelman zgłasza poprawkę nakładającą na Magistrat obowiązek wysyłania wezwań płatniczych obowiązanym do uiszczenia tego podatku.

Rm. Kluczka przedstawia zubożenie kupców wskutek wielkiej ilości drobnych handlów. Mowca proponuje zmianę § 5 statutu podatkowego, aby skreślono ustęp, że „czynsz od szyldów należy wpłacać bez osobnego wezwania płatniczego“.

Rm. Dr. Schreiber poruszył kwestję rozlepiania plakatów, które jest niejako monopolem jednego przedsiębiorstwa, żąda, aby zrewidować cennik i oddać w dzierżawę rozlepianie plakatów inwalidom.

Rm. ks. Kasprzyk porusza sprawę reklam świetlnych twierdząc, że Kraków wskutek podatków od szyldów i drożyzny prądu elektrycznego, robi na przybyszach wrażenie ciemnego miasta. Życie wielkomiejskie zagranicy pławi się obecnie wieczorem w morzu światła reklamowego.

W sprawie reklam świetlnych udzielił wyjaśnień wiceprez. Ostrowski stwierdzając, że sprawa reklam uległa zasadniczej zmianie od dwóch miesięcy. Zarząd Elektrowni miejskiej postanowił dla sklepów, które posługują się nocną reklamą świetlną, obniżyć znacznie stawki. Celowość tej zniżki ujawniła się natychmiast, skoro w ciągu ostatnich czterech tygodni zgłosiło się 100 kupców, którzy otrzymują podwójny licznik. Kwestja oświetlenia Rynku krakowskiego reklamami, natrafia na przeszkody ze strony Rady artystycznej, która twierdzi, że zbyt jaskrawe oświetlenie tej części miasta popsułoby charakter starego Rynku.

Odnośnie do przemówień rm. Schechtera, Schreibera i Kluczki wyjaśnień udzielił wiceprez. Dr. Wielgus, twierdząc, że cały ten podatek obliczony jest na kwotę 65.000 zł. Ustanowienie więc specjalnego aparatu urzędniczego dla wymiaru i wezwań płatniczych sprowadziłoby kwotę uzyskaną z tego podatku prawie do zera.

W dyskusji zabierali jeszcze głos: Rm. Marski, Adelman, Daniel Lauer.

W głosowaniu uchwalono wnioski Sekcji II i III z poprawką Rm. Adelmana.

II. Dostawa paszy dla zaprzęgów miejskich.

Imieniem Sekcji I, VII i II Rm. Inż. Adelman wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Oddaje się dostawę paszy dla zaprzęgów miejskich na okres od 1 listopada 1928 do 31 października 1929 r. Jakóbowi Haberowi po cenach stałych na warunkach oferowanych, a mianowicie:

siano po	zł. 23·90	za 100	kg.
koniczyna po	„ 32·50	„ 100	„
słoma długa i mierzwa po . .	„ 11·90	„ 100	„
owies po	„ 42·—	„ 100	„

loko stacja Kraków lub stacja Kraków-Wisła.

2. Upoważnia się P. Prezydenta miasta, aby zawarł odnośną umowę z p. Jakóbem Haberem.

Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta względnie jego Zastępcy pp. Radców miejskich Inż. Adelmana Aleksandra i Kluczkę Teodora, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich pp. Radców miejskich Dr. Merza Ludwika i Inż. Nitscha Leonarda. (L. 38218/928/VII).

Rm. Pachoński zgłasza wniosek:

„Rada miasta uchwala, aby dostawę paszy dla zaprzęgów miejskich oddać „Związkowi Producentów Rolnych“ w Krakowie po cenach przez Związek oferowanych“.

Za wnioskiem Sekcji opowiedzieli się Rm. Dr. Lang, Batko, za wnioskiem Rm. Pachońskiego Rm. Stączek. Rm. Chwastek wnosi aby dostawę paszy oddać tylko na pół roku.

W głosowaniu wniosek Sekcji I, VII i II uchwalono. Wnioski Rm. Pachońskiego i Chwastka odrzucono.

III. Zatwierdzenie dostawy drzewa.

Wniosek Sekcji I, II i VII.

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się ofertę Firmy Ch. S. Kahane, na dostawę drzewa dla Gminy miasta Krakowa na przeciąg jednego roku. Sprawozdawca Rm. Liebling. Uchwalono. (Lk. 10010/28 Ba).

IV. Nabycie realności od Żeglugi Polskiej.

Wniosek Sekcji I i VII:

Rada miejska uchwali:

I. Nabyć od „Żeglugi Polskiej“ Spółki akcyjnej w Krakowie realność:

1) lwh. 1. Dz. XX Dąbie, składającą się według stanu hipot. z parcel lkat. 1, 2, 3, 9, 11, 14/1 i 16,

2) lwh. 30. Dz. XX Dąbie, składającą się według stanu hipot. z parcel lkat. 58/1, 58/2 i 358, oraz

3) lwh. 279. Dz. XX Dąbie, składającą się według stanu hipot. z parcel lkat. 17/1 i 17/2 o łącznej powierzchni podanej przez „Żeglugą Polską“ na około 6396 sążni kw. t. j. 2 ha 30 a 07 m, zaś przez Budownictwo miejs. B. na około 5.990 sążni, t. j. 21.547 m kw. za

cenę po 3·70 (trzy 70/100) złotych za jeden metr kw. pod następującemi warunkami:

1) Cena kupna obliczona będzie według pomiarów uskutecznionych przez Budownictwo m. przy współudziale „Żeglugi Polskiej", w szczególności według obszaru rzeczywiście posiadanych przez „Żeglugę Polską", a faktycznie oddanych Gminie m. Krakowa parcel.

2) Wraz z gruntami zakupuje Gmina znajdujący się na realności lwh. 1 dom mieszkalny parterowy murowany, kryty papą wraz z stodołą i drzewami owocowemi w ilości około 390 sztuk.

3) Cena kupna wypłacona zostanie w ten sposób, że:

1) kwotę 1880 złotych zapłaci Gmina do 15 grudnia 1928 r. „Żegludze Polskiej" za równoczesnem wykreśleniem za prenotowanego pod poz. 42 karty C lwh. 1, 30 i 279, Dz. XX prawa zastawu dla należytości skarbowej w kwocie 3.524 złotych z pn.,

2) że za zgodą „Żeglugi Polskiej" złoży Gmina miasta Krakowa „Jaworznickim komunalnym Kopalniom węgla" S. A. w Krakowie asygnatę na resztę ceny kupna, polecającą Kasie miejskiej wypłatę tej reszty ceny kupna tymże Jaworznickim komunalnym Kopalniom węgla na rachunek pretensji przysługującej Kopalniom do „Żeglugi Polskiej" za równoczesnem złożeniem przez „Jaworznickie komunalne Kopalnie węgla" S. A. deklaracji ekstabulucyjnej na wykreślenie zaintabulowanego na karcie C poz. 43, lwh. 1, 30 i 279 prawa zastawu dla kaucji kredytowej 60.000 złotych w złocie.

3) Gmina m. Krakowa nabywa powyższe realności po wykreśleniu powyżej wyszczególnionych dwu pretensyj, w stanie wolnym od wszelkich długów i ciężażarów hipot.

4) Oddanie powyższych realności we faktyczne fizyczne posiadanie Gminie nastąpi równocześnie z podpisaniem kontraktu po uskutecznieniu na gruncie pomiarów.

5) Koszta kontraktu, planów, pomiarów, intabulacji oraz ewentualną należytość od przeniesienia prawa własności, poniesie Gmina m. Krakowa.

II. Powyższe realności nabywa Gmina m. Krakowa na podstawie rozp. Prezydenta Rzeczyposp. Polskiej z dnia 22/IV 1927 roku, Nr. 42 Dz. U. Rz. P. na cele rozbudowy miasta, a w szczególności na urządzenie kolektorów nadwiślańskich dla ochrony miasta przed powodzią.

III. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m.względnie jego zastępcy pp. radców m. inż. Aleksandra Adelmana i inż. Władysława Turskiego i w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców Józefa Marskiego i Dra Ludwika Merza, względnie innych pp. Radców m. upoważnionych wogóle do podpisywania kontraktów.

IV. Rezolucja Sekcji I. Wezwać pozbywającą, ażeby postarała się o wykreślenie wyszczególnionego w niniejszym wniosku ust. I, p. 3 ciężaru rzeczowego ze stanu biernego realności lwh. 1 ks. p. gm. kat. Dąbie.

Sprawozdawca rm. Dr. Ignacy Landau.

(L. I. 8620/28).

W głosowaniu wnioski i rezolucję uchwalono.

V. Nabycie udziału Banku Gosp. Krajowego w majątku zakład. Spółki mieszkaniowej.

Imieniem Sekcji I i II. Radca m. Dr. Gross wnosi:

Rada miejska uchwali:

I. Upoważnia się P. Prezydenta miasta, aby nabył dla Gminy m. Krakowa udział Banku Gospodarstwa Krajowego w majątku zakładowym Spółki mieszkaniowej dla miast, spółki z ogr. odpow. za cenę 324.000 (trzysta dwadzieścia cztery tysiące) złotych, pod następującemi warunkami:

1) Zapłata ceny kupna nastąpi w ten sposób, że na jej pokrycie udzieli Bank Gospodarstwa Krajowego Gminie m. Krakowa pożyczki ulgowej.

2) Pożyczkę tę spłaci Gmina w ciągu 10 (dziesięciu) lat w 20 (dwudziestu) równych ratach półrocznych za oprocentowaniem po 3% (trzy od sta) w stosunku rocznym.

3) Wspomnianej pożyczki udzieli Bank Gospodarstwa Krajowego na skrypt dłużny bez szczególnego zabezpieczenia.

4) Koszta aktów prawnych i ewentualnych stempli (należytości) ponosi Gmina m. Krakowa.

II. Upoważnia się P. Prezydenta miasta do ustalenia innych, ewentualnie potrzebnych szczegółów powyższej transakcji.

III. Do podpisania wszelkich dokumentów związanych z powyższą transakcją upoważnia się obok Pana Prezydenta miasta, względnie jego zastępcy pp. radców miejskich Dr. J. Muczkowskiego i Prof. Dr. F. Zolla, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców miejskich Inż. Fr. Drobniaka i Dr. St. Klimeckiego, względnie innych pp. radców miejskich upoważnionych wogóle do podpisywania dokumentów.

IV. Przedłożyć niniejszą uchwałę Panu Wojewodzie krakowskiemu z prośbą o zatwierdzenie.

(L. M. 7584/28/I).

Referent zgłasza dodatkowo następującą rezolucję:

Rada miejska uprasza Pana Prezydenta miasta, by dołożył wszelkich starań, ażeby Bank Gospodarstwa Krajowego odstąpił od swojego zamiaru wycofania swojego udziału w Spółce Mieszkaniowej dla Miast i pozostawiając swój udział, nie stawiał przeszkód podwyższeniu udziałów Gmin.

Udział Banku Gospodarstwa Krajowego jest lokatą społeczną stosunkowo nieznaczna, bo przy pełnej waloryzacji czyniącą około 300.000 złotych, która pozostała dla miast małopolskich po wielomiljonowym kapitale byłego Zakładu Kredytowego Miast Małopolskich, wcielonym do Banku Gospodarstwa Krajowego.

Popieranie akcji mieszkaniowej, zainicjowane przez Zakład Kredytowy Miast Małopolskich przez utworzenie Spółki Mieszkaniowej dla Miast, powinno być utrzymanem w dalszym ciągu, a fundusze, które Gmina zamierza przeznaczyć na cele mieszkaniowe, nie powinny być obracane dla spłaty udziału Zakładu Kredytowego Miast Małopolskich, lecz powinny służyć wyłącznie dla powiększenia kapitału Spółki Mieszkaniowej dla Miast w celu spotęgowania tej pożytecznej i koniecznej akcji społecznej.

Dopiero na wypadek bezskuteczności starań w powyższym kierunku należy przystąpić do wykonania uchwały co do nabycia udziału Banku Gospodarstwa Krajowego przez Gminę.

Po krótkiej dyskusji, w której zabierali głos rm. Holeksa, Stączek i Kluczka oraz udzieleniu odpowiedzi przez referenta, wnioski Sekcji I. i II. oraz rezolucję rm. Dr. Grossa uchwalono.

VI. Prawo zabudowy na rzecz Związku Inteligencji Polskiej.

Wniosek Sekcji I, VII.

Rada m. uchwali:

Na podstawie ogólnej uchwały Rady m. z dnia 14 czerwca 1921 r. uchwala się co następuje:

I. Gmina m. Krakowa ustanawia prawo zabudowy na rzecz Związku Inteligencji Polskiej, spółdzielni mieszkaniowej zarej. z ogr. odpow. w Krakowie na parceli gm. Nr. 10 przy przedłużonej ulicy Włóczków tj. na parcelach lkat. 1832/7 i 1833/16, objętej lwh. 617 ks. gr. gm. kat. Kraków-Zwierzyniec o łącznej powierzchni około 711·72 m. kw. pod następującemi warunkami:

1. Prawo zabudowy ustanawia się na okres 60 (sześćdziesięciu) lat licząc od dnia oddania gruntu w posiadanie, względnie od dnia podpisania kontraktu, gdyby ten termin był wcześniejszy.

2. Czynsz ma wynosić 4% od wartości gruntu, przyjmując wartość 1 m. kw. gruntu na 50 zł. w pierwszem dziesięcioleciu i ma następnie wzrastać o jedną czwartą co każde następne 10 lat.

Płatność czynszu liczy się od dnia oddania gruntu we fizyczne posiadanie, względnie od dnia podpisania kontraktu, gdyby ten termin był wcześniejszy.

3. Koszta urządzenia ulicy przed powyższą parcelą ponosi Gmina m. Krakowa, natomiast koszta budowy chodnika pokryje właściciel prawa zabudowy.

4. Rozpoczęcie budowy domu na parceli oddanej na zasadzie prawa zabudowy ma nastąpić w ciągu jednego roku, licząc od dnia podpisania kontraktu, zaś ukończenie do lat trzech od powyższego terminu.

Kontrakt o prawo zabudowy będzie zawarty dopiero po rozpoczęciu przez Związek budowy domu na powyższej parceli.

Przez rozpoczęcie budowy należy uważać wybudowanie fundamentów.

5. Poza tem obowiązywać mają warunki ustalone w uchwale Rady m. z dnia 14 czerwca 1921.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się oprócz P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy pp. radców m. ks. sen. Kasprzyka i inż. Franciszka Drobniaka, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców miejskich Józefa Marskiego i Zygmunta Siemka względnie innych upoważnionych wogóle do podpisywania kontraktów.

III. Upoważnia się P. Prezydenta m. do oddania gruntu w posiadanie i zezwolenie na rozpoczęcie robót budowlanych. (L. I. 4596/928).

Sprawozdawca rm. Marski.

W głosowaniu wnioski Sekcji I. i VII. uchwalono.

VII. Sprawa sprzedaży koszar im. Józefa Piłsudskiego przy ulicy Siemiradzkiego.

Imieniem Sekcji I i II radca m. Dr. Lang wnosi:

Rada m. uchwali:

Reasumuje się uchwałę Rady miejskiej z dnia 21 marca 1928. r. w sprawie sprzedaży przez Gminę m. Krakowa Skarbowi Państwa koszar im. J. Piłsudskiego i uchwala się co następuje:

I. Sprzedać Skarbowi Rzeczypospolitej Polskiej na cele pomieszczenia urzędów i koszar Policji Państwowej realność gminną objętą wykazem hipot. L. 135 ks. gr. gm. kat. Kraków dz. IV Piasek czyli tzw. Koszary im. Józefa Piłsudskiego, składającą się z parcel lkat. 208, 209, 210, 211 i 219 oraz z budynków za cenę w kwocie 1,120.000 (jeden miljon sto dwadzieścia tysięcy) złotych pod następującemi warunkami:

1. Cena kupna zapłacona będzie w trzech równych ratach rocznych, z których pierwsza uiszczona będzie do końca 1929 (tysiąc dziewięćset dwudziestego dziewiątego) roku, druga do końca 1930 (tysiąc dziewięćset trzydziestego) roku, a trzecia do końca 1931 (tysiąc dziewięćset trzydziestego pierwszego) roku.

2. Od dłużnej ceny kupna będzie Skarb Rzeczypospolitej Polskiej spłacał Gminie m. Krakowa odsetki po 6% (sześć od sta) w stosunku rocznym z dołu, licząc od dnia podpisania kontraktu przez Gminę miasta Krakowa w terminach płatności poszczególnych rat kapitałowych.

3. W razie zwłoki w zapłacie rat kapitałowych lub procentowych zapłaci Skarb Rzeczypospolitej Polskiej Gminie m. Krakowa ustawowe odsetki zwłoki.

4. Koszta kontraktu, intabulacji, stempli oraz państwową należytość przenośną pokryje Skarb Rzeczypospolitej Polskiej; należytość zaś przenośną gminną pokryje Gmina m. Krakowa.

5. Powyższą realność sprzedaje Gmina m. Krakowa w stanie wolnym od długów i ciężarów hipotecznych.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy PP. radców m. Dra Józefa Muczkowskiego i Prof. Dra Fryderyka Zolla, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich PP. radców m. Józefa Marskiego i Dra Ludwika Merza względnie innych upoważnionych wogóle do podpisywania kontraktów.

III. Powyższą uchwałę przedłożyć P. Wojewodzie w myśl § 60 ustęp 11 statutu miejskiego i art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rz. P. z dnia 16 stycznia 1928 Nr. 7 poz. 40 dz. u. Rz. P.

IV. Uprasza się P. Prezydenta miasta, aby postarał się o zamieszczenie w kontrakcie lub piśmie osobnem następującego oświadczenia:

Skarb Państwa uznaje, że Gmina m. Krakowa wypełniła obowiązek dostarczenia lokalu w myśl art. 13 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 Nr. 28 poz. 257 Dz. U. Rz. P. na pomieszczenie tych urzędów i koszar, które są i będą pomieszczone w powyższej realności, będącej przedmiotem niniejszej transakcji.

Rm. Dr. Rosenzweig jest zdania, że Gmina nie powinna się pozbywać tego objektu i wnosi o przejście do porządku dziennego nad wnioskami Sekcji.

Po wyjaśnieniu referenta Dr. Langa wniosek Dr. Rosenzweiga odrzucono, zaś wnioski Sekcji I i II z poprawką rm. Dr. Langa następującej treści:

»Jako wartość złotego rozumie się wartość wewnętrzną złotego w złocie w myśl Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 października 1927 roku Nr. 88 poz. 790 Dz. U. R. P.« uchwalono.

VIII. Sprzedaż części parceli gminnej w Dz. XXII p. Franciszce Stankiewiczowej.

Imieniem Sekcji I i VII Radca m. Breuer wnosi:
Rada miasta uchwali:

I. Sprzedać p. Franciszce Stankiewiczowej część parceli gm. lkat. 854/14 lwh. 4 Dz. XXII o powierzchni około 286 m^2, oznaczoną na planie sytuacyjnym Budownictwa m. B. z dnia 22 sierpnia 1928 kolorem zielonym i liczbą 55 za cenę po 20 zł., za jeden m^2 a to pod następującemi warunkami:

1) Grunt powyższy sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2) Cena kupna zostanie zapłaconą do 8 dni, licząc od zawiadomienia o uchwale zezwalającej na sprzedaż.

3) Co do terminów rozpoczęcia i ukończenia budowy, sposobu zabudowania i usytuowania budowy, zakazu sprzedaży oraz rygorów, obowiązuje zasadnicza uchwała Sekcji I komisji podgórskiej i komisji gruntowej z dnia 7 listopada 1923.

4) Koszta urządzenia ulicy wzdłuż powyższej parceli poniesie Gmina m. Krakowa.

5) Koszta kontraktu, stempli, mapek, intabulacji oraz należytość od przeniesienia własności poniesie nabywający.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. Dra Józefa Emilewicza i Karola Łuczkę, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Karola Breuera i Dra Edwarda Färbera względnie innych upoważnionych wogóle do podpisywania kontraktów.

Uchwalono. (LM 9004/28I)

IX. Odpowiedzi na interpelacje.

Odpowiedź Prezydenta m. na interpelację z dnia 25/X 928 Radcy m. ks. Kasprzyka w sprawie Walnego Zebrania krak. Spółki tramwaj.

»Rada Miasta na posiedzeniu z 23/XI 1927 powzięła uchwałę, mocą której upoważniony zostałem do założenia »Spółki Akcyjnej Krakowskiej Kolei Elektrycznej w Krakowie« na zasadzie zatwierdzonego przez Ministerstwo właściwe statutu, w szczególności do zwołania Walnego Zgromadzenia Organizacyjnego, głosowania, wyboru pierwszej Rady Nadzorczej i pierwszych rewizorów rachunkowych, do zeznawania wszelkich z założeniem Spółki potrzebnych kontraktów, aktów, wpisów itd.

Na zasadzie powyższego upoważnienia została na Walnem Zgromadzeniu subskrybentów z dnia 12 grudnia 1927 założoną Spółka Akcyjna pod powyższą firmą, objęła ona linje normalnotorowe Kolei Elektrycznej, przedtem własność Gminy Miasta Krakowa i zapłaciła Gminie za ten aport 43.000 sztuk akcji po zł. 100.

Na organizacyjnem Walnem Zgromadzeniu wybrana została pierwsza Rada Nadzorcza, do której powołani zostali wszyscy dotychczasowi Członkowie Rady Zawiadowczej Krakowskiej Spółki tramwajowej, mianowicie:

PP. Inż. Józef Sare, Inż. Rolle, Prezydent Miasta, Witołd Ostrowski, Dr. Piotr Wielgus, Inż. Aleksander Adelman, Dr. Emil Bobrowski, Radca Wacław Potuczek, Radca Dr. Samuel Tilles, Inż. Władysław Turski.

Do Komisji Rewizyjnej weszli:

PP. Inż. Stanisław Bieliński i Dyr. Jan Krzyżanowski. Jako zastępcy:

PP. Józef Porębski, Likwidator Miejskiej Izby Obrachunkowej i Dyr. Inż. Mieczysław Seifert.

Na pierwszem posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 12 grudnia 1927 Rada Nadzorcza ukonstytuowała się, wybierając: Prezesem Wiceprezydenta Sarego, Wiceprezesem Prezydenta Rollego.

Wybór tych właśnie osób był koniecznym ze względu na to, że ruch na linjach nowej Spółki prowadzi Krakowska Spółka Tramwajowa, której ci panowie stanowią Radę Zawiadowczą, a utworzenie Rady Nadzorczej, z innych osób pociągnęłoby za sobą utrudnienie obrad konieczność ciągłego porozumiewania się obu Rad, co nie leżałoby w interesie ani jednego, ani drugiego Towarzystwa ani w interesie miasta.

Co do drugiego ustępu interpelacji zauważyć należy, że rozbudowa sieci tramwajowej w Krakowie zależną jest w pierwszym rzędzie od budowy nowej remizy, a następnie zakupienia nowych wozów.

W dzisiejszej bowiem remizie nie możne dosłownie ani jednego więcej wozu tramwajowego pomieścić, a nawet szereg wozów przyczepnych z braku miejsca pozostawać musi przez noc pod gołem niebem, co oczywiście nie może dobrze wpływać na stan wspomnianych wozów.

W tej sprawie postąpiono już naprzód, albowiem Rada Miejska na posiedzeniu w dniu 25 października 1928 uchwaliła na wniosek Sekcji I., przeznaczyć i zarezerwować na cele budowy nowej remizy tramwajowej parcele gminne w Dz. XXII o łącznej powierzchni 14 ha 52 a 37 m^2.

Po uzyskaniu odpowiednich funduszów będzie można przystąpić do budowy remizy i zakupna nowych wozów.

Obecnie Rada nadzorcza K. S. T. rozpatruje projekty Dyrekcji w kierunku rozbudowy sieci, które to projekty będą w swoim czasie przedłożone Radzie Miejskiej do zatwierdzenia«.

Odpowiedź niniejszą przyjęła Rada m. do wiadomości.

Odpowiedź Prezydenta m. na interpelację Rm. ks. Kasprzyka na pos. Rady m. w dniu 25/X 1928 w sprawie popierania nauki, literatury i sztuki.

W odpowiedzi na powyższą interpelację Prezyd. Rolle wyjaśnia: Z kredytu budżetowego 10.000 zł na popieranie literatury, sztuki i nauki nie udziela się żadnych nagród literackich jak to czynią inne miasta w Polsce. Natomiast daje się z tego kredytu zasiłki bądź na poparcie jakiegoś wysiłku twórczego bądź za ubiegłą działalność literacką.

Z powyższego kredytu otrzymali:

1.500 zł., 1 młody literat na dalsze kształcenie,

1.500 zł., 1 muzyk i historyk na umożliwienie wydawnictwa,

4.500 zł., 5-u zasłużonym literatom krakowskim jako doraźna pomoc,

1.000 zł., wybitnemu śpiewakowi na dokończenie studjów zagranicą,

500 zł., jako zasiłek dla sierót po artyście malarzu, który ofiarował pewną liczbę obrazów do Muzeum Narodowego,

750 zł., jako zasiłek synowi przedwcześnie zmarłego prof. Ak. Górn. na kształcenie,

275 zł., drobne dwa zasiłki.

Ten sposób postępowania przedstawiłem jeszcze w zeszłym roku na jednem z budżetowych posiedzeń Rady miejskiej, która w zupełności akceptowała to, wychodząc z założenia, że lepiej corocznie pomagać kilku zasłużonym jednostkom niż wyczerpywać odrazu cały kredyt na nagrodę.

O tym sposobie postępowania również zostało powiadomione swego czasu Ministerstwo Oświaty (Departament sztuki).

Odpowiedź niniejszą przyjęła Rada m. do wiadomości.

Odpowiedź Prezydenta m. na interpelację Rm. K. Holeksy w sprawie Walnego Zgromadzenia Jaworz. komunal. kopalni węgla.

»Na interpelację P. Radcy m. Holeksy i tow. w sprawie Walnego Zgromadzenia naszej Spółki, wyjaśniam:

Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszy Jaworznickich Komunalnych Kopalni Węgla S. A. odbyło się w dniu 28 września 1928.

Sprawozdanie Rady Zawiadowczej, oraz Bilans za rok 1927 zostały ogłoszone drukiem i doręczone wszystkim obecnym akcjonarjuszom.

Sprawozdanie streszcza się w tem, że w roku 1927 techniczna i produkcyjna strona działalności Spółki kształtowały się zupełnie zadowalająco. Produkcja doszła do wysokości przedwojennej z roku 1913. Natomiast nie szedł z tem w parze wynik finansowy. Cena węgla bowiem pozostała od lipca 1926 bez zmiany, podczas gdy robocizna, stanowiąca przeszło połowę kosztów produkcji wzrosła w tym samym czasie o więcej niż 30%; tak samo o blisko 30% podrożały wszystkie ważniejsze materjały ruchowe (cement, drzewo, żelazo itd.).

Wszystkie działy Kopalni pracowały normalnie. Stan załogi kopalnianej pozostał w roku 1927 bez zmiany.

Kopalnie węgla, podobnie jak wszystkie inne wielkie przedsiębiorstwa węglowe, uginają się pod ciężarem świadczeń podatkowych, które w roku 1927 wyniosły zł. 1.38 na tonę sprzedanego węgla.

Kopalnie Jaworznickie, jako własność komunalna, ponosiły prócz ustawowych, także wielkie dobrowolne świadczenia społeczne, które wyrażały się w cyfrze zł. 1.73 na tonę węgla sprzedanego.

Spółka wypłaciła 4%-ową dywidendę w wysokości zł. 1 od akcji, co wynosi na tonę sprzedanego węgla zł. 1.01.

Podatki wyniosły przeto o 37%, a świadczenia socjalne o 71% więcej, aniżeli zysk bilansowy.

To samo Walne Zgromadzenie zatwierdziło przerachowany na 1 lipca 1928 majątkowy Bilans brutto, stosownie do postanowień Rozp. Prez. Rz. P. z dnia 22 marca 1928. Dz. U. Nr. 38 poz. 352. Całą z przerachowania uzyskaną nadwyżkę w wysokości zł. 4,632.451.35, przelano w całości do Funduszu amortyzacyjnego i zasobowego, w proporcji Rozporządzeniem przepisanej. Jest to operacja czysto książkowa, która w niczem nie zmienia stanu faktycznego«.

Odpowiedź niniejszą przyjęła Rada m. do wiadomości.

Odpowiedź na interpelację Rm. Dr. Rosenzweiga i tow. w sprawie rzekom. wadliwej budowy domu pracowników Elektrowni m.

»W odpowiedzi na interpelację r. m. Dra Rosenzweiga i tow. z dnia 25 października 1928 r., wyjaśnia wiceprez. Ostrowski jak następuje:

ad 1) Urządzenia kominowe są rzekomo wadliwe.

Budowę domu dla pomieszczenia pracowników Eleksrowni miejskiej wykonała firma Inż. Rudolf Hand i arch. Janusz Zarzecki, która budowę kominów przeprowadziła według wszelkich zasad budownictwa bez zarzutu. Po zamieszkaniu lokatorów okazały się pewne niedomagania w funkcjonowaniu pieców, lecz li tylko ze względu, że kominy i piece były jeszcze wilgotne i dopiero po kilkakrotnem przepaleniu tj. wysuszeniu pieców i kominów funkcjonują one obecnie bez zarzutu.

W doniesieniach niektórych lokatorów okazało się dużo przesady, cc stwierdzono przy udziale zainteresowanych przedsiębiorców, kominiarza dzielnicowego i majstrów kaflarskich p. Idzikowskiego i Danza. Obecny stan jest taki, że kuchnie bez wyjątku funkcjonują dobrze, a w piecach pokojowych firma Birszenk wykonuje poprawki w dwóch mieszkaniach, podczas gdy piece pokojowe w innych mieszkaniach funkcjonują bez zarzutu.

ad 2) Zaczadzenie rodzin.

W sprawie zaczadzenia znany mi jest tylko jeden wypadek u maszynisty Puchalskiego, który wzywał Pogotowie Ratunkowe do swej córki, ale już po zgłoszeniu interpelacji tj. dopiero w dniu 2 listopada 1928 r., przyczem lekarz nie stwierdził zaczadzenia, tylko podniesienie temperatury, nie stwierdzając przyczyny.

ad 3) Tynk odpada w pokojach.

Tynk może odpaść tylko przez uderzenie, co spowodowali sami lokatorzy przy wprowadzaniu się, wbijaniu nieodpowiednich gwoździ lub uderzeniami o kant ściany. Podczas sprowadzania się lokatorzy pomimo uwag robionych przez stróża, zniszczyli do tego stopnia klatkę schodową, że murarz i malarz naprawiał uszkodzenia. We wszystkich mieszkaniach poprawki również uskuteczniono.

ad 4) Budowa jest wadliwa.

Budowa, jak zaznaczono na wstępie, została przeprowadzona przez poważną firmę budowlaną Inż. Rudolf Hand i arch. Janusz Zarzecki, oraz poszczególnych dostawców na roboty rzemieślnicze z najlepszych materjałów. Wydelegowana komisja odbiorcza z ramienia Magistratu wyraziła się z uznaniem i równocześnie oświadczyła, że jest to jeden z lepszych budynków miejskich w Krakowie, mogący służyć za wzór solidnego budowania i uposażenia.

ad 5) Czynsze.

Dom został wybudowany wyłącznie z funduszu dla walki z bezrobociem i przejęty na własność i admini-

strację Magistratu, sprawa wysokości czynszów została ustalona przez Prezydjum miasta stosunkowo bardzo nisko, a mianowicie zależnie od piętra po zł. 75 i zł. 65 za mieszkanie 1-pokojowe z kuchnią, które obejmuje:

1 pokój duży o powierzchni		27 m^2
1 kuchnię	„	16 m^2
1 przedpokój	„	8.70 m^2
1 spiżarkę	„	1.90 m^2
1 klozet	„	1.90 m^2
1 lożę	„	4.50 m^2

razem o powierzchni użytkowej 60 m^2. Do powyższego należy jeszcze wspólna łazienka i pralnia na 4 rodziny, oraz osobny strych i piwnica. Zatem z powyższego wynika, że czynsz za 1 m^2 powierzchni użytkowej wynosi zależnie od piętra zł. 1.08 i zł. 1.25«.

Odpowiedź niniejszą przyjęła Rada m. do wiadomości.

Odpowiedź na interpelację Rm. Dr. Müllera i tow., zgłoszoną na posiedz. Rady m. w dniu 25/X 1928 w sprawie ograniczenia napojów alkoholowych.

Wiceprez. Ostrowski oświadcza:

»Sprawa redukcji koncesyj szynkarskich przeprowadzona być miała na zasadzie planu uchwalonego przez tut. Miej. Komisję do walki z alkoholizmem w jesieni 1923 r. Zanim jednak plan ten uzyskał zatwierdzenie Wojewódzkiej Komisji antyalkoholowej sprawa redukcji i rewizji koncesji wyszynkowych została przekazaną Władzom Skarbowym, rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dnia 27 grudnia 1924.

Liczba koncesyj uprawniających do wyszynku napojów alkoholowych o zawartości wyżej $2^1/_2\%$ (a więc podpadających pod ograniczenia przewidziane ustawą antyalkoholową) wynosiła

w roku 1920	333
a obecnie wynosi	338

Koncesje wygasłe, bądź cofnięte od roku 1920 nadały Władze Skarbowe inwalidom wojennym, wdowom po poległych i innym osobom uprzywilejowanym.

Oprócz tych 338 koncesyj utworzyły jeszcze Władze Skarbowe 71 miejsc wyszynku napojów alkoholowych o zawartości $2^1/_2\%$ alkoholu (piwa, moszczu i miodu).

Wyszynk napojów ostatnio wymienionych nie podlega żadnym ograniczeniom, ani skarbowym, ani płynącym z ustawy antyalkoholowej i tu właśnie mieści się przyczyna zwiększenia się ilości szynków w mieście.

Plan redukcji konsensów uchwalony przez Komisję antyalkoholową przewidywał tylko 40 miejsc wyszynku napojów alkoholowych wyżej $2^1/_2\%$ w całem mieście, pozostał jednak niewykonany, gdyż uprawnienia co do redukcji Komisji przysługujące przeszły na Władze Skarbowe«.

Odpowiedź niniejszą przyjęła Rada m. do wiadomości.

Odpowiedź Prezydenta m. na interpelację Rm. Marskiego i tow., zgłoszoną na posiedzeniu Rady m. w d. 26/X 1928 w sprawie budowy kanału w ul. Włóczków.

Prezydent miasta wyjaśnia:

»Sprawa budowy przedłużenia kanału w ul. Włóczków od ul. Tatarskiej o 200 mb. kosztem 12.000 zł., zależna jest od wykupna gruntów od Skarbu Państwa na rozszerzenie ulicy. Sprawa wykupna powyższego gruntu znajduje się obecnie w Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych«.

Odpowiedź niniejszą przyjęła Rada m. do wiadomości.

Odpowiedź Prezydenta m. na interpelację Rm. Stączka i tow., z dnia 25/X 1928 w sprawie usunięcia braków na dworcu autobusowym.

Prezydent miasta wyjaśnia:

»Z początkiem roku 1926 wniósł Związek turystyczny w Krakowie prośbę do Magistratu wraz z planami o udzielenie mu zezwolenia na budowę na pl. św. Ducha dworca autobusowego, zawierającego poczekalnię, ustępy itp. potrzebne ubikacje. Magistrat po przeprowadzeniu dochodzeń komisyjnych i po uzgodnieniu projektu ze Związkiem turystycznym uchwałą z dnia 8 czerwca 1926 L. 17287/926 VII zatwierdził ten projekt i dotyczące zezwolenie na wykonanie budowy doręczył Związkowi turystycznemu. Związek turystyczny nie przystąpił jednak do zamierzonej budowy z powodów bliżej mnie nieznanych. Powodem niezrealizowania projektu budowy poczekalni nie była zatem odmowa Magistratu.

Dopiero w listopadzie 1928 zaczął Związek turystyczny ponownie czynić starania o udzielenie zezwolenia na budowę dworca w koncepcji zupełnie jednak innej od projektu z roku 1926. W tym też celu Związek turystyczny przedłożył szkice, które były przedmiotem rozpatrzenia przez komisję, przeprowadzoną na miejscu dnia 16 listopada 1928 r. Magistrat na podstawie opinji udzielonej przez powyższą komisję opracowuje obecnie warunki, pod jakimi można będzie udzielić dotyczącego zezwolenia. Związek turystyczny ma w najbliższym czasie wnieść definitywne plany budowy.

Powiększenie biur, poczekalni przez przydzielenie ubikacji z magazynu teatralnego jest niewykonalne, jak również oddanie do użytku publiczności wychodków znajdujących się w realności gminnej czynszowej w tzw. domu »Pod Krzyżem«. Sprawa należytego rozmieszczenia poczekalni i ustępów itp. znajdzie należyte rozwiązanie w nowo projektowanej przez Związek turystyczny budowie«.

Odpowiedź niniejszą przyjęła Rada m. do wiadomości.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godz. 10 w nocy.

Posiedzenie jawne 205, w kad. XVII z dnia 28 grudnia 1928 r.

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. Dr. Piotr Wielgus.
„ Witołd Ostrowski.
„ Dr. Ludwik Schneider

Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.

Radców m. obecnyyh **64.**

Początek posiedzenia o godz. $6^1/_2$ **popoł.**

Przed porządkiem dziennym.

Wspomnienie pośmiertne poświęcone zmarłemu Radcy m. śp. Dr. M. Langowi.

Prezydent Rolle poświęcił gorące wspomnienie zmarłemu 24/XII 1928 Radcy m. śp. Dr. Marjanowi Langowi. Śp. dr. Lang powołany został 28/VII 1916 do Rady m. a wybrany z Koła I-go.

Bystry prawnik, śp. dr. Lang naprzód jako młody sędzia na prowincji, następnie jako prokurator w Krakowie, swoją rzutkością i energją, swoim umiarem i taktem, swoją rozwagą, prawością wreszcie swoją wnikliwością psychologiczną, oraz ludzkością, jaką okazywał na odpowiedzialnym swoim stanowisku, wyrobił sobie szybko imię jednego z najwybitniejszych sądowników i zarazem zaskarbił sobie niemało sympatji i szacunku. Niezasklepiając się w swym zawodzie, garnął się ochoczo do pracy społecznej, w której przodował talentem organizatorskim i zmysłem praktycznym. W czasie wojny powołany do namiestnictwa, kierował „Krajowym Urzędem Gospodarczym", propagując z dużym pożytkiem dla kraju ideę spółdzielczości. Po wojnie wrócił do pracy na polu sądownictwa, a jako członek Rady miejskiej rozwijał żywą działalność, szczególniej w komisji teatralnej. Teatr miejski stracił w nim doświadczonego doradcę i gorącego wytrawnego miłośnika. Sprawował także urząd członka Kuratorjum radjowego.

Cześć pamięci zasłużonego obywatela.

Przez powstanie z miejsc Rada m. uczciła pamięć zmarłego.

Powołanie nowych Członków Rady miejskiej.

Prezydent Rolle na zasadzie upoważnienia Pana Wojewody z dnia 19 grudnia 1928 L. M. 4727/29 powołał na Członków Rady miejskiej w miejsce ubyłych pp. 1) Dr. Marjana Starzewskiego,
2) Ludwika Kustowskiego,
3) Kazimierza Przybysia.

(Lprez: 12494/28)

Sekretarz odczytał przepisane przyrzeczenie radzieckie, poczem nowopowołani radcy miejscy przez podanie ręki Prezydentowi m. złożyli ślubowanie radzieckie.

Sprawozdanie Prezydenta Miasta z odbytej w dniu 20 grudnia Państwowej Rady Kolejowej.

Rada odbyła się przy wielkim komplecie pod przewodnictwem Ministra Komunikacji Inż. Kühna. W zagajeniu porusza p. Minister najważniejsze problematy z zakresu kolejnictwa, a przedewszystkiem problem rozbudowy sieci, na co na wykonanie programu potrzeba 2 miljardy zł., i na usprawnienie sieci istniejącej również 2 miljardy, co przy dziesięcioletnim okresie, w którym możnaby ten program wykonać, trzeba by mieć do dyspozycji 400 miljonów zł. rocznie. Wskazuje p. Minister na trzy źródła uzyskania potrzebnych funduszów:

1) Pożyczka zewnętrzna niemożliwa do uzyskania wobec zastawienia kolei na zabezpieczenie pożyczki Dilonowskiej;

2) ściąganie kapitałów obcych przez korzystne nadania koncesyjne, na którą drogę Ministerstwo chętnie idzie, i

3) własne zasoby, uzyskane z eksploatacji przez zwiększenie taryf, co mimo wytwarzanej, negatywnej opinji, jest rozważane.

Uzyskanie wyżej podanych kredytów jest rzeczą konieczną i musi być rozwiązane w 3 do 5-ciu latach, gdyż inaczej sprawność komunikacyjna nasza nie nadąży za potrzebami życia gospodarczego.

Porządek obrad Rady obejmował 30 punktów, będących sprawozdaniami i wnioskami trzech głównych Komisyj (taryf, eksploatacji, budowy). Referent Komisji taryfowej przedstawił rezolucję tej Komisji przeciw podniesieniu taryfy towarowej i oświadczył, że Komisja zwróciła się do p. Ministra Kolei, by ten zażądał od Ministra Skarbu i Spraw Wewnętrznych, by te spowodowały zniesienie komunalnego podatku ładunkowego, gdyż podatek ten ma rzekomo wpływać na zmiejszenie frachtów kolejowych, będąc pośrednio zwyżką taryfy. Ministerstwa te odpowiedziały, że sprawa ta będzie rozpatrywaną przy sposobności uregulowania skarbowości komunalnej.

Zaprotestowałem przeciw temu nieuzasadnionemu atakowaniu i tak już chudych źródeł miejskich dochodów, naturalnie w tym gronie bezecha.

Bardzo ciekawe było sprawozdanie Inż. Dunina, przewodniczącego Komisji eksploatacji. Widzimy z niego, że stosunki kolejowe z roku na rok się poprawiają. Świadczą o tem cyfry.

I tak:

w r. 1926	mieliśmy	127.000	wagonów
„ 1927	„	135.000	„
„ 1928	„	144.000	„

Liczba chorych wagonów wynosiła w tym czasie 11, 9 i 8.3 procent.

Dzienny przelot wagonów 51, 59 i 61 km. Skład pociągów 92, 96 i 99.6 osi; w ruchu wagonów w 1926 było 14.156, a w r. 1928 15.069.

Dla wyczerpania cyfr: w roku 1927 przywieziono 159 miljonów podróżnych, a na rok 1929 z racji Wystawy Poznańskiej przewiduje się wzrost do 179 miljonów, a zwiększenie ładunków o 6%.

Komisja wystąpiła ze słuszną inicjatywą, by dla należytego wyzyskania taboru kolejowego w sezonie martwym (n. p. węglarek w lecie) stosować w tym czasie obniżenie taryf przewozowych.

Bardzo ciekawy punkt obrad stanowiło sprawozdanie o działalności Ministerstwa w zakresie propagandy turystycznej. Ministerstwo wydało dwa barwne plakaty (jeden krakowski, jeden huculski), a wydaje trzy nowe, wydało ilustrowany przewodnik i ulotki propagandowe, weszło w porozumienie z państwami zachodniemi co do wymiany plakatów. Z ramienia Komitetu Rm. Inż. Adelman opracował projekt Komisji międzyministerjalnej dla spraw propagandy turystycznej.

Rada nadto uchwaliła wnioski co do uzgodnień połączeń kolejowych Lwowa z Krakowem, oraz różne wnioski, zmierzające do ułatwienia dla przemysłu przy budowie i eksploatacji bocznic. Komitet nowobudujących się kolei przez przewodniczącego Inż. Rybickiego złożył sprawozdanie o prowadzeniu ruchu autobusowego przez kolej, o czem już składałem sprawozdanie i przedstawił program budowy nowych linij kolejowych (również już zreferowany na Radzie M.).

Dłuższą dyskusję wywołało zamieszczenie na zbyt dalekiem miejscu budowy koleji Nowy—Targ—Szczawnica—Nowy Sącz, co rada uznając uchwaliła cofnąć te sprawę do ponownego rozpatrzenia przez Komitet.

Z poza spraw znaczenia lokalnego, oraz ważnych regulatywów przy oddawaniu robót kolejowych, przedstawiono sprawę bocznic do projektowanych 3 portów, między innymi w Krakowie.

W wykonaniu jest rozbudowa stacji Kraków—Wisła, na co konsens został już uzyskany i wstępne czynności połączone z wykupnem gruntów mają być w r. 1929 zakończone i budowa rozpoczęta.

Wreszcie przedstawiono Radzie program inwestycyjny na rok 1929/30. Czysty dochód koleji preliminowany jest na 333,050.000 zł., udział koleji w pożyczce inwestycyjnej 50 miljonów i reszta z lat poprzednich 30 miljonów (razem 413 miljonów). Na inwestycje z tego preliminowano 336 miljonów (więcej o 70 miljonów niż w poprzednim roku), a to na w toku będące budowy (Bydgoszcz-Gdynia, Kalety-Podzamcze, Woropajewo-Druja (116,260.000), na bocznice 6 miljonów, na przebudowę linji 19 miljonów, rozbudowę stacji 47 miljonów, w tem Krakowa 1 miljon, na tabor 40 miljonów, w tem na 10 wagonów motorowych i 15 autobusów.

Odnośnie do tego punktu programu podniosłem życzenie by na przebudowę dworca krakowskiego nietylko preliminować kredyty, ale je wydawać. Tymczasem Ministerstwo nie może się zdecydować na usytuowanie parowozowni, raz chce ją mieć w Łobzowie, to znowu w Krowodrzy, to teraz znowu w Łobzowie. Miasto już nie podnosi żadnych wątpliwości, żeby sprawy nie przewlekać, ale domagać się ma prawo, by Ministerstwo raz wreszcie stanowczo rozpoczęło pracę nad usunięciem wysoce nienormalnych stosunków komunikacyjnych dworca krakowskiego.

Rm. Inż. Adelmann stawia wniosek o otwarcie dyskusji nad sprawozdaniem Prezydenta Rollego.

Wniosek Rm. Adelmanna uchwalono.

W dyskusji zabierali głos: Rm. Adelmann, który aprobuje w całej osnowie sprawzdanie Prezydenta Rollego.

Rm. Kuźniar sprzeciwia się rozbudowie krakowskiej parowozowni na gruntach w dzielnicy Krowodrza, proponując dzielnicę Dąbie.

Rm. Stączek i Marski podzielają stanowisko Rm. Kuźniara.

Rm. Chwastek proponuje wybór delegacji Rady m., któraby przedstawiła u Rządu centralnego sprzeciw zamierzonej budowy parowozni na gruntach Krowodrzy i Łobzowa.

Przeciwko wywodom Rm. Kuźniara, Staczka, Marskiego i Chwastka zaoponował Prezydent m. Rolle udzielając szczegółowych i bardzo wyczerpujących wyjaśnień, które Rada m. zaaprobowała przyjmując sprawozdanie do wiadomości.

Wniosek Rm. Chwastka upadł.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał następujące wnioski nagłe:

1) Rm. inż. Drobniaka i Tow. w sprawie budowy gmachu Akademji Górniczej nast. treści:

„Ze względu na bardzo powolny postęp robót nad wykończeniem budowy gmachu Akademji górniczej w Krakowie, wzywa się Prezydjum miasta do użycia swego wpływu i poczynienia jak najenergiczniejszych starań u miarodajnych czynników, by roboty zostały energiczniej podjęte i tak przyspieszone, by gmach mógł być zupełnie ukończonym i oddanym do użytku w lecie 1929 roku".

Po uzasadnieniu przez Rm. Inż. Drobniaka wniosek niniejszy uchwalono jednomyślnie.

2) Rm. Dr. Müllera i Tow. w sprawie pomieszczenia szkół powszechnych i budowy Akad. górniczej.

Wniosek brzmi:

„Stan pomieszczenia szkół powszechnych w Krakowie jest fatalny. Gmina m. Krakowa w ciągu dziesięciolecia niepodległej Polski nietylko nie wybudowała ani jednego budynku szkolnego dla szkolnictwa powszechnego, lecz nawet oddała kilka budynków szkolnych na pomieszczenie Akademji górniczej, której budowa ciągnie się od kilku lat żółwim krokiem.

Wobec tego podpisani stawiają następujący wniosek:

Rada miejska wzywa Pana Prezydenta:

1) do wstawienia do budżetu miejskiego na rok 1929/30 kredytu na budowę jednego budynku na pomieszczenie szkoły powszechnej, przyczem kredyt ten pokryty będzie z pierwszej raty ceny sprzedaży realności miejskiej przy ul. Siemiradzkiego 24.

2) do energicznej interwencji u władz centralnych w Warszawie w sprawie przyznania kredytu na dokończenie budowy Akademji górniczej w r. 1929".

Rm. Dr Müller uzasadnia swój wniosek w głosowaniu część pierwszą wniosku przekazano Komisji budżetowej, jako rezolucję. Zaś część drugą połączono z wnioskiem rm. inż. Drobniaka analogiczej treści.

3) Wniosek Klubu P. P. S. w sprawie **amnestji podatkowej.**

Wniosek brzmi:

„Rada miasta uchwali: darowuje się lokatorom, którzy zapłacą podatek lokatorski do końca lutego 1929 procenta zwłoki i koszta egzekucyjne od gminnego podatku lokatorskiego. Amnestja ta dotyczy tych lokatorów-robotników, urzędników, niezamożnych rękodzielników i kupców, którzy płacą czynsz podstawowy w wysokości do 1.200 zł. rocznie.

Rada miasta wzywa Pana Prezydenta miasta, aby zwrócił się do Izby skarbowej względnie Ministerstwa Skarbu z prośbą o zastosowanie powyższej amnestji podatkowej także odnośnie do państwowego podatku lokatorskiego".

Przewodn. Prezyd. Rolle sprzeciwia się nagłości tego wniosku, poczem w głosowaniu wniosek klubu P. P. S. odesłano do S. II do regulaminowego traktowania.

Rm. Dr Rosenzweig zapytuje Prezydenta m. o stan sprawy 13-tej pensji dla pracowników miejskich odnośnie do jego wniosku nagłego, zgłoszonego przed świętami Bożego Narodzenia.

W odpowiedzi Prezyd. Rolle wyjaśnił, że sprawa wypłaty zasiłku dla pracowników m. żywo go interesuje, jednak wskutek zarządzenia Województwa wypłaty do-

konać nie może — ponieważ nie ma w budżecie przewidzianej na ten cel kwoty — w projekcie budżetu na rok 1929/30 poleci wstawić odpowiednią kwotę, tak by pracownicy miejscy mogli otrzymać dodatek na święta Wielkiejnocy.

W dyskusji nad oświadczeniem p. Prezydenta zabierali kolejno głos:

Rm. Rymar jest zdania, aby sprawę tę przekazać Sekcji II, która po rozpatrzeniu sprawy miałaby w najbliższym czasie przyjść ze sprawozdaniem przed Radę m.

Rm. Ziffer zgłasza wniosek:

„Rada miejska uchwala wypłacić bezwłocznie wszystkim pracownikom miejskim 13-tą pensję, względnie pełną płacę miesięczną. Na ten cel narazie Rada miejska uchwala zaciągnąć pożyczkę, a zarazem poleca Sekcji skarbowej wyszukanie pokrycia".

Rm. Puchałka popiera stanowisko Rm. Rymara aby Sekcja II znalazła pokrycie tych wydatków i aby Sekcja skarbowa już teraz przewidziała na rok 1929/30 pewne rezerwy na takie zasiłki.

Po wyjaśnieniach udzielonych przez Prezydenta Rollego, wniosek Rm. Rymara i Puchałki uchwalono.

Wniosek Rm. Ziffera odrzucono.

Porządek dzienny.

I. Pobór podatku wodociągowego w roku 1929.

Wnioski Komis. Zakład. przemysł.

Rada m. uchwali:

1) Gmina miasta Krakowa pobierać będzie począwszy od roku 1929, stawkę stałej opłaty wodociągowej (t. z. podatku wodociągowego z par. 7 ust. wodociągowej) w wysokości 5% czynszu podstawowego.

2) Uzyskana kwota z podwyższenia stawki stałej opłaty wodociągowej użytą będzie na pokrycie kosztów budowy drugiego rurociągu tłocznego, względnie na oprocentowanie i amortyzację pożyczki na ten cel mającej się zaciągnąć. (L. prez.: 466/7 W. 928).

(Sprawozdawca Dyr. wodoc. m. inż. Jaszczurowski).

W głosowaniu wnioski Komisji Zakładów przemysłowych uchwalono.

II. Wnioski Sekcji II i III w sprawie podatku od nieruchomości za rok 1929/30.

Rada m. uchwali:

Na zasadzie art. 6 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 Dz. U. Nr. 94 poz. 747 Gmina miasta Krakowa pobierać będzie w roku 1929 podatek od nieruchomości w wysokości 100% państwowego podatku od nieruchomości jako dodatek do tego podatku.

(Sprawozdawca st. radca Mgtu Latacz).

Wniosek Sekcji II i III uchwalono.

III. Statut komunalnej kasy oszczędności miasta Krakowa.

Imieniem Sekcji II i III Radca m. Dr Adolf Gross wnosi:

Rada m. uchwali:

Zatwierdza się załączony statut Komunalnej kasy oszczędności miasta Krakowa.

Wnioski Sekcji II i III uchwalono z dodatkiem referenta radcy m. Dr Grossa upoważniającym Prezydenta m. by imieniem Rady miejskiej, a w porozumieniu z Wydziałem Nadzorczym Kasy oszczędności miasta Krakowa wprowadził do nowego statutu Komunalnej Kasy oszczędn. m. Krakowa te zmiany, któreby poleciły w statucie tym umieścić Władze Nadzorcze.

IV. Statut komunalnej podgórskiej kasy oszczędności miasta Krakowa.

Imieniem Sekcji II i III radca m. Dr Zarzecki Leopold wnosi:

Rada m. uchwali:

Zatwierdza się załączony statut komunalnej podgórskiej kasy oszczędności miasta Podgórza.

Wnioski Sekcji II i III uchwalono z dodatkiem referenta radcy m. Dr Zarzeckiego upoważniającym Prezydenta m. by imieniem Rady miejskiej a w porozumieniu z Wydziałem Nadzorczym Podgórskiej Kasy oszczędności miasta Krakowa wprowadził do nowego statutu Komunalnej podgórskiej Kasy oszczędności miasta Krakowa te zmianny, któreby poleciły w statucie tym umieścić władze Nadzorcze.

V. Wnioski Prezydenta m. oraz Komisji dla Zakładów przemysłowych w sprawie nowego uprawnienia po myśli polsk. ustawy elektrycznej dla gm. m. Krakowa oraz gmin okolicznych.

Rada m. uchwali:

Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do poczynienia wszelkich kroków potrzebnych celem uzyskania nowego uprawnienia rządowego na podstawie ustawy elektrycznej na całokształt urządzeń Elektrowni miejskiej dla wytwarzania, przetwarzania, przesyłania i rozdzielania energji elektrycznej w celu zawodowego zbytu energji zarówno z własnej Elektrowni jak i z innych elektrowni pobieranej, a to zarówno na obszar objęty dzisiejszymi granicami stoł. król. miasta Krakowa oraz na 21 następujących gmin okolicznych, a mianowicie:

Bronowice Małe, Bronowice Wielkie, Tonie, Prądnik Biały, Prądnik Czerwony, Witkowice, Górka Narodowa, Olsza, Rakowice, Czyżyny, Łęg, Prokocim, Rybitwy, Wola Duchacka, Łagiewniki, Borek Fałęcki, Kobierzyn, Pychowice, Bodzów, Przegorzały, Wola Justowska.

W tym celu uprawniony jest Prezydent miasta do ułożenia i wniesienia potrzebnych podań i projektu na udzielić się mające uprawnienie rządowe wraz z planami, kosztorysami, planem sfinansowania i wszelkimi potrzebnymi załącznikami.

Zarazem upoważnia się Prezydenta miasta, by w miarę potrzeby postarał się o rozszerzenie uprawnie-

nia także i na inne jeszcze gminy, celem zaopatrywania ich w energję elektryczną przez Elektrownię miejską w Krakowie.

(Sprawozdawca: Rm. Dr. Ignacy Landau).

Wnioski Prezydenta m. oraz Komisji dla Zakładów przemysłowych jednomyślnie uchwalono.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 10½ w nocy.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Dnia 19 grudnia 1928 r. odbyło się posiedzenie **Komisji dla Przedsiębiorstw miejskich** pod przewodnictwem Wiceprezydenta Ostrowskiego, na którem Dyrektor Gazowni m. Inż. M. Seifert złożył sprawozdanie z działalności Gazowni za rok 1928, z którego wynika, że sprzedaż gazu zwiększyła się w porównaniu do roku 1927 o przeszło 11%. Sieć rur w mieście rozbudowano o dalsze 5 klm. do łącznej długości 146 klm., ilość nowych odbiorców wzrosła o 670 dołącznej ilości 13.000. Zużycie gazu na oświetlenie ulic, mimo redukcji na korzyść oświetlenia elektrycznego, zwiększa się stale, wskutek instalowania oświetlenia w ulicach nowo założonych, względnie wskutek wzmocnienia siły światła dotychczasowych latarń.

Bardzo pomyślny rozwój Gazowni jest jednak hamowany brakiem kapitału inwestycyjnego na zwiększające się ciągle nowe wydatki.

Komisja przyjęła do zatwierdzającej wiadomości wniosek Komisji rewizyjnej przerachowania bilansu gazowni, dostosowanego do rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22. marca 1928 r.

Zatwierdziła budżet Gazowni na rok 1928/9. Przyjęła wniosek Dyrekcji Gazowni dalszej rozbudowy piecowni, uchwalający konieczność wystarania się o kredyt na ten i na inne cele inwestycyjne, w kwocie Zł. 1,000.000.

W dniu 19 grudnia br. odbyło się posiedzenie **Komisji dla Zakładów przemysłowych** pod przewodnictwem Wiceprezydenta Dra Wielgusa i w obeności Wiceprez. Ostrowskiego.

Przed porządkiem dziennym rm. Dr. Krzetuski zwrócił uwagę na używanie w Elektrowni i w Wodociągu do opalania pod kotłami — małokalorycznego węgla z Jaworzna i postawił wniosek o dokładne zbadanie kosztów opalania węglem Jaworznickim i wysokokalorycznym, i przedłożenie sprawozdania z rentowności opalania węglem wysokokalorycznym, na najbliższem posiedzeniu. — Wiceprez. Ostrowski przyrzekł zająć się tą sprawą. — Następnie dyrektor Wodociągu przedstawił sprawozdanie z odbytego posiedzenia subkomitetu w sprawie podniesienia stałych opłat wodociągowych. t. zw. podatku wodociągowego o 1% i uzasadnił w imieniu Subkomisji konieczność podniesienia tych opłat.

Po dyskusji uchwalono przedstawić Radzie miasta wnioski: 1. Gmina m. Krakowa pobierać będzie począwszy od roku 1929 stawkę stałej opłaty wodociągowej (t. j. podatku wodociągowego z par. 6 ust. wodociągowej w wysokości 5% czynszu podstawowego. 2. Uzyskana kwota z podwyższenia stawki stałej opłaty wodociągowej użytą będzie na pokrycie kosztów budowy drugiego rurociągu tłocznego, względnie na oprocentowanie i amortyzację pożyczki na ten cel mającej się zaciągnąć.

Po zatwierdzeniu przez Komisję kilku ofert, przewodniczący zamknął pnsiedzenie.

W dniu 22 grudnia br. odbyło się posiedzenie **Sekcji VIII. (targowo-aprowizacyjnej)** Rady miasta pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Dra Wielgusa w obecności Prezydenta Rollego i Wiceprezydenta Dra Schneidra, na którem Kierownik Miejskich Zakładów aprowizacyjnych złożył sprawozdanie z akcji aprowizacyjnej Gminy i przedłożył zamknięcia rachunkowe z miejskiego składu węgla i piekarni miejskiej.

Ze złożonego sprawozdania wynika, że tak skład węgla jak i piekarnia miejska rozwijają się normalnie i dają dodatnie wyniki finansowe.

Po przeprowadzonej dyskusji Sekcja sprawozdanie przyjęła do wiadomości i przedłożone zamknięcia rachunkowe zatwierdziła.

W dniu 27 grudnia br. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Dr. Piotra Wielgusa **posiedzenie połączonych Sekcyj skarbowej i prawniczej Rady miejskiej.**

Przed porządkiem dziennym Przewodniczący w krótkiem przemówieniu podniósł zasługi zmarłego w dniu 24 grudnia br. członka obu Sekcji ś. p. Dra Marjana Langa, a obecni przez powstanie uczcili Jego pamięć.

Uchwalono nowy statut Komunalnej Podgórskiej Kasy Oszczędności.

Dnia 4 grudnia br. odbyło się posiedzenie **Komisji rekursowej Rady miasta** pod przewodnictwem wiceprezesa Komisji, Radcy m. Dr. Samuela Tillesa, w obecności Wicepr. m. Dr. Wielgusa. — Przed przystąpieniem do obrad, przewodniczący w przemówieniu swem uczcił pamięć zmarłego długoletniego prezesa Komisji rekursowej ś. p. prof. Dr. Franciszka Ksawerego Fiericha, podnosząc jego wielkie zasługi w utrzymaniu Komisji rekursowej na wysokim poziomie, skutkiem czego orzeczenia tejże Komisji spotykały się powszechnie z uznaniem w sferach prawniczych.

Następnie przewodniczący przedłożył obszerny referat, dotyczący kompetencji Komisji rekursowej, a to z uwagi na nowe ustawodawstwo administracyjne. W referacie tym stwierdził, że wobec wejścia w życie nowych ustaw kompetencja Komisji rekursowej wygasła, a właściwą władzą do rozpatrywania odwołań od orzecznictwa Magistratu jest obecnie Województwo. — Komisja rekursowa powyższy referat przyjęła do wiadomości i uchwaliła wobec tego przedłożyć Radzie miasta wniosek o rozwiązanie Komisji.

Dnia 12 grudnia br. pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Dr. Wielgusa, odbyło się posiedzenie **Komisji administracyjnej Rady m.,** na którem: 1) przyjęto do wiadomości sprawozdanie Komitetu, wybranego do zbadania zamknięcia rachunkowego funduszów, zostających pod zarządem Miej. Urzędu Poboru Opłat i Podatków Pośrednich za czas od 1 IV. do 30. IX. 1928; 2) zatwierdzono ofertę Krakowskiej Fabryki Drutu na wykonanie klatek do rozbudowanej chłodni miejskiej; 3) zatwierdzono ofertę firmy Zieleniewski na dostawę pompy do hali maszyn rzeźni m., wreszcie 4) wyznaczono opłatę za używanie komór do solenia mięsa w rozbudowanej chłodni m.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami drukarni Muzeum Przem. pod kier. Stefana Baranowskiego w Krakowie.